

1. Ainevaldkond «Sotsiaalsed»

1.1. Sotsiaalne pädevus

Sotsiaalne pädevus tähendab suutlikkust mõista inimühiskonna ajaloo ja nüüdisajal toimivate ühiskondlike muutuste põhjuseid ja tagajärgi; tunda lihtsamaid sotsiaalteaduste uurimismeetodeid ja kasutada mõnda neist õppetöös ja igapäevases elus; luua tulevikutsenaariume ja -visioone mingis sotsiaalselt või personaalselt olulises valdkonnas; tunda ja austada inimõigusi ja demokraatiat, teadmisi kodanikuõigustest ning -vastutusest, nendega kooskõlas olevaid oskusi ja käitumist; ära tunda kultuurilisi eripärasid ja järgida üldtunnustatud käitumisreegleid; jätkuvalt huvituda oma rahva, kogukonna ja maailma arengust, kujundada oma arvamusi ning olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik.

Valdkonna õppeainete ühiseks taotluseks on, et põhikooli lõpuks õpilane:

1. suudab mõista inimühiskonna ajaloo ning nüüdisaja ühiskonnas toimivate muutuste olulisi põhjusi ja tagajärgi;
2. valdab esmast tulevikuvistiooni;
3. tunneb ning austab demokraatiat ja inimõigusi, järgib üldtunnustatud käitumisreegleid ning on seaduskuulekas, teab kodanikuõigusi ja -kohustusi ning tunneb kodanikuvastutust;
4. huvitub iseenda, oma rahva, kogukonna ja maailma arengust, kujundab oma arvamusi ning mõistab oma võimalusi olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik;
5. tunneb lihtsamaid uurimismeetodeid ja kasutab neist mõnda õppetöös;
6. tunneb kultuurilist eripära ning suhtub lugupidavalt individuaalsetesse, kultuurilistesse ja maailmavaatelistesse erinevustesse juhul, kui need pole inimsusevastased;
7. on omandanud teadmisi ja oskusi sotsiaalselt aktsepteeritud käitumisest ning inimeste vastastikustest suhetest, mis aitavad kohaneda eakaaslaste hulgas, kogukonnas ja ühiskonnas, väärtustades neid;
8. on omandanud teadmisi ja oskusi enesekontrolli, toimetulekustrateegiate, enesekasvatuse, oma võimete arendamise, tervist tugevdava käitumise ja tervisliku eluviisi kohta ning väärtustab positiivset suhtumist endasse ja teistesse.

1.2. Sotsiaalainete nädalatundide jaotumine kooliastmeti.

I kooliaste

Inimeseõpetus – 2 nädalatundi

II kooliaste

Ajalugu – 3 nädalatundi

Inimeseõpetus – 2 nädalatundi

Ühiskonnaõpetus – 1 nädalatundi

III kooliaste

Ajalugu – 6 nädalatundi

Inimeseõpetus – 2 nädalatundi

Ühiskonnaõpetus – 2 nädalatundi

1.3. Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Väärtuspädevuse kujundamist toetavad kõik ainevaldkonna õppeained erinevate rõhuasetuste kaudu. Näiteks toetavad suutlikkust mõista humanismi, demokraatiat ja jätkusuutliku arengu põhiväärtusi ning nendest oma tegutsemises juhendada ajalugu ja ühiskonnaõpetus; lugupidavat suhtumist erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse süvendab usundiõpetus. Inimeseõpetus ja usundiõpetus toetavad

ERAKOOL INTELLEKT

väärtussüsteemide mõistmist, mõtete, sõnade ja tunnetega kooskõlas elamist, oma valikute põhjendamist ning enda heaolu kõrval teiste arvestamist. Oskust seista vastu kesksete normide rikkumisele kujundavad ühiskonnaõpetus ja inimeseõpetus.

- 1) kultuuri- ja väärtuspädevus – suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalnormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid;
- 2) sotsiaalne ja kodanikupädevus – suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvaste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;
- 3) enesemääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme;
- 4) õpipädevus – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi;
- 5) suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi;
- 6) matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt;
- 7) ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärgi, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske;
- 8) digipädevus – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuv ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust,

ERAKOOL INTELLEKT

isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

1.4 Ainevaldkonna kirjeldus

Sotsiaalainetes käsitletakse inimese ja ühiskonna toimimist minevikus ning tänapäeval. Sotsiaalainete vahendusel kujuneb õpilastes võime näha ühiskonna arengus põhjuslikke jm seoseid ning teha teadlikke valikuid seonduvalt iseenda ja sotsiaalse keskkonnaga, lähtudes ühiskonnas kehtivatest väärtustest ja moraalnormidest, ning toimida kõlbelise ja vastutustundliku ühiskonnaliikmena ning isiksusena.

Ainevaldkonna õppeainete õppega taotletakse, et õpilane:

1. omandab adekvaatse enesehinnangu ning teadmisi, oskusi ja hoiakuid, mis toetavad tervikliku ja autonoomse inimese kujunemist, terviseteadlikkuse, tervist tugevdava käitumise ning tervisliku eluviisi;
2. omandab tervikliku arusaama ühiskonna nähtustest ja protsessidest ning nende seostest ja mõjust;
3. mõistab kultuurilist mitmekesisust ja demokraatia tähtsust ning ühiskonna jätkusuutliku arengu vajalikkust, aktsepteerides erinevusi;
4. hindab väärtusi, nagu vabadus, inimväärikus, võrdõiguslikkus, ausus, hoolivus, sallivus, vastutustunne, õiglus ja isamaalisus ning lugupidamine enda, teiste inimeste ja keskkonna vastu.

Ainevaldkonnasisese lõiminguga taotletakse, et õpilane areneks ennast teostavaks terviklikuks isiksuseks, kes suhtub endasse ja teistesse positiivselt, arvestab kaasinimesi, lähtub oma tegevuses üldinimlikest väärtustest, näeb ja mõistab ühiskonnas toimuvat ning tal on oskusi ja valmidust ühiskonnaellu sekkuda ning selles osaleda.

Ajalooõpetuses omandavad õpilased kultuuriruumis orienteerumiseks vajalikke teadmisi oma kodukoha ja maailma minevikust ning kultuuripärandist. Aine vahendusel suunatakse õpilane teadvustama, analüüsima ja kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende omavahelisi seoseid ja seoseid tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi. Ajalooõpetus aitab kaasa teistes õppeainetes õpitava tervikuks sidumisele ning kujundab oskust mõista minevikunähtuste mõjul toimuvat arengut.

Inimeseõpetus lõimib õppesisu kõigis kooliastmetes, toetades õpilase toimetulekut eakaaslaste hulgas, peres, kogukonnas ja ühiskonnas ning aitab õpilasel kujuneda sotsiaalselt küpseks ja teovõimeliseks isiksuseks. Inimeseõpetuse üldeesmärk on aidata kaasa õpilase sotsiaalses elus vajalike toimetulekuoskuste arengule, mille elluviimiseks kujundatakse õpilases terviklikku isiksust, sotsiaalset kompetentsust, terviseteadlikkust ja üldinimlikke väärtusi, nagu ausus, hoolivus, vastutustunne ning õiglus.

Ühiskonnaõpetuses omandavad õpilased sotsiaalse kirjaoskuse: teadmised, oskused, väärtused ja hoiakud ühiskonnas toimimiseks ning vastutustundlike otsuste tegemiseks. Õppeaine üldeesmärk on luua eeldused kodanikuidenteedi ja ühiskonna sidususe tugevnemiseks ning aktiivse kodaniku kujunemiseks. Usundiõpetuse kaudu luuakse eeldused erinevate religioonide, nende ühiskondlike ja kultuuriliste väljundite ning väärtussüsteemide mõistmiseks ja kriitiliseks analüüsiks, toetatakse dialoogivalmiduse ja respekti kujunemist maailma erinevalt mõistvate inimeste vahel ning õpilase enese teadlikkust maailmavaatelistes küsimustes.

Kõik sotsiaalvaldkonna ained on toeks, et õpilasel areneks suutlikkus analüüsida oma käitumist ja selle tagajärgi, sobival viisil väljendada oma tundeid, aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suheldes; ennast kehtestada, seista vastu ebaõiglusele viisil,

ERAKOOL INTELLEKT

mis ei kahjusta enda ega teiste huve ega vajadusi. Sotsiaalvaldkonna õppeainete kaudu õpitakse tundma ning järgima ühiskonnas kehtivaid väärtusi, norme ja reegleid, omandatakse teadmisi, oskusi ja hoiakuid sotsiaalselt aktsepteeritud käitumisest ning inimeste vastastikustest suhetest, mis aitavad kaasa tõhusale kohanemisele ja toimetulekule perekonnas, eakaaslaste hulgas, kogukonnas ning ühiskonnas. Sotsiaalainete kaudu kujundatakse alus maailmavaatelse mitmekesisusega arvestamiseks ning valmisolek dialoogiks erineva maailmavaate esindajatega. Kõigi valdkonna õppeainete seisukohalt on tähtis koostööoskus ja töötamine rühmas.

1.5 Lõiming

1.5.1 Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Sotsiaallained on teiste ainevaldkondadega seotud valdkonnapädevuste kujundamise kaudu. Emakeelepädevus – suutlikkus väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; lugeda ja mõista erinevaid tekste; kasutada kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili ning ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt ning järgida õigekeelsusnõudeid. Lisaks tähtsustuvad teksti kriitilise analüüsi oskus, meediakirjaoskus, info hankimine ja selle kriitiline hindamine, tööde vormistamine ning autoriõiguse kaitse.

Võõrkeelte pädevus – teadmised erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest, oma ja teiste kultuuride erinevuste mõistmine ning lugupidamine teiste keelte ja kultuuride vastu mitmekultuurilises ühiskonnas; võõrkeeleoskus.

Matemaatikapädevus – ajaarvamine; ressursside planeerimine (aeg, raha); matemaatiline kirjaoskus, arvandmete esitlemine ja tõlgendamine (graafikud, tabelid, diagrammid); oskus probleeme püstitada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideid analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida; oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust, mõista selle sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust.

Loodusteaduslik pädevus – looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju inimühiskonna arengule, inimese areng ja rahvastikuprotsessid; majanduse ressursid; ühiskonna jätkusuutlikkus, säästlik tarbimine, üleilmastumine, globaalprobleemide, sh keskkonnaprobleemide märkamise ja mõistmine ning jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi väärtustamine.

Tehnoloogiline pädevus – ametid ja elukutsed erinevates ühiskondades, tehnika ja tootmise arengu seos muutustega ühiskonnas; tööturg, kutsesuunitlus ja karjääri planeerimine; oskus hinnata tehnoloogia rakendamise kaasnemaid võimalusi ja ohte; rakendada nüüdisaegseid tehnoloogiaid tõhusalt ning eetilisel oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel; kasutada tehnilisi vahendeid eesmärgipäraselt ja säästlikult, järgides ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.

Kunstipädevus – Eesti, Euroopa ja maailma erinevate rahvaste kultuuriteemade käsitlemine, iluhinnangute muutumine ajas; esteetiline areng ja eneseteostus, rahvakultuur ning loominguline eneseväljendusoskus.

Tervise- ja kehakultuuripädevus – suutlikkus mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana eri ajastuil; arendada sallivat suhtumist kaaslastesse ning koostööpõhimõtteid tervislikku eluviisi järgides.

1.6 Läbivad teemad

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemisega aidatakse õpilasel kujuneda isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvus õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elukäiku teadlike otsuste kaudu, et teha mõistlikke kutsevalikuid.

ERAKOOL INTELEKT

Läbiva temaga „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes püüab leida lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele, pidades silmas nende jätkusuutlikkust.

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähendust, on ühiskonda lõimitud, toetub oma tegevuses riigi kultuuritraditsioonidele ja arengusuundadele ning osaleb poliitiliste ja majandusotsuste tegemises.

Läbiva teema „Kultuuriline identiteet“ käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo vältel ning kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktika eripärast nii ühiskonna ja terviku tasandil (rahvuskultuur) kui ka ühiskonna sees (regionaalne, professionaalne, klassi-, noortejms kultuur; subkultuur ja vastukultuur) ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ning koostööaldis.

Läbiva teema „Teabekeskkond“ käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda ning suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida olenevalt oma eesmärkidest ning ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetikast.

Läbiva temaga „Tehnoloogia ja innovatsioon“ toetatakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja tänapäevaseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega toetatakse õpilase kasvamist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline käituma turvaliselt ning kujundama tervet keskkonda.

Läbiva temaga „Väärtused ja kõlblus“ taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb nüüdisajal rahvusvaheliselt üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

2. Õppeaine AJALUGU

2.1 Üldalused

2.1.1 Õppe- ja kasvatusesmärgid.

Põhikooli ajalooõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb huvi mineviku vastu;
- 2) tunneb oma kodukoha ajalugu, Eesti ajalugu, Euroopa ning maailma ajalugu ajastut kõige enam iseloomustavate sündmuste, protsesside ja isikute kaudu;
- 3) väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning oma rolli kultuuripärandi säilitajana ja edasikandjana ning määratleb end oma rahva liikmena;
- 4) leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab kriitiliselt ajalooteavet;
- 5) kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloofakti tõlgendusest ja arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid;

- 6) mõistab põhjuse-tagajärje, sarnasuse-erinevuse ja järjepidevuse olemust ning hindab allikate usaldusväärsust ajaloosündmusi ja -protsesse ning ajaloolist keskkonda analüüsid;
- 7) tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi, kujundab ning põhjendab oma arvamust, analüüsib ja hindab oma tegevust ning näeb ja korrigeerib oma eksimusi;
- 8) tunneb ja kasutab erinevaid õpivõtteid, tekstiliike ja teabeallikaid, väljendab oma teadmisi ning oskusi suuliselt ja kirjalikult ning kasutab õppetegevuses IKT vahendeid.

2.1.2 Õppeaine kirjeldus

Ajalooõpetuses omandavad õpilased kultuuriruumis ning ajaloolises keskkonnas orienteerumiseks vajalikke teadmisi ja oskusi. Õpilasi suunatakse teadvustama, analüüsima, kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende seoseid omavahel ja tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi. Põhikooli ajalooõpetus on kronoloogilistemaaatiline. Õppeaine algab sissejuhatava algõpetusega ning jätkub muinas- ja vanaaja, keskaja, uusaja ning lähiajaloo õppimisega. Eesti ajalugu õpitakse lõimituna maailma ajaloo kursusesse. Ainekavas eraldi esitatud Eesti ajaloo teemasid käsitletakse põhjalikult ja süsteemselt ning tõmmatakse paralleele maailma ajalooa. Käsitluse põhimõte on liikumine lähemalt kaugemale, alustades kodukoha ajaloo, kus on oluline luua käsitletava teema ja paikadega isiklik seos. Ajalooõpetusel on kronoloogiline, poliitiline, majanduslik, sotsiaalne, kultuuriline ja ideede dimensioon. Põhikoolis tähtsustatakse õpilasele jõukohast, inimesekeskset ajalookäsitlust, eluolu ja kultuuri teiste ajalooõpetuse dimensioonide ees. Maailma ajalugu käsitletakse valitud teemade kaudu, millega ei taotleta ajalooperioodidest tervikpildi kujunemist. Tähtis on luua sild mineviku ja nüüdisaja ajaloosündmuste ja -nähtuste vahel ning kujundada arusaam, et minevikku pöördumata on raske

mõista tänapäeva, nt. kriiskollete olemust ning paljusid Eesti ajaloo probleeme. Ajaloo mõistmisele aitavad kaasa ekskursioonid, õppekäigud, ajaloo- ja ilukirjandus, teater ja kino, meedia, internet, erinevad inimesed ning paigad. Seda kogemust koolis õpituga ühendades kujuneb õpilasel arusaam ajaloo. Õpilaste maailmapilti rikastab ainetevaheline integratsioon ning lähedaste teemade lõimitud käsitlemine, lähtudes erinevatest aspektidest. Ajalooõpetuse kaudu kujundatakse erinevaid oskusi:

- 1) ajas orienteerumise oskus, oskus analüüsida ajaloolise keskkonna kujunemist;
- 2) ajaloomõistete tundmine ja kontekstis kasutamine;
- 3) küsimuste esitamine ajaloo kohta ning neile vastamine;
- 4) funktsionaalne kirjaoskus, kriitiline mõtlemine, arutlusoskus, järelduste tegemine ja seoste loomine ning oma seisukoha kujundamine ja põhjendamine;
- 5) empaatia, oskus asetada end kellegi teise olukorda ajastut arvestades; koostöö- ja konfliktilahendusoskus;
- 6) allikaanalüüs ja töö ajalookaardiga, info leidmine erinevatest teabeallikatest, selle kasutamine ja hindamine, suuline ja kirjalik eneseväljendus ning IKT vahendite kasutamine.

Oskuste kujundamine ajalooõpetuses on pidev protsess ning seda tehakse erinevate õppeteemade ja õppemeetodite kaudu. Oskuste taset kirjeldatakse kooliastme lõpul õpitulemustena. Ajaloo mõistmise seisukohalt on tähtis kujundada võimet asetada end kellegi teise olukorda, vaadelda maailma kellegi teise seisukohast lähtudes. Ajalootundides peab õpilastele tutvustama erinevaid ajalookäsitlusi neist ühtki peale surumata. Mõistmaks, et ajalookirjutamine sõltub ajast ja ajalooürija seisukohast, tuleb kujundada kriitilist suhtumist erinevatesse mõtteviisidesse ning võrrelda ajaloosündmuste ja -nähtuste

ERAKOOL INTELEKT

käsitlemist eri allikates. Õppetegevuses on oluline rakendada mitmekesisist meetodikat, mis võimaldab õpilastel aktiivselt osaleda õppetegevuses, arendada oma õpioskusi, teha järeldusi, kujundada ja väljendada oma arvamust ajaloo sündmuste või -nähtuste kohta. Ajalooprobleemide analüüsimise kaudu

rikastub väärtussüsteem, kujuneb rahvuslik ja kultuuriline identiteet, sallivus ja pooldav suhtumine demokraatlikesse väärtustesse, areneb õpilase ajalooline mõtlemine ning rikastub ajalooteadvus.

2.1.3 Hindamine

Hindamine on suunatud õpilase arendamisele. Hindamisprotsessil analüüsitakse teadmisi, oskusi, väärtushinnanguid, samuti õpilase käitumist, anda tagasisidet õpilase saavutustest ja puudulikest teadmistest, õpilast suunatakse ja innustatakse edasisele õppele, et peale seda teostada planeeritud edasiõppimisvõimalused. Õpilastele meeldib hindamisprotsess, et arendada teadmisi, hinnata oma teadmisi püstitatud eesmärkide ja käitumise järgi, ning suurendada oma õppimishuvi.

Ajaloo kontrollimise ja hindamise eesmärk: saada ettekujutus õpilase tulemustest ja individuaalsest arengust. Võtmeküsimuste lahendamisel hinnatakse teadmisi ja nende kasutamisoskust. Teadmiste pädevuse hindamine põhineb suuliste vastuste (esitluse) ja kirjaliku praktilise töö alusel. Kirjalike tööde hindamisel arvestada töö sisukust, kuid parandada ka kirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õppetöö tulemuste kontrollimisel jälgida teadmiste ja oskuste tasakaalu. Hindamisel arvestatakse õpilase ealisi eripärasusi, individuaalseid võimeid ja õppetegevuse valmisolekut. Õppetegevuse tulemuste hindamisel kasutatakse järgmist sõnalist ja numbrilist hindamisskaalat.

Alla 19% „1“ väga nõrk

20-49% „2“ nõrk

50-74% „3“ rahuldav

75 -89% „4“ hea

90 -100% „5“ väga hea

II kooliaste

Hinnatakse järgmiseid kontrollvorme

Suuline küsitlus

- oskus edastada selgelt teavet konkreetse küsimuse teemal,
- jutustamisel on õpilase kõne seotud ja loogiline,
- ajaloolise sõnavara ja mõistete kasutamine,
- oskus tuua näiteid eelajaloolisest ja muinasajast,
- oskus suuliselt edastada lihtsamaid seoseid õpitud materjalist,
- oskus esitada õpitud materjali alusel klassikaaslastele küsimusi ja kontrollida vastuste õigsust.

Kirjalik küsitlus

- oskus lühidalt ja õigesti vastata küsimusele,
- oskus teha ainetunnis lihtsamaid teste,
- oskus täita aktiivsel kuulamisel kirjalike ülesandeid,
- oskus teha kronoloogilisi tabeleid,
- oskus siduda illustratsiooni tekstiga,
- oskus teha lihtne ja loogiline skeem.

ERAKOOL INTELLEKT

- Töö kaartidega:

- teadmised, et ajaloo poliitiline kaart erineb kaasaegsest kaardist, teab, et mõned kaardi osad on jäänud muutumatuks.

- Oskus töötada kaardiga suuliselt ja kirjalikult: oskab näidata kaardil põlisasustusi, muinasaja linnu ja riike, sidevahendeid ja sõjategevuse suundi, lahingupaiku, oskab kirjalikult lahendada ülesandeid kontuurkaardil.

Töö allikate ja illustratsioonidega:

- oskus taastada illustratsiooni või allika põhisisu,

- oskus täita ajaloolise allika ülesanne või illustratsioon,

- oskus analüüsida allika või illustratsiooni info usaldusväärsust (müüt, legend või ajalooline sündmus),

- oskus võrrelda lihtsamaid ajaloolisi allikaid ning leida nende erinevused.

Loominguline töö:

- oskus kunstivahendite abil kajastada ainelisi teadmisi,

- oskus kasutada erinevaid esitlusviise,

- oskus kujundada töö esteetiliselt,

- avaliku esinemise oskus,

- oskus vastata küsimustele.

III kooliaste

Hinnatakse järgmiseid kontrollvorme:

Suuline küsitlus:

- oskus korraldada üritusi ja etteasteid, kasutades lihtsamate ajalooliste mõistete konteksti,

- oskus kasutada kronoloogilist raamistikku ja iseloomustada ajalooperioodi,

- oskab teatud ajalooliste etappidega seostada uut informatsiooni,

- oskus leida ja kirjeldada erinevusi ja sarnasusi,

- oskus esitada erinevaid seisukohti,

- oskus esitada küsimusi, järjestada ja süstematiseerida informatsiooni,

- teadmised eesti ühiskonna arenguetappidest, osata seostada neid kodukandi, naaberriikide ja Euroopaga ajalooga.

- oskab suuliselt edastada ajalooliste sündmuste erinevusi ja sarnasusi,

- oskab seletada ajaloolise sündmuste põhjuseid ning analüüsida tagajärgi erinevate teabeallikate abil;

- oskab põhjendada oma seisukohti.

Kirjalik Küsitlus:

- oskus lühidalt ja õigesti vastata antud küsimustele,

- oskus teha ainetunnis teste,

- oskus täita aktiivsel kuulamisel kirjalike ülesandeid,

- oskus teha kronoloogilisi tabeleid,

- oskus teha loogiline skeem,

- oskus järjestada ja liigitada andmeid (plaan),

- oskus põhjendada kirjalikult oma seisukohti,

- oskus analüüsida tähtsamaid ajaloolisi sündmusi,

- oskus võrrelda,

- oskus teha järeldusi.

Töö kaartidega:

- oskus töötada kaartidega suuliselt ja kirjalikult: oskab näidata kaardil asundusi riike ja linnu, vastavalt ajaloolisele ajastule sidevahendeid, sõjategevuse suunadi ja lahingupaiku, oskab kirjalikult täita kontuurkaardi ülesandeid,

- oskus võrrelda kaarte ja teha järeldusi.

ERAKOOL INTELLEKT

Töö dokumentidega

- oskus eraldada ja mõista dokumendis olevat konkreetset informatsiooni,
- oskus võrrelda ja vastandada teavet kahes või enamas esitatud dokumendis,
- kasutades oma teadmisi, oskab avaldada arvamust dokumentide kohta,
- oskus analüüsida dokumentides olevat teavet,
- oskus täita dokumendi alusel ülesannet,
- oskus väljendada oma suhtumist läbi põhjendatud hinnangu.

Töö allikate ja illustratsioonidega (piltide reprodutseerimine, karikatuur...):

- oskus hinnata infoallikaid
- oskus võrrelda infoallikaid,
- oskus vastata küsimustele,
- oskus selgitada,
- oskus teha usaldusväärseid järeldusi,
- oskus luua seoseid ja teha järeldusi,
- oskus arutleda erinevate seisukohtade üle,
- oskus teha iseseisvalt uuringuid,
- oskus lugeda karikatuuri,
- oskus määrata karikatuuri seost sündmustega.

Essee koostamisel ja kaitsmisel hinnatakse

- uurimustöö teema aktuaalsust,
- originaalsust ja iseseisvust probleemi sõnastamisel, - oskus teha koostööd erinevate allikatega, süstematiseerida ja struktureerida materjali.
- autori esindatud seisukohti, sõltumatust ja otsuseid,
- essee teema kava täitmist,
- teema teadmise sügavus ja täiuslikkus,
- oskus teha üldistav kokkuvõte, teha järeldusi, võrrelda ühe küsimuse erinevaid seisukohti (probleemi),
- kasutatud kirjanduse hindamine: kasutada tuntud töid essee teema kirjutamisel (viimaste aastate ajakirjade väljaanded, viimased statistilised andmed, kokkuvõtted, päringud jne.)
- kuivõrd tõesed on viited kasutatud kirjanduse kohta, raamatute nimekiri. - kirjaoskuse ja kultuuri esitluse hindamine (ortograafia, stilistiline kultuur),
- essee mahuliste nõudmiste järgimine,
- õiged vastused ja täiendavad küsimused.

Loomingulise töö hindamisel arvestatakse:

- esitletud teema kooskõla,
- esitluse loogilisust,
- esteetilist kujundust
- probleemi esitus läbi erinevate vaatenurkade,
- oskus valida töö läbiviimiseks usaldusväärseid allikaid,
- oskus avalikkuse ees esineda,
- oskus vastata lisaküsimustele.

Essee (kirjalik arutelu):

- töö ehitus,
- faktide tasakaal,
- ajaline kooskõla, tunnuste määramine,
- teema avamine,
- analüüs, võrdlemine,
- õpilase silmaring ja paljulugemus,
- isiklikud seosed, analüüsi järeldused, põhjendamine,
- nimede kirjutamise õigsus, kohanimed, esitlusviis, grammatilised vead.

2.1.4 Õpetamise diferentseerimise süsteem:

Õpiraskustega õpilaste õpetamine:

Eesmärk: luua tingimused ajaloolise baasi loomiseks, kindlustada õpilastele ainealaste teadmiste omandamine.

1. Läbi viia diagnostilisi kontrolltöid, et välja selgitada õpilaste teadmiste ja oskuste taset.
2. Kindlustada tunnis individuaalne lähenemine
3. Kindlustada konsultatsioonitegevuse regulaarsus tunnis tekkinud küsimuste suhtes.
4. Paranduste tegemine ülesannetes, vajadusel arvestades õpilaste eripära
5. Anda õpilastele tagasisidet nende õpingute efektiivsuse kohta, so. toetada õpilaste motivatsiooni õppimise vastu ja nende positiivse enesehinnangu vastu. Hinde asemel, mis kannab endas minimaalset infot, kasutada ka verbalseid hinnanguid. See motiveerib õpilast ja näitab talle palju täpsemalt edasise liikumissuuna, arendab oskust ennast hinnata ja tõstab enesehinnangut.
6. Kasutada võimalusel diferentseeritud hindamist, võttes aluseks iga konkreetse õpilase võimeid.

Andekate õpilaste õpetamine:

Eesmärk: luua tingimused mitmekülgsete võimete edasiseks arenguks.

1. Kindlustada kõrgetasemeline õpetamine tunnis
2. Kasutada kõrgendatud raskusastmega ülesandeid
3. Kasutada individuaalseid koduseid ülesandeid, mis soodustavad ainealaste teadmiste kinnitumist.

2.1.5 Füüsiline õpikeskkond

Ajalugu

Füüsiline õpikeskkond

1. Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus saab rühmatöö tegemiseks mööblit ümber paigutada, on internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamisevõimalus.
2. Kool võimaldab kasutada õppe sidumiseks igapäevaeluga õpet ja õppekäike väljaspool klassiruumi (muuseumis, arhiivis, näitusel, raamatukogus) vähemalt kaks korda õppeaasta jooksul.
3. Kool võimaldab kasutada ainekava eesmärke toetavaid õppematerjale ja -vahendeid: ajalooatlased, kontuur- ja seinakaardid, allikakogumikud, käsiraamatud, elulooraamatud ja teabekirjandus, auvised, digitaliseeritud andmebaasid ja arhiivid, illustratiivne pildimaterjal (fotod, karikatuurid), IKT-põhised õppematerjalid.

2.2. II kooliaste

2.2.1 Õpitulemused II kooliastme lõpuks:

- 1) kasutab asjakohaselt aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase aeg, muinasaeg, vanaaeg, sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number;
- 2) tunneb mõningaid iseloomulikke sündmusi kodukoha ja Eesti ajaloost ning seostab neid omavahel;
- 3) teab mõnda ajaloolist asunit, selle tekkimise ja kujunemise põhjusi;
- 4) hindab materiaalsel keskkonda kui ajaloo sündmuste peamist kandjat;
- 5) toob näiteid muinasaja ja vanaaja kohta;
- 6) mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning esitab näiteid erinevate kultuurivaldkondade kohta;

ERAKOOL INTELLEKT

- 7) mõistab, et ajaloo sündmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed, ning loob lihtsamaid seoseid mõne sündmuse näitel;
- 8) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest, töötab lihtsamate allikatega ja hindab neid kriitiliselt;
- 9) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava, lühijuttu ja kirjeldust ning kasutab ajalookaarti.

2.2.2 Läbivad teemad

1. Elukestev õpe ja karjääri planeerimine.

Aitab õpilast kujundada isiksuseks, kes kujundab oma elukäiku tehes teadlike otsuseid. Ta on valmis õppima kogu elu täites erinevaid rolle muutvas situatsioonis.

Meetod: Integreeritud tunnid. Ainenädalad. Olümpiaadid. Õppekursioonid, arendavad vestlused. Kooliajaleht, õpilaste loominguline tegevus. Osavõtt projektides.

2. Keskkond ja jätkusuutlik areng.

Kujundab õpilase sotsiaalset aktiivsust, vastutustundlikust ning keskkonnateadlikust, kes lahendab vastavaid küsimusi pidades silmas jätkusuutlikust.

Meetod: Arendavad vestlused. Huviringid. Olümpiaadid. Loominguline tegevus.

Koolivälised üritused, tähtpäevad.

3. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus.

Kujuneb aktiivseks ja vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, on lõimitud ühiskonda toetudes riigi kultuuritraditsioonidele ja arengusuundadele. Osaleb poliitiliste ja majandusotsuste tegemises.

Meetod: Integreeritud tunnid. Loominguline tegevus. Koolivälised üritused, tähtpäevad.

Arendavad vestlused.

4. Kultuuriline identiteet.

Mõistab kultuuri osa inimese isiksuse kujundamisel, on teadlik kultuuride muutumisest ajaloo vältel. On ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja ta väärtustab seda. On kultuuriliselt salliv ning koostööaldis.

Meetod: Osalemine klassivälistes üritustes, mis on seotud eriliste kultuuritraditsioonidega.

Võtma osa erinevates konkurssides ja olümpiaadides. Teemaatilised tähtpäevad ja koolivälised üritused: mardi- ja kadripäev, vastlad, jõulud, iseseisvuspäev jne. Huviringid. Integreeritud tunnid. Kooliajaleht.

5. Teabekeskond.

On sinapeal ümbritseva infokeskkonnaga, suudab teda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida arvestades oma eesmärgi.

Meetod: Valikained, arvutiprogrammid. Arendavad vestlused. e-kool, konkursid, olümpiaadid, loominguline –ja projektitegevus, klassivälised üritused, kooli virtuaalne ajaleht.

6. Tehnoloogia ja innovatsioon.

Oskab kasutada tänapäevaseid tehnoloogiaid ja on suuteline ise muutuma kiiresti muutvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Meetod: Arvutiklass, erialalised olümpiaadid, integreeritud tunnid, ainenädalad, osalemine õpilasfirmade töös, tutvumine uute tehnoloogiatega linnaettevõtetes, loominguline –ja projektitegevus, klassivälised üritused, kooli virtuaalne ajaleht.

7. Tervis ja ohutus.

Kasvab vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks.

Meetod: Klassivälised üritused, vabaõhu tunnid, arendavad vestlused, lastevanemate koosolekud, koostöö politsei- ja päästametiga.

8. Väärtused ja kõlblus.

Tunneb rahvusvaheliselt üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid oma elus ja kaitseb neid vajaduse korral oma võimaluste piires.

ERAKOOL INTELLEKT

Meetod: Arendavad vestlused, integreeritud tunnid, õpilaste loominguline tegevus, kooliväliline töö, töö ringides, koostöö sõpruskoolidega.

2.2.3 Õppetegevus

Kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: vestlus, arutelu, rollimäng, ajaloolise kujutluse loomine, loovülesande, kava, ajajoone, õpimapi koostamine, praktilised ja uurimistööd (nt töö allikate ja kaardiga, töölehe ja kontuurkaardi täitmine, loovtöö kirjutamine, infootsing teabeallikatest), tegevuspõhine õpe (nt. dramatiseeringud, mudelite ja makettide valmistamine).

5 klass

5.klassi ajalooõpetuses on soovitatav kasutada õpilase aktiivse tegutsemise keskset, mängulist ning arutelu- ja lugudepõhist käsitlust, millega ei taotleta tervikliku ajaloopildi loomist, vaid äratatakse huvi ajaloo vastu. Õppesisu suunab õpilast vahetult ümbritsevatele allikatele, koduloolisele ainekule ning Eesti või maailma ajaloole. Kasutatakse erinevaid ajalooallikaid ning minevikust jutustavaid pilte ja lugusid, toetudes varasematele teadmistele.

Õppes tutvuvad õpilased ajaloo põhimõistetega ning omandavad mitmesuguseid oskusi: küsimuste esitamine ja neile vastamine, informatsiooni hankimine, suuline ja kirjalik eneseväljendus, koostööoskus ja kujutlusvõime, funktsionaalne kirjaoskus. Õpitakse kasutama aja mõistega seonduvaid sõnu ja fraase; tutvutakse erinevate ajalooallikatega; kasutatakse ajalooalast sõnavara. Arutletakse mineviku erinevate esituste ja tõlgenduste üle, millega õpilane kokku puutub. Õpitakse kasutama ajatelge ja ajalookaarti ning täitma kontuurkaarti; jutustama ümber teksti ja sellest olulisemat esile tooma, koostama kava ning lühijuttu. Võimaluse korral tehakse õppekäike ning muuseumi- ja arhiivitunde, kutsutakse tunnikülalisi (nii mineviku vahetuid tunnistajaid kui ka uurijaid), õpitakse tundma ajaloolisi paiku. Toetutakse koduloolisele ainekule, õpitakse tundma kodukohta ajaloolisi paiku. Teretulnud on (arvutipõhised jm) matkamängud.

6 klass

Õpitakse seletama ja kasutama ajaga, ajaloo periodiseerimisega ning käsitletavate teemadega seonduvaid mõisteid ja fraase. Õpiku ning lisamaterjali abil tutvutakse muinasaja ja vanaaja kohta käivate ajalooallikatega, õpitakse nendest infot leidma ning seda kriitiliselt hindama. Õpitakse kirjeldama inimese elu ja tegevust muinas- ja vanaajal, selgitama muutusi, mis leidsid ühiskonnas aset seoses tehnoloogiliste, kultuuriliste ja poliitiliste muutustega. Õpitakse tundma olusid, milles kujunesid kõige vanemad kõrgkultuurid Egiptuses ja Mesopotaamias. Õpitakse kirjeldama vanaaja riiklikku korraldust ning elulaadi, muinas- ja vanaaja kultuuri- ja teadusesaavutusi, tähtsamate vanaaja valitsejate tegevust ning võrdlema nendega seonduvaid aspekte Egiptuse, Mesopotaamia, Kreeka linnriikide ja Rooma riigi näitel. Kasutatakse IKT vahendeid õppe tõhustamiseks ning õpilaste vastavate oskuste kujundamiseks nii õppides kui ka töötulemusi esitledes.

2.2.4. Õppesisu ja õpitud tulemused 5. klassis (1 tund nädalas, kokku 35 tundi)

Õppesisu	Õpitud tulemused	Õpitud tegevus	Hindamine	Märkused (läbivad teemad; lõiming, meetodika)

ERAKOOL INTELLEKT

<p>Ajaarvamisega seotud mõisted ja ajaloo perioodid: muinasaeg; vanaaeg; keskaeg; uusaeg; lähiajalugu.</p> <p style="text-align: center;"><u>2.tundi</u></p>	<p>Kasutab kontekstis ajamõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase. Sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, ajaloo periodiseerimine.</p>	<p>Vaata punkti: 2.2.3 5. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3 II kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Matemaatika (aastaarv enne ja pärast Kristuse sündi) <u>Pädevused:</u> Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. <u>Läbivad teemad:</u> Kultuuriline identiteet Vaata punkti: 2.2.2</p>
<p>Ajalooallikad. Allikate tõlgendamine: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas, muuseum, arhiiv</p> <p style="text-align: center;"><u>3 tundi</u></p>	<p>Tea, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatst; töötab lihtsamate alliakatega; kasutab kontekstis ajalooallikatega seonduvaid mõisteid: kirjalik allikas, sauline allikas, esemeline allikas.</p>	<p>Vaata punkti: 2.2.3 5. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3 II kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Kirjandus.(Vana - Kreeka müüdi kirjeldus Ajalooallikas) <u>Pädevused:</u> Analüüsib enda teadmisi ja oskusi. <u>Läbivad teemad:</u> Teabekeskond. Vaata punkti: 2.2.2</p>
<p>Eluolu Elu linnas ja maal, rahu ja sõja ajal, eluolu, tegevusalad, elamud, rõivastus, toit, kultuur, ja traditsioonid, nende muutumine ajas.</p> <p>1.Ennemustne aeg 2. Vana-Egiptus 3. Vana-Kreeka 4. Vana-Rooma 5.Kristluse sünd</p> <p style="text-align: center;"><u>8 tundi</u></p>	<p>Õpilane kirjeldab mõnda minevikusündmust ning inimese eluolu minevikus vanade riikide näitel. Väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu.</p>	<p>Vaata punkti: 2.2.3 5. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3 II kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Kirjandus(kirjandust ekstide kasutamine) Kunst (paberist konstrueerimine) <u>Pädevused:</u> Peab lugu erinevate rahvaste traditsioonidest. Mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi. Oskab võrrelda eri ajastute väärtushinnanguid ning aktseptib neid. <u>Läbivad teemad:</u> Kultuuriline identiteet Väärtused ja kõlblus Vaata punkti: 2.2.2</p>

ERAKOOL INTELLEKT

<p>Eluolu Elu linnas ja maal, rahu ja sõja ajal, eluolu, tegevusalad, elamud, rõivastus, toit, kultuur, ja traditsioonid, nende muutumine ajas. 1. keskaeg 2. viikingid 3. Vana-Vene riik 4.eestlaste muistne vabadusvõitlus <u>7 tundi</u></p>	<p>Õpilane kirjeldab mõnda minevikusündmust ning inimese eluolu minevikus keskaegsete riikide näitel. Väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu</p>	<p>Vaata punkti: 2.2.3 5. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3 II kooliaste</p>	<p><u>Õppeained:</u> Kirjandus(eepos, böliina - ajaloolised allikad) Loodusõpetus (põllumajandussaadused, maa töötlemise viisid) Kunst(mahukas makett tasapinnal) <u>Pädevused:</u> Mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. <u>Läbivad teemad:</u> Kultuuriline identiteet Väärtused ja kõlblus Vaata punkti: 2.2.2</p>
<p>Ajaloosündmused ja silmapaistvad isikud sinu kodukohas, Eestis, Euroopas, ning maailmas õpetaja valikul. Uusaeg. <u>7 tundi</u></p>	<p>Kirjeldab mõnda minevikusündmust ja inimeste elu minevikus, leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid. Väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult. Kasutab ajalookaarti.</p>	<p>Vaata punkti: 2.2.3 5. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3 II kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Kirjandus(essée) Kunst(muuseumi külastamine) <u>Pädevused:</u> Peab lugu erinevate rahvaste traditsioonidest. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. <u>Läbivad teemad:</u> Kultuuriline identiteet Väärtused ja kõlblus Vaata punkti: 2.2.2</p>
<p>Ajaloosündmused ja silmapaistvad isikud sinu kodukohas, Eestis, Euroopas, ning maailmas õpetaja valikul. Lähiajalugu. <u>8 tundi</u></p>	<p>Kirjeldab mõnda minevikusündmust ja inimeste elu minevikus, leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid. Väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult. Kasutab ajalookaarti.</p>	<p>Vaata punkti: 2.2.3 5. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3 II kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Kirjandus(I. Severjanini luuletuste lugemine) Kunst (linnaosa plaani joonistamine) <u>Pädevused:</u> Mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p>

ERAKOOL INTELLEKT

				<u>Läbivad teemad:</u> Kultuuriline identiteet Väärtused ja kõlblus Vaata punkti: 2.2.2
--	--	--	--	--

2.2.5. Õppesisu ja õpitulemused 6. klassis (2 tund nädalas, kokku 70 tundi)

Õppesisu	Õpitulemused	Õpitegevus	Hindamine	Märkused (läbivad teemad; lõiming, meetodika)
Sissejuhatus. 1. Maa, inimene, aeg, ajaarvamine 2. Ajalugu ja ajalooallikad, allikmaterjalide tõlgendamine <u>2 tundi</u>	1. Mõistab, kuidas toimib ajaarvamine. 2. Teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest. 3. Töötab lihtsamate allikatega, kasutab ajalooallikatega seonduvaid mõisteid: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas.	Vaata punkti: 2.2.3 6. klassile	Vaata punkti: 2.1.3 II kooliaste.	<u>Õppeained:</u> 1. Matemaatika: Rooma ja araabia numbrid, positiivsed ja negatiivsed arvud 2. Geograafia: informatsiooni leidmine kaardilt <u>Pädevused:</u> 1. Analüüsib enda teadmisi ja oskusi. 2. Organiseerib õpikeskkonda ja hangib õppimiseks vajaminevat teavet. 3. Väljendab end selgelt ja asjakohaselt. <u>Läbivad teemad:</u> 1. Teabekeskond 2. Keskkond ja jätkusuutlik areng. Vaata punkti: 2.2.2
Muinasaeg Muinasaja arengujärgud ja nende üldiseloomustus. 1. Kiviaja inimese tegevusalad 2. Põlluharimise algus, loomade kodustamine, käsitöö areng 3. Metallide kasutusele võtmine 4. Eesti muinasaja	1. Kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid. 2. Näitab kaardil ning põhjendab, miks ja mis piirkondades sai alguse põlluharimine. 3. Teab, missuguseid muudatusi ühiskonnaelus tõi kaasa metallide kasutusele võtmine.	Vaata punkti: 2.2.3 6. klassile	Vaata punkti: 2.1.3 II kooliaste.	<u>Õppeained:</u> 1. Loodusõpetus: aed ja põld elukeskkonnana 2. Tehnoloogia-õpetus: tehnika areng ajastute kaudu, lähtudes materjalidest ja töötlusviisidest 3. Geograafia: põlluharimise esimesed piirkonnad kaardil, kiviaja asulad Eesti alal <u>Pädevused:</u> 1. Mõistab inimese eluviisis ajaloo jooksul toimunud arengut ja väärtushinnanguid.

ERAKOOL INTELLEKT

üldiseloostus: Pulli, Kunda <p style="text-align: center;"><u>8 tundi</u></p>				2. Teeb koostööd ja arvestada teisi. <u>Läbivad teemad:</u> 1. Tehnoloogia ja innovatsioon 2. Väärtused ja kõlblus Vaata punkti: 2.2.2
---	--	--	--	--

Vanad idamaad. Vanaaja sisu ja üldiseloostus 1. Ajalised piirid 2. Looduslikud olud <p style="text-align: center;"><u>2 tundi</u></p>	1. Selgitab miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid. 2. Oskab näidata kaardil Egiptust ja Mesopotaamiat.	Vaata punkti: 2.2.3 6. klassile	Vaata punkti: 2.1.3 II kooliaste.	<u>Pädevused:</u> Analüüsib põhjusi ja tagajärgi. <u>Läbivad teemad:</u> Keskkond ja jätkusuutlik areng Vaata punkti: 2.2.2
Vana-Egiptus 1. Egiptuse riigikorraldus 2. Egiptus võimsuse tipul: Thutmosis III, Ramses II, Thutanhamon 3. Egiptlaste eluolu 4. Egiptlaste religioon 5. Egiptlaste kultuurisaavutused 6. Kordamine <p style="text-align: center;"><u>8 tundi</u></p>	1. Teab, milline oli vanaaja riiklik korraldus ning kes olid järgmised isikud: Thutmosis III, Ramses II, Tutanhamon. 2. Kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse näitel, tunneb Egiptuse kultuuri- ja teadussaavutusi meditsiinis, matemaatikas, astronoomias, oskab tuua näiteid kirjandusest, kujutavast kunstist, teab Egiptuse püramiide.	Vaata punkti: 2.2.3 6. klassile	Vaata punkti: 2.1.3 II kooliaste.	<u>Õppeained:</u> 1. Kunstiõpetus(Vana-Egiptuse jumala joonistamine ja temast jutustamine) 2. Arhitektuur: püramiidid, templid 3. Kirjandus (plaani kirjutamine, mütolooiliste tekstide kasutamine) 4. Tehnoloogia-õpetus (internet keskkonnas töötamine) <u>Pädevus:</u> 1. Mõistab põhjuseid, tagajärgi ning nendevahelisi seoseid. 2. Analüüsib oma teadmisi ja oskusi. 3. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi. 4. Mõistab minevikus toimunu seoseid tänapäevaga. <u>Läbivad teemad:</u> 1. Keskkond ja jätkusuutlik areng 2. Kultuuriline identiteet 3. Tehnoloogia ja innovatsioon 4. Väärtused ja

ERAKOOL INTELLEKT

				kõlblus Vaata punkti: 2.2.2
<p>Mesopotaamia</p> <p>1. Sumerid: linnad ja linnriigid, leiutised (ader, potikeder, ratas)</p> <p>2. Babüloonia: Hammurapi seadused</p> <p>3. Kultuurisaavutused Mesopotaamias, religioon</p> <p>4. Eluolu</p> <p>5. Kordamine</p> <p style="text-align: right;"><u>8 tundi</u></p>	<p>1. Teab, milline oli Mesopotaamia riiklik korraldus.</p> <p>2. Teab, kes oli Hammurapi.</p> <p>3. Mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning oskab tuua näited Mesopotaamia ajaloost.</p> <p>3. Kirjeldab vanaaja elulaadi Mesopotaamias.</p>	<p>Vaata punkti: 2.2.3</p> <p>6. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3</p> <p>II kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u></p> <p>1. Tehnoloogiaõpetus: ratas kui pöördeline leiutis inimkonna ajaloos</p> <p>2. Kunstiõpetus: keraamika. Skulptuur. Skulptuuride modelleerimine savist. Reljeef</p> <p><u>Pädevused:</u></p> <p>1. Mõistab põhjuseid ja tagajärgi ning nendevahelisi seoseid.</p> <p>2. Analüüsib oma teadmisi ja oskusi.</p> <p>3. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi.</p> <p>4. Mõistab minevikus toimunu seoseid tänapäevaga.</p> <p><u>Läbivad teemad:</u></p> <p>1. Keskkond ja jätkusuutlik areng</p> <p>2. Kultuuriline identiteet</p> <p>3. Tehnoloogia ja innovatsioon</p> <p>4. Väärtused ja kõlblus</p> <p>Vaata punkti: 2.2.2</p>
<p>Iisraeli ja Juuda riik</p> <p>1. Ainujumala usk</p> <p>2. Vana Testament</p> <p style="text-align: right;"><u>2 tundi</u></p>	<p>1. Teab, et Iisraelis tekkis monoteistlik religioon.</p> <p>2. Teab, mis on Vana Testament.</p>	<p>Vaata punkti: 2.2.3</p> <p>6. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3</p> <p>II kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u></p> <p>Kirjandus: piiblilood, erinevate rahvaste müüdid</p> <p><u>Läbivad teemad:</u></p> <p>1. Teabekeskkond</p> <p>2. Kultuuriline identiteet</p> <p>3. Väärtused ja kõlblus</p> <p>Vaata punkti: 2.2.2</p>

ERAKOOL INTELLEKT

<p>Vana-Kreeka. Vanim kõrgkultuur Euroopas 1. Kreeka loodus ja rahvastik 2. Kreeta ja Mükeene kultuur <u>3 tundi</u></p>	<p>1. Oskab näidata kaardil Kreetat, Kreekat, Balkani poolsaart, Ateenat, Spartat. 2. Teab, et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreeta-Mükeene kultuurist.</p>	<p>Vaata punkti: 2.2.3 6. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3 II kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> 1. Kirjandus (müüdi ümberjutustamine) 2. Kunstiõpetus: keraamika. Skulptuur. 3. Loodusõpetus. (klii matingimuste õppimine) <u>Pädevus:</u> 1. Analüüsib oma teadmisi ja oskusi. 2. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi. <u>Läbivad teemad:</u> 1. Keskkond ja jätkusuutlik areng 2. Kultuuriline identiteet 3. Tehnoloogia ja innovatsioon 4. Väärtused ja kõlblus Vaata punkti: 2.2.2</p>
<p>Kreeka linnriigid 1. Ühiskonna-korraldus ja kasvatus Ateenas ning Spartas 2. Linnriikide nõrgenemine ja alistamine Makedooniale 3. Aleksander Suure sõjaretk ja maailmariigi tekkimine <u>8 tundi</u></p>	<p>1. Kirjeldab Vana-Kreeka ühiskonna-korraldust Ateena ja Sparta näitel, võrdleb neid kirjelduse põhjal. 2. Seletab ja kasutab järgmisi mõisteid: polis, rahvakoosolek, akropol, agoraa, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, hellenid. 3. Tunneb Aleksander Suure osa ajaloos, teab tema vallutuste tagajärgi ning oskab näidata riigi laienemist hellenismi perioodil.</p>	<p>Vaata punkti: 2.2.3 6. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3 II kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> 1. Tehnika areng(sõjalise tehnika ja taktika arendamine – võrdlemine) 2. Kunstiõpetus: keraamika. Skulptuur. 3. Geograafia (kontuurkaardiga töötamine) <u>Pädevused:</u> 1. Mõistab põhjuseid ja tagajärgi ning nendevahelisi seoseid. 2. Analüüsib oma teadmisi ja oskusi. 3. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi. 4. Mõistab minevikus toimunu seoseid tänapäevaga. <u>Läbivad teemad:</u> 1. Keskkond ja jätkusuutlik areng 2. Kultuuriline identiteet 3. Tehnoloogia ja</p>

ERAKOOL INTELLEKT

				<p>innovatsioon</p> <p>4. Väärtused ja kõlblus</p> <p>Vaata punkti: 2.2.2</p>
<p>Vana-Kreeka kultuur ja eluolu</p> <p>1. Kultuur ja religioon Hellase maailma ühendajana</p> <p>2. Religioon ja mütoloogia: Homerose kangelaseepika</p> <p>3. Olümpiamängud</p> <p>4. Ajalookirjutus ja filosoofia</p> <p>5. Kreeka teater</p> <p>6. Kunst: arhitektuur (Ateena akropol), skulptuur, vaasimaal</p> <p>7. Hellenite igapäevaelu</p> <p>8. Hellenistlik kultuur</p> <p>9. Kordamine. Vana-Kreeka kultuuri tähtsus</p> <p><u>9 tundi</u></p>	<p>1. Teab Vana-Kreeka kultuuri ja eluolu iseloomulikke jooni järgmistes valdkondades: kirjandus, teater, religioon, kunst, sport.</p> <p>2. Jutustab olümpiamängudest ja kreeka kunstist.</p> <p>3. Oskab nimetada tähtsamaid kreeka kultuuritegelasi.</p> <p>4. Püüab vaadelda maailma minevikus elanud inimeste pilgu läbi ning aru saada nende inimeste elulaadist</p>	<p>Vaata punkti: 2.2.3</p> <p>6. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3</p> <p>II kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u></p> <p>1. Kehaline kasvatus: olümpiamängud</p> <p>2. Kirjandus: teatri võlumaaailm, müüdid, eepos</p> <p><u>Pädevused:</u></p> <p>1. Mõistab põhjuseid ja tagajärgi ning nendevahelisi seoseid.</p> <p>2. Analüüsib oma teadmisi ja oskusi.</p> <p>3. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi.</p> <p>4. Mõistab minevikus toimunu seoseid tänapäevaga.</p> <p><u>Läbivad teemad:</u></p> <p>1. Tervis ja ohutus</p> <p>2. Kultuuriline identiteet</p> <p>3. Väärtused ja kõlblus</p> <p>Vaata punkti: 2.2.2</p>
<p>Vana-Rooma Rooma riigi tekkimine</p> <p>1. Looduslikud olud</p> <p>2. Rooma linna tekkimine</p> <p>3. Kuningad, vabariigi algus</p> <p><u>3 tundi</u></p>	<p>1. Teab Rooma riigi tekkelugu ning näitab kaardil Apenniini poolsaart, Vahemerd, Kartaagot ja Roomat.</p> <p>2. Selgitab Rooma vabariigi riigikorda.</p>	<p>Vaata punkti: 2.2.3</p> <p>6. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3</p> <p>II kooliaste.</p>	<p><u>Pädevused:</u></p> <p>1. Analüüsib oma teadmisi ja oskusi.</p> <p>2. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi.</p> <p><u>Läbivad teemad:</u></p> <p>1. Keskkond ja jätkusuutlik areng</p> <p>2. Kultuuriline identiteet</p> <p>3. Tehnoloogia ja innovatsioon</p> <p>4. Väärtused ja kõlblus</p> <p>Vaata punkti: 2.2.2</p>

ERAKOOL INTELLEKT

<p>Rooma vabariik 1. Rooma vallutab Itaalia. 2. Rooma vallutused Ida-Vahemere maades 3. Kodusõjad Roomas, Caesar, vabariigi lõpp <u>4 tundi</u></p>	<p>1. Oskab näidata kaardil Rooma riigi laienemist. 2. Teab, kuidas said roomlased Vahemere maade valitsejateks. 3. Seletab, miks ja kuidas lõppes vabariigi ajajärk.</p>	<p>Vaata punkti: 2.2.3 6. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3 II kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Kirjandus (teatraliseerimine) <u>Pädevused:</u> 1. Mõistab põhjuseid ja tagajärgi ning nendevahelisi seoseid. 2. Analüüsib oma teadmisi ja oskusi. <u>Läbivad teemad:</u> 1. Keskkond ja jätkusuutlik areng 2. Kultuuriline identiteet 3. Tehnoloogia ja innovatsioon 4. Väärtused ja kõlblus Vaata punkti: 2.2.2</p>
<p>Rooma keisririik 1. Ühiskondlik korraldus. Augustus 2. Rooma impeerium ja selle lõhenemine <u>4 tundi</u></p>	<p>1. Selgitab Rooma keisririigi valitsemiskorda. 2. Tunneb Rooma ühiskonna üldist arengut keisriajal. 3. Teab, miks lõhenes Rooma keisririik.</p>	<p>Vaata punkti: 2.2.3 6. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3 II kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Kirjandus: müüdid, piiblilood <u>Pädevused:</u> Mõistab põhjuseid ja tagajärgi ning nendevahelisi seoseid. <u>Läbivad teemad:</u> 1. Keskkond ja jätkusuutlik areng 2. Kultuuriline identiteet 3. Tehnoloogia ja innovatsioon 4. Väärtused ja kõlblus Vaata punkti: 2.2.2</p>
<p>Vana-Rooma kultuur ja eluolu 1. Rahvas ja eluolu 2. Rooma kui impeeriumi keskus ja antiikaja suurlinn 3. Avalikud mängud 4. Rooma õigus 5. Kunst ja arhitektuur 6. Ristiusu teke. Uus Testament <u>9 tundi</u></p>	<p>1. Iseloomustab eluolu ja kultuuri Rooma riigis, tunneb rooma kultuuri tähtsamaid tegelasi. 2. Teab, kes oli Jeesus Kristus, mõistab kristluse tähtsust inimkonna ajaloos. 3. Tunneb olulisi sündmusi Euroopa ajaloost,</p>	<p>Vaata punkti: 2.2.3 6. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3 II kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> 1. Kirjandus: müüdid, piiblilood 2. Emakeel: kõnekunst 3. Kunstiõpetus: arhitektuur, skulptuur <u>Pädevused:</u> Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi. <u>Läbivad teemad:</u> 1. Kultuuriline identiteet 2. Tehnoloogia ja innovatsioon</p>

ERAKOOL INTELEKT

	seostab neid omavahel; mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloo; kasutab ajalookaarti.			3. Väärtused ja kõlblus Vaata punkti: 2.2.2
--	---	--	--	--

2.3. III kooliaste

2.3.1 Õpitulemused III kooliastme lõpuks

- 1) iseloomustab ajaloo põhietappe näidete kaudu;
- 2) mõistab eri ajastute kultuuripanust ning iseloomustab tähtsamaid ajaloosündmusi, isikuid ja kultuurinähtusi;
- 3) võrdleb ajaloosündmusi ja -nähtusi, leiab sarnasusi ja erinevusi, toob esile põhjusi ja tagajärgi, arutleb märksõnade/küsimuste toel, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) teab Eesti ühiskonna arengujärke ja tähtsamaid ajaloosündmusi, seostab kodukoha, Eesti ja Euroopa ajalugu maailma ajalooga ning saab aru, et ajaloosündmusi võib tõlgendada mitmeti;
- 5) töötab mitmesuguste ajalooallikatega, kommenteerib ja hindab neid kriitiliselt;
- 6) otsib, analüüsib ja kasutab ajalooinfot, koostab kava ja mõistekaarti, ajalooreferaati ja lühiuurimust, esitleb seda suuliselt ja kirjalikult ning IKT vahendeid kasutades;
- 7) töötab kaardiga ja koostab lihtsamaid skeeme;
- 8) asetab end minevikus elanud inimese olukorda.

2.3.2 Läbivad teemad

1. Elukestev õpe ja karjääri planeerimine.

Aitab õpilast kujuneda isiksuseks, kes kujundab oma elukäiku tehes teadlike otsuseid. Ta on valmis õppima kogu elu täites erinevaid rolle muutavas situatsioonis ning kujundama oma elukäiku teadlike otsuste kaudu, et teha mõistlikke kutsevalikuid.

Meetod: Integreeritud tunnid. Ainenädalad. Olümpiaadid. Õppekursioonid, arendavad vestlused, osalemine õpilaste omavalitsustöös. Kooliajaleht, õpilaste loominguline tegevus. Aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuringud.

2. Keskkond ja jätkusuutlik areng.

Kujundab õpilase sotsiaalset aktiivsust, vastutustundlikust ning keskkonnateadlikust, kes lahendab vastavaid kõsimusi pidades silmas jätkusuutlikust.

Meetod: Õppekursioonid looduskaitsealadele. Arendavad vestlused. Huviringid. Olümpiaadid. Loominguline tegevus. Koolivälised üritused, tähtpäevad. aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuringud.

3. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus.

Kujuneb aktiivseks ja vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme, on lõimitud ühiskonda toetudes riigi kultuuritraditsioonidele ja arengusuundadaele. Osaleb poliitiliste ja majandusotsuste tegemises.

Meetod: Integreeritud tunnid, osalemine õpilaste omavalitustöös. Loominguline tegevus. Koolivälised üritused, tähtpäevad. Arendavad vestlused. Aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuringud.

4. Kultuuriline identiteet.

ERAKOOL INTELLEKT

Mõistab kultuuri osa inimese isiksuse kujundamisel, on teadlik kultuuride muutumisest ajaloo vältel. On ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja ta väärtustab seda. On kultuuriliselt salliv ning koostööaldis.

Meetod: Osalemine klassivälistes üritustes, mis on seotud eriliste kultuuritraditsioonidega. Võtma osa erinevates konkursides ja olümpiaadides. Aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuuringud. Teemaatilised tähtpäevad ja kolivälised üritused: mardi- ja kadripäev, vastlad, jõulud, iseseisvuspäev jne. Koostöö teiste Eesti ja välismaailma koolidega.

Huviringid. Integreeritud tunnid. Kooliajaleht.

5. Teabekeskond.

On sinapeal ümbritseva infokeskkonnaga, suudab teda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida arvestades oma eesmärgi. Toetatakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda ning suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida olenevalt oma eesmärkidest ning ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetikast.

Meetod: Valikained, arvutiprogrammid. Arendavad vestlused. e-kool, konkursid, olümpiaadid, loominguline –ja projektitegevus, klassivälised üritused, kooli virtuaalne ajaleht. Aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuuringud.

6. Tehnoloogia ja innovatsioon.

Oskab kasutada tänapäevaseid tehnoloogiaid ja on suuteline ise muutuma kiiresti muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Meetod: Arvutiklass, erialalised olümpiaadid, integreeritud tunnid, ainenädalad, osalemine õpilasfirmade töös, tutvumine uute tehnoloogiatega linnaettevõtetes, loominguline –ja projektitegevus. Aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuuringud.

7. Tervis ja ohutus.

Kasvab vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks. Toetatakse õpilase kasvamist inimeseks, kes on võimeline käituma turvaliselt ning kujundama tervet keskkonda.

Meetod: Klassivälised üritused, vabaõhu tunnid, tervisepäevad, arendavad vestlused, lastevanemate koosolekud, koostöö politsei- ja päästeametiga, koostöö noosorganisatsioonidega. Aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuuringud.

8. Väärtused ja kõlblus.

Läbiva teemaga taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb nüüdisajal rahvusvaheliselt üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Meetod: Arendavad vestlused, integreeritud tunnid, õpilaste loominguline tegevus, kooliväliline töö, töö ringides, ainenädalad, kooliajaleht. Aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuuringud.

2.3.3 Õppetegevus

Kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: vestlus, diskussioon, väitlused, projektõpe, loovülesande, kava, ajajoone, skeemi ja plaani, õpimapi koostamine, rolli- ja otsustusmängud, praktilised ja uurimistööd (nt töö allikate ja kaardiga, töölehe ja kontuurkaardi täitmine, arutluse kirjutamine, infootsing teabeallikatest ja infoanalüüs), tegevuspõhine õpe (nt dramatiseeringud, mudelite ja makettide valmistamine).

7. klass

Võimaluse korral korraldatakse õppekäike, ekskursioone ning õppetunde muuseumis ja arhiivis. Selleks on Eesti muinas- ja keskaja õppimiseks palju võimalusi. Õppekäigud ning ekskursioonid ajaloolises keskkonnas tekitavad suuremat huvi kodukoha ajaloo vastu. Siit võiks alata esimese uurimusliku töö kirjutamine.

Aktiivse õppetegevuse kaudu õpitakse nägema ühiskonna arengus olulisi seoseid ja probleeme, neid analüüsima, tegema järeldusi, pakkuma lahendusi, kujundama oma seisukohta ning seda põhjendama.

ERAKOOL INTELLEKT

Õpitakse leidma kaardil Frangi riigi asukohta ja selle jagunemist, viikingite retkede põhisuundi, araablaste asuala ja vallutusi ning võrreldakse tänapäeva kaardiga. Õpitakse tundma ja iseloomustama feodaalse ühiskonna tunnusjooni ning võrreldakse erinevate seisuste elulaadi. Iseloomustatakse kiriku osa ja tegevust keskaegses ühiskonnas, õpitakse tundma islami usu põhitunnuseid ning araabia kultuuri eripära. Käsitletakse eestlaste eluolu ja tegevusalasid muinasaja lõpus, võitlust võõrvõimude sissetungi vastu ning muistse vabadusvõitluse tagajärgi. Õpilasi suunatakse otsima jõukohast lisamaterjali keskaegse ja varauusaegse ühiskonna kohta. Õpitakse koostama kava, lühijuttu ja referaati ning neid ette kandma, sh IKT vahendeid rakendades. Õpitakse tundma riikidevahelise sõjategevuse põhjusi, tulemusi ja tagajärgi Inglismaa ning Prantsusmaa näitel. Iseloomustatakse ja võrreldakse romaani ja gooti stiili ning renessansi. Analüüsitakse maadeavastuste eeldusi ja põhjusi ning suunatakse õpilasi leidma ja selgitama maadeavastuste mõju ühiskonna edasisele arengule ning uue maailmapildi kujunemisele. Õpitakse tundma reformatsiooni tähendust ja mõju keskaja ühiskonna, majanduse ning kultuuri arengule. Käsitletakse ajalooliste isikute tegevust ning nende rolli erinevates ajaloosündmustes.

8. klass

Õpitakse tundma valgustusajastul toimunud muutusi riikide valitsemises. Analüüsitakse poliitiliste reformide mõju ühiskonna arengule, käsitledes seda erinevate inimeste vaatevinklist. Tuvastatakse erinevusi reformide ja revolutsioonide kaudu toimunud muutustes. Võrreldakse USA riiklikku korraldust Euroopa uusaegsete riikide omaga ning õpitakse tundma uusaegse ühiskonna põhijooni Euroopas. Õpitakse tundma Prantsuse revolutsiooni ja Napoleoni sõdade põhjusi, tagajärgi ning mõju Euroopale, tööstusliku pöörde mõju majandusele ja ühiskonnale 19. sajandil ning rahvusriikide kujunemist Saksamaa näitel; Eesti rahvusliku liikumise eeldusi, sündmusi ja liidreid. Analüüsitakse ning õpitakse tundma Esimese maailmasõja põhjusi ja tagajärgi ning Eesti iseseisvumisega seotud sündmuste käiku. Kaardil vaadatakse Esimese maailmasõja eel tekkinud liitusid, sõja käiku ja osalenud riike ning Versailles' rahu tulemusel kujunenud Euroopa riikide piire, võrreldes seda olukorda tänapäeval valitsevaga. Kolmandas kooliastmes on oluline omandada uurimistöö koostamise kogemus. 8. klassis sobivad selleks kodukoha ajalooa seotud teemad.

9. klass

Kaardi alusel õpitakse tundma, mis territoriaalsed muutused toimusid Versailles' rahulepingu järel: Saksamaa piirid, impeeriumide lagunemine, iseseisvunud riigid. Võrreldakse kaardiga enne Esimest maailmasõda. Kaardi alusel õpitakse tundma muutusi Teise maailmasõja järel: Saksamaa piirid, Saksamaa lõhestamine, iseseisvate riikide kadumine, tähtsamad rinded ja lahingud, MRP mõjusfäärid. Võrreldakse kaardiga enne Teist maailmasõda.

Õpitakse tundma rahvusvahelise elu sündmusi ja erinevate riikide välispoliitilisi taotlusi, analüüsitakse Versailles' süsteemi mõju ning ülemaailmse majanduskriisi mõju, tehakse järeldusi, miks rahvusvaheline olukord teravnes. Iseloomustatakse ja võrreldakse demokraatiat ning diktatuuri. Analüüsitakse diktatuuri eri vormide sarnasusi ja erinevusi. Õpitakse tundma Teise maailmasõja eelset rahvusvahelist olukorda ja riikidevahelisi suhteid ning esile tooma Teise maailmasõja põhjusi.

Analüüsitakse allikaid, sh dokumente, ning õpitakse tundma baaside lepingu ja MRP lisaprotokollide sisu ning olukorda, milles lepingud sõlmiti, tehakse dokumentidele tuginedes järeldusi ja antakse hinnanguid. Õpitakse tundma sündmuste kronoloogiat Eestis ning sündmuste seotust rahvusvahelise olukorraga. Analüüsitakse Eesti Vabariigi võimalusi ja valikuid Teise maailmasõja eel ning ajal.

Õpitakse tundma ajalooliste isikute elu ja tegevust. Suunatakse õpilasi ise informatsiooni otsima, erinevaid infokanaleid kasutama. Õpitakse tundma Eesti Vabariigi

ERAKOOL INTELLEKT

ajaloo põhisisu ning arengu põhijooni. Õpitakse tundma üldisi muudatusi nii maailma kui ka eesti kultuuri arengus. Õpilased koostavad esitlusi individuaalselt või rühmatöö tutvustamiseks IKT vahendeid kasutades.

Ajalooalane uurimistöö võib olla elusolevate vanema põlvkonna esindajate või sugulaste elukäigu uurimine, seoste loomine õpitud lähiajaloo, pereloo ja kodukoha ajaloo vahel.

2.3.4 Õppesisu ja õpitulemused 7. klassis (2 tund nädalas, kokku 70 tundi)

Õppesisu	Õpitulemused	Õpitegevus	Hindamine	Märkused (läbivad teemad; lõiming, metoodika)
<p>Keskaja koht maailma ajaloo</p> <p>1. Keskaja ühiskonna üldisloomustus</p> <p>2. Keskaja periodiseering</p> <p>3. Ühiskonnakorraldus</p> <p>4. Läänikord</p> <p>5. Keskaja eluolu ja maailmapilt</p> <p><u>4 tundi</u></p>	<p>1. Iseloomustab läänikorda, feodaalset hierarhiat, seisuslikku ühiskonda, naturaalmajandust ning talupoegade ja feodaalide elulaadi.</p> <p>2. Seletab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid senjäär, vasall, feodaal, pärisori.</p>	<p>Vaata punkti 2.3.3 7. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Pädevused:</u> Mõistab keskaja inimese eluviisi ja väärtushinnanguid.</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> Keskkond ja jätkusuutlik areng Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Kirik ja kultuur keskajal</p> <p>1. Ristiusu õpetuse alused</p> <p>2. Kiriku osa ühiskonnas</p> <p>3. Ristisõjad</p> <p>4. Keskaja ülikoolid ja teadus</p> <p>5. Romaani ja gooti stiil</p> <p><u>8 tundi</u></p>	<p>1. Iseloomustab kiriku osa keskaja ühiskonnas kultuuripärandi säilitajana ja maailmapildi kujundajana.</p> <p>2. Nimetab ristisõdade eesmärgid ja tulemused.</p> <p>3. Kasutab kontekstis mõisteid paavst, patriarh, piiskop, preester, munk, nunn, romaani stiil, gooti stiil.</p>	<p>Vaata punkti 2.3.3 7. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Kunst: kirik kui sakraalehtis.</p> <p><u>Pädevused:</u> Teeb koostööd ning arvestab teisi.</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> Kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus. Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Frangi riik</p> <p>1. Frangi riigi teke</p> <p>2. Riik Karl Suure ajal</p> <p>3. Frangi riigi jagunemine</p>	<p>1. Iseloomustab Frangi riigi osatähtsust varakeskaegses ühiskonnas.</p> <p>2. Teab, kes oli</p>	<p>Vaata punkti 2.3.3 7. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> 1. Kunst: kaardipildi kujundamine 2. Geograafia: informatsiooni</p>

ERAKOOL INTELLEKT

<p>4. Kolm tuumikala: Itaalia, Prantsusmaa ja Saksamaa</p> <p><u>5 tundi</u></p>	<p>Karl Suur, ning kirjeldab tema tegevust.</p> <p>3. Iseloomustab Frangi riigi jagunemist ja selle põhjusi.</p>			<p>leidmine kaardilt.</p> <p><u>Pädevused:</u> Analüüsib enda teadmisi ja oskusi.</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> Keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus.</p> <p>Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Araablased</p> <p>1. Araabia ühiskond</p> <p>2. Muhamed. Islam</p> <p>3. Araabia kultuur ja selle mõju Euroopale</p> <p><u>4 tundi</u></p>	<p>1. Iseloomustab araabia ühiskonda, kultuuri ja selle mõju Euroopale, näitab kaardil araablaste vallutusi.</p> <p>2. Oskab kasutada islamiga seotud mõisteid koraan, mošee, Meka.</p> <p>3. Teab, kes oli Muhamed, iseloomustab tema tegevust.</p>	<p>Vaata punkti 2.3.3</p> <p>7. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Geograafia: araablaste vallutused</p> <p><u>Pädevused:</u> Peab lugu erinevate rahvaste traditsioonidest.</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> Tervislik eluviis.</p> <p>Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Bütsants</p> <p>1. Bütsantsi tugevuse põhjused</p> <p>2. Justinianus I</p> <p>3. Vana-Vene</p> <p><u>6 tundi</u></p>	<p>1. Oskab iseloomustada, kuidas kujunes Bütsantsi riik ning tekkis Vana-Vene riik.</p> <p>2. Teab, kes oli Justinianus I, ning kirjeldab tema tegevust.</p>	<p>Vaata punkti 2.3.3</p> <p>7. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Pädevused:</u> Mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi.</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> Keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus.</p> <p>Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Linnad ja kaubandus</p> <p>1. Linnade teke ja eluolu</p> <p>2. Hansakaubandus Põhja-Euroopas</p> <p>3. Tsunftikord</p> <p>4. Linnade valitsemine</p> <p><u>6 tundi</u></p>	<p>1. Teab, kuhu tekkisid keskaegsed linnad, iseloomustab keskaegse linna eluolu, tsunftikorda, linnade valitsemist, Hansa Liidu tegevust.</p> <p>2. Kasutab kontekstis mõisteid raad, tsunft, gild, Hansa Liit.</p>	<p>Vaata punkti 2.3.3</p> <p>7. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Pädevused:</u> Mõistab erinevate keskkondade reegleid.</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> Keskkond ja jätkusuutlik areng.</p> <p>Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Põhja-Euroopa</p> <p>1. Skandinaavia</p>	<p>Kirjeldab viikingite elu ning nimetab ja</p>	<p>Vaata punkti</p>	<p>Vaata punkti:</p>	<p><u>Õppeained:</u> Geograafia:</p>

ERAKOOL INTELLEKT

<p>eluvii ja ühiskond 2. Viikingite retked</p> <p><u>3 tundi</u></p>	<p>näitab kaardil nende retkede põhisuundi.</p>	<p>2.3.3 7. klassile</p>	<p>2.1.3, III kooliaste.</p>	<p>viikingite retked <u>Pädevused:</u> Näeb probleeme ja otsib neile lahendusi. <u>Läbivad teemad:</u> Kultuuriline identiteet, tehnoloogia ja innovatsioon. Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Eesti keskajal 1. Eluolu muinasaja lõpus 2. Muinasmaakonnad 3. Muistne vabadusvõitlus ja ristiusustamine 4. Ühiskonna struktuur 5. Valitsemine 6. Liivi ordu. Linnad</p> <p><u>8 tundi</u></p>	<p>1. Nimetab Eesti muinasmaakondi, suuremaid linnuseid, iseloomustab eestlaste eluolu muinasaja lõpul, Eesti ristiusustamist ja muistset vabadusvõitlust. 2. Kasutab kontekstis mõisteid Mõõgavendade Ordu, Liivi Ordu.</p>	<p>Vaata punkti 2.3.3 7. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> 1. Geograafia: Eesti muinasmaakonnad 2. Kirjandus: muistne vabadusvõitlus <u>Pädevused:</u> Analüüsib põhjusi ja tagajärgi. <u>Läbivad teemad:</u> Ühiskonna jätkusuutlik areng. Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Keskaja ühiskond Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa näitel 1. Saksa-Rooma keisririik 2. Parlamendi kujunemine Inglismaal 3. Prantsusmaa ühendamine 4. Eluolu keskajal</p> <p><u>6 tundi</u></p>	<p>1. Iseloomustab keskaegset ühiskonda Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa näitel. 2. Kasutab kontekstis mõistet Englise parlament.</p>	<p>Vaata punkti 2.3.3 7. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Pädevused:</u> Mõistab keskaegse ühiskonna reegleid ning analüüsib neid. <u>Läbivad teemad:</u> Ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Ühiskond varauusajal 1. Tehnoloogia 2. Uue maailmapildi kujunemine: tehnoloogia areng, majandussuhted, humanism 3. Kujutav kunst, Leonardo da Vinci</p>	<p>1. Teab, kuidas mõjutasid varauusaegset ühiskonda maadeavastused ja tehnoloogia areng. 2. Teab, kes oli Leonardo da Vinci, oskab kasutada mõistet humanism.</p>	<p>Vaata punkti 2.3.3 7. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Kunst: Leonardo da Vinci reproduktsiooni piltidega töötamine <u>Pädevused:</u> Oskab võrrelda eri ajastute väärtushinnanguid ning aktseptib neid. <u>Läbivad teemad:</u> Tehnoloogia ja</p>

ERAKOOL INTELLEKT

<u>5 tundi</u>				innovatsioon. Vaata punkti:2.3.2
Suured maadeavastused 1. Ameerika avastamine 2. Maade-avastuste tähendus Euroopale ja Euroopa mõju avastatud maades <u>5 tundi</u>	1. Teab maadeavastuste tähendust Euroopale ning Euroopa mõju avastatud maades. 2. Teab, kes oli Kolumbus.	Vaata punkti 2.3.3 7. klassile	Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.	<u>Õppeained:</u> Geograafia: kontuurkaartidega töötamine (maadeavastused) <u>Pädevused:</u> Mõistab tehnoloogiliste komponentide osa ühiskonna arengus. <u>Läbivad teemad:</u> Tehnoloogia ja innovatsioon. Vaata punkti:2.3.2
Reformatsioon 1. Reformatsioon Saksamaal 2. Martin Luther <u>5 tundi</u>	1. Teab, kuidas mõjutas reformatsioon varauusaegset ühiskonda ning kes oli Martin Luther. 2. Seletab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid reformatsioon, protestandid, luteri usk.	Vaata punkti 2.3.3 7. klassile	Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.	<u>Pädevused:</u> Väärtustab ühiskonnas toimunut ning oskab rakendada teavet õppetöös. <u>Läbivad teemad:</u> Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet. Vaata punkti:2.3.2
Eesti 16. sajandil 1. Reformatsioon 2. Haldusjaotus ja linnad 3. Liivi sõja põhjused ja tulemused	1. Iseloomustab Eesti arengut 16. sajandil, teab reformatsiooni mõju ja linnade arengut. 2. Selgitab Liivi sõja põhjusi ja tulemusi.	Vaata punkti 2.3.3 7. klassile	Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.	<u>Õppeained:</u> Geograafia: Eesti haldusjaotus 16. sajandil <u>Pädevused:</u> Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. <u>Läbivad teemad:</u> Ühiskonna jätkusuutlik areng. Vaata punkti:2.3.2

2.3.5 Õppesisu ja õpitulemused 8. klassis (2 tund nädalas, kokku 70 tundi)

Õppesisu	Õpitulemused	Õpitegevus	Hindamine	Märkused (läbivad teemad; lõiming, metoodika)
Uusaegse ühiskonna põhijooned Euroopas . Absolutismi kujunemine	1. Saab aru, kuidas kujunes absolutism. 2. Seletab mõistet, oskab iseloomustada absolutistlikku valitsemist.	Vaata punkti: 2.3.3 8. klassile	Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.	<u>Õppeained:</u> 1. Kunstiõpetus: Versailles' loss 2. Geograafia: kaardiõpetus 3. Inglise keel: riiklikud

ERAKOOL INTELLEKT

<p>2. Absolutism Prantsusmaal, Louis XIV 3. Valgustusfilosoofia 4. Inglise kodusõda ja restauratsioon 5. Inglismaa ja Prantsusmaa 18. sajandil 6. Valgustatud absolutism Preisimaa näitel, Friedrich II</p> <p><u>10 tundi</u></p>	<p>3. Selgitab valgustuse sisu ning teab, kes oli Voltaire. 4. Nimetab kodusõja pooled, selgitab, miks puhkes kodusõda. 5. Iseloomustab parlamentaarset monarhiat õiguste deklaratsiooni põhjal. 6. Iseloomustab valgustatud absolutismi, toob näiteid Friedrich II tegevuse kohta. 7. Selgitab mõisteid, oskab tuua näiteid ja iseloomulikke tunnuseid, seostada mõistetega isikute tegevust ning anda hinnangut.</p>			<p>sümbolid <u>Pädevus:</u> 1. Näeb probleeme ja otsib lahendusi. 2. Teeb koostööd ning arvestab teisi. 3. Analüüsib oma teadmisi. <u>Läbivad teemad:</u> Väärtused ja kõlblus, ühiskonna jätkusuutlik areng. Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Eesti Rootsi ja Vene riigi koosseis 1. Valitsemine: keskvõim ja aadli omavalitsus 2. Põhjasõda 3. Peeter I, Balti erikord 4. Eesti talurahvas 17. ja 18. sajandil 5. Muutused majanduses ja poliitikas 6. Vaimuelu (religioon, haridus, kirjasõna)</p> <p><u>9 tundi</u></p>	<p>1. Selgitab, kuidas kehtestati Rootsi võim ja kujunes kaks kubermangu, ning iseloomustab aadli omavalitsust. 2. Teab, mis olid Põhjasõja tagajärjed Eestile. 3. Selgitab Balti erikorra olemust. 4. Teab, mis muutused toimusid Eesti taluraha elus Rootsi ja Vene ajal. 5. Võrdleb majandust ja poliitikat Rootsi ning Vene ajal 18. sajandil. 6. Teab, mis muutused toimusid Eesti hariduses ja kultuuris Rootsi ning Vene ajal. 7. Saab aru muutustest, toob näiteid kultuuri</p>	<p>Vaata punkti: 2.3.3 8. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> 1. Geograafia: Läänemere maad 2. Eesti keel: talurahvakoolid, nõiaprotsessid, rahvaluule <u>Pädevus:</u> 1. Võrdleb erinevate ajastute väärtushinnanguid ning aktsepteerib neid. 2. Teeb koostööd ja arvestab teisi. 3. Analüüsib oma teadmisi. <u>Läbivad teemad:</u> 1. Kultuuriline identiteet – omakultuuri väärtustamine 2. Teabekeskond – oskus leida informatsiooni ja seda kriitiliselt hinnata Vaata punkti:2.3.2</p>

ERAKOOL INTELLEKT

	arengu kohta ning mõistab selle tähtsust.			
<p>USA iseseisvumine</p> <p>1. Iseseisvumise eeldused</p> <p>2. Iseseisvussõda</p> <p>3. USA riiklik korraldus</p> <p><u>4tundi</u></p>	<p>1. Kirjeldab kolooniate rajamist Põhja-Ameerikas.</p> <p>2. Teab, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid.</p> <p>3. Iseloomustab Ameerika Ühendriikide riigikorraldust.</p>	<p>Vaata punkti: 2.3.3</p> <p>8. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u></p> <p>Geograafia: kaardiõpetus</p> <p><u>Pädevus:</u></p> <p>Analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p> <p><u>Läbiv teema:</u></p> <p>Teabekeskond – oskus leida informatsiooni ja seda kriitiliselt hinnata.</p> <p>Vaata punkti: 2.3.2</p>
<p>Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni ajastu</p> <p>1. Prantsuse revolutsiooni põhjused</p> <p>2. Revolutsiooni algus, vabariik, jakobiinide diktatuur, revolutsiooni lõpp</p> <p>3. Napoleon Bonaparte, tema reformid, Napoleoni sõjad</p> <p>4. Prantsuse revolutsiooni ja Napoleoni sõdade tähtsus Euroopa ajaloos</p> <p>5. Viini kongress</p> <p>6. Kordamine ja teadmiste kontroll</p> <p><u>10 tundi</u></p>	<p>1. Iseloomustab olukorda Prantsusmaal revolutsiooni eelõhtul, hindab valgustuse mõju ja III seisuse olukorda.</p> <p>2. Toob esile ühiskonna ümberkorraldamise võimalusi reformide ja revolutsiooni teel ning saab aru, mille poolest need erinevad.</p> <p>3. Selgitab Prantsuse revolutsiooni ning Napoleoni reformide tagajärgi ja mõju.</p> <p>4. Teab, mis ümberkorraldused majanduses, eluolus ja valitsemises levisid Euroopasse.</p> <p>5. Teab Viini kongressiga seotud Euroopa ümberkorraldamise põhimõtteid.</p> <p>6. Teeb vahet revolutsioonil ja reformil, teab, mis ümberkorraldused majanduses, eluolus ning valitsemises levisid Euroopasse.</p>	<p>Vaata punkti: 2.3.3</p> <p>8. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Pädevus:</u></p> <p>1. Analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>2. Mõistad seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p><u>Läbivad teemad:</u></p> <p>1. Kultuuriline identiteet – teadlik suhtumine teistesse kultuuridesse</p> <p>2. Väärtused ja kõlblus – mõtlemise ja argumenteerimis- oskuse arendamine, asjakohase teabe kogumine ning üldistuste tegemine</p> <p>3. Teabekeskond – oskus leida informatsiooni ja seda kriitiliselt hinnata</p> <p>4. Kodanikualgatus.</p> <p>Vaata punkti: 2.3.2</p>
Kultuur	Iseloomustab baroki	Vaata	Vaata	<u>Õppeained:</u>

ERAKOOL INTELLEKT

<p>Barokk, klassitsism</p> <p><u>2 tundi</u></p>	<p>ja klassitsismi stiilide põhijooni</p>	<p>punkti: 2.3.3 8. klassile</p>	<p>punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p>Kunstiõpetus: baroki ja klassitsismi iseloomulikud jooned, näited</p> <p><u>Läbivad teemad:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kultuuriline identiteet – omakultuuri väärtustamine, teadlik suhtumine teistesse kultuuridesse 2. Väärtused ja kõlblus 3. Teabekeskond – oskus leida informatsiooni ja seda kriitiliselt hinnata. <p>Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Industriaal-ühiskonna kujunemine</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tööstuslik pööre, vabrikutootmine 2. Kinnastumine. 3. 19.sajandi poliitilised õpetused <p><u>4 tundi</u></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab majanduse arengu iseloomulikke tunnuseid ajaloo vältel, oskab iseloomustada muutusi tootmises seoses tööstusliku pöördega, oskab nimetada tähtsamaid tehnikasaavutusi ning toob esile tööstusliku pöörde positiivsed ja negatiivsed tagajärjed/tulemused. 2. Iseloomustab tööstusliku pöördega seotud muutusi linnaelus ning toob esile muudatused sotsiaalsetes oludes. 3. Seletab ja kasutab mõisteid liberalism, konservatism, sotsialism. 	<p>Vaata punkti: 2.3.3 8. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tehnoloogia-õpetus (tehniline areng) 2. Kirjandus F.Dostojevski “Alandatud ja solvatud”. Teose lõiguga töötamine, et kutsuda esile empaatia tunne. 3. Kunst (kollaaž) <p><u>Pädevus:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analüüsib põhjusi ja tagajärgi. 2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. <p><u>Läbivad teemad:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tehnoloogia 2. Väärtused ja kõlblus 3. Jätkusuutlik areng. <p>Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Rahvuslus ja rahvusriigid</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rahvusluse tõus Euroopas 2. Rahvusriigi loomine Saksamaa näitel 3. Saksa keisririik 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iseloomustab rahvusliku liikumise eeldusi ja põhjusi Euroopas ning teab tulemusi. 2. Kirjeldab Saksa rahvusriigi loomist. 3. Iseloomustab Saksa keisririigi 	<p>Vaata punkti: 2.3.3 8. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kirjandus: elulood, olustikukirjeldus 2. Muusika: rahvushümnid 3. Emakeel: tekstianalüüs, suuline eneseväljendus-oskus <p><u>Pädevus:</u></p>

ERAKOOL INTELLEKT

<p><u>4tundi</u></p>	<p>sisepoliitikat, majandust ja välispoliitikat.</p>			<p>1. Mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi. 2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. <u>Läbivad teemad:</u> 1. Kultuuriline identiteet 2. Kodanikualgatus Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul 1. Vene impeeriumi äärealade poliitika 2. Talurahvaseadused 3. Rahvuslik ärkamine: eeldused, liidrid, üritused 4. Venestusaeg 5. 1905. aasta revolutsioon</p> <p><u>10 tundi</u></p>	<p>1. Kirjeldab Vene tsaaririigi poliitikat Balti kubermangudes. 2. Iseloomustab talurahva õigusliku seisundi muutumist ja teab talurahvaseaduste tähtsust. 3. Teab rahvusliku ärkamisaja eeldusi, iseloomustab liidrite tegevust ning kirjeldab tähtsamaid üritusi. 4. Teab venestusaja mõju Eesti elule 19. sajandi lõpus. 5. Toob esile 1905. aasta revolutsiooni mõju ja tagajärjed Venemaal ning Eestis.</p>	<p>Vaata punkti: 2.3.3 8. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> 1. Kirjandus: teksti analüüs 2. Geograafia: Eesti ja Euroopa kaart 3. Kunst: olustik 4. Emakeel: suuline eneseväljendusoskus 5. Muusika: rahvuslik muusika, laulupidu <u>Pädevus:</u> Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. <u>Läbivad teemad:</u> Ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus – kampaaniad, seltsiliikumine, kultuuriline identiteet – rahvusliku ärkamisaja üritused. Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>I maailmasõda 1. Uue jõudude vahekorra kujunemine Euroopas 2. Sõja põhjused, käik ja tagajärjed 3. Maailmasõja mõju Eestile 4. Eesti iseseisvumine</p> <p><u>13 tundi</u></p>	<p>1. Näitab kaardil Esimeses maailmasõjas osalenud riikide liite ning iseloomustab riikide rahvusvahelist positsiooni ja suhteid. 2. Teab Esimese maailmasõja põhjusi, käiku ja tagajärge. 3. Teab Eesti iseseisvumise protsessi ja kirjeldab sündmusi.</p>	<p>Vaata punkti: 2.3.3 8. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> 1. Geograafia: Euroopa ja maailma kaart 2. Kirjandus: olustik, ilukirjandus, biograafiline inimene sõjas valikute ees 3. Loodusteadused: teaduse ja tehnika areng <u>Pädevus:</u> Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. <u>Läbivad teemad:</u> 1. Tehnoloogia. Vaata punkti:2.3.2</p>

ERAKOOL INTELLEKT

<p>Kultuur 19. sajandil ja 20. sajandi algul. Eluolu. Ajakirjandus. Seltsiliikumine</p> <p><u>4 tundi</u></p>	<p>Teab ning iseloomustab 19. sajandi ja 20. sajandi alguse tähtsamaid kultuurisaavutusi.</p>	<p>Vaata punkti: 2.3.3 8. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Kunstiõpetus: realism, impressionism</p> <p><u>Pädevused:</u> 1. Mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi. 2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. 3. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid seisukohti.</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> Väärtused ja kõlblus. Vaata punkti:2.3.2</p>
---	---	--	--	--

2.3.6 Õppesisu ja õpitulemused 9. klassis (2 tund nädalas, kokku 70 tundi)

Õppesisu	Õpitulemused	Õpitegevus	Hindamine	Märkused (läbivad teemad; lõiming, meetodika)
<p>Rahvusvaheline olukord Esimese maailmasõja järel.</p> <p>1. Pariisi rahukonverents</p> <p>2. Poliitiline kaart pärast Esimest maailmasõda</p> <p>3. Rahvasteliidu tegevus ja mõju</p> <p>4. Sõjakollete kujunemine Aasias ja Euroopas.</p> <p><u>3 tundi</u></p>	<p>1. Näitab kaardil Esimese maailmasõja järel toimunud territoriaalseid muutusi (Versailles' süsteem).</p> <p>2. Nimetab rahvusvahelise olukorra teravnemise põhjusi 1930. aastatel.</p>	<p>Vaata punkti: 2.3.3 9. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Geograafia: Euroopa ja maailma poliitiline kaart.</p> <p><u>Pädevused:</u> 1. Mõistab sõjajärgse inimese eluviisi ja väärtushinnanguid. 2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> Ühiskonna jätkusuutlikkus. Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Maailmamajandus. Ülemaailmse majanduskriisi põhjused, olemus ja tagajärjed.</p> <p style="text-align: right;"><u>2</u></p>	<p>1. Teab kes on Delano Roosvelt. Oskab iseloomustada tema tegevust ja reformi tulemusi.</p> <p>2. Oskab võrrelda erinevaid viise maailma majanduskriisist väljumiseks.</p> <p>3. Oskab analüüsida maailma majanduskriisi tagajärgi ja rääkida mõjudest Euroopa riikide poliitilisele süsteemile.</p>	<p>Vaata punkti: 2.3.3 9. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Kirjandus: kirjeldused majanduskriisist.</p> <p><u>Pädevused:</u> Näeb probleeme, analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> Ühiskonna jätkusuutlikkus, tehnoloogia ja innovatsioon. Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Demokraatia ja</p>	<p>1. Iseloomustab</p>	<p>Vaata</p>	<p>Vaata</p>	<p><u>Õppeained:</u></p>

ERAKOOL INTELLEKT

<p>diktatuurid 1920.–1930. Aastail.</p> <p>1. Demokraatia ja diktatuuri põhijooned</p> <p>2. Demokraatia Ameerika Ühendriikide näitel</p> <p>3. Autoritarism Itaalia näitel</p> <p>4. Totalitarism NSV Liidu ja Saksamaa näitel</p> <p><u>8 tundi</u></p>	<p>demokraatlikku ühiskonda.</p> <p>2. Iseloomustab diktatuurset ühiskonda.</p> <p>3. Võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda.</p>	<p>punkti: 2.3.3</p> <p>9. klassile</p>	<p>punkti: 2.1.3,</p> <p>III kooliaste.</p>	<p>Kirjandus, muusika ja kunst: sõdadevaheline olustik</p> <p><u>Pädevused:</u></p> <p>1. Mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi.</p> <p>2. Analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>3. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p><u>Läbivad teemad:</u></p> <p>Ühiskonna jätkusuutlikkus.</p> <p>Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Eesti Vabariik.</p> <p>1. Vabadussõda</p> <p>2. Asutav Kogu: maareform ja põhiseadus</p> <p>3. Demokraatliku parlamentarismi aastad</p> <p>4. Vaikiv ajastu</p> <p>5. Majandus</p> <p>6. Kultuur ja eluolu</p> <p>7. Välispoliitika</p> <p><u>8 tundi</u></p>	<p>1. Iseloomustab Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastatel ja vaikival ajastul.</p> <p>2. Võrdleb Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastatel ja vaikival ajastul.</p> <p>3. Iseloomustab kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis, nimetab uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi.</p>	<p>Vaata punkti: 2.3.3</p> <p>9. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3,</p> <p>III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u></p> <p>kirjandus ja kunst: eestiaegne elu.</p> <p><u>Pädevused:</u></p> <p>1. Mõistab sõjaaegse ja sõjajärgse inimese eluviisi ning väärtushinnanguid.</p> <p>2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p><u>Läbivad teemad:</u></p> <p>Ühiskonna jätkusuutlikkus.</p> <p>Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Kultuur ja eluolu kahe maailmasõja vahel.</p> <p>1. Uued kultuurinähtused</p> <p>2. Teadus</p> <p>3. Tehnika areng: aatomiuringud, auto ja lennuk, raadio, kino ja film</p> <p>4. Uued propagandavahendid</p> <p><u>4 tundi</u></p>	<p>Iseloomustab kultuuri arengut ja eluolu maailmas ning nimetab uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi.</p>	<p>Vaata punkti: 2.3.3</p> <p>9. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3,</p> <p>III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u></p> <p>1. Reaalained ja loodusained: muutused igapäevaelus</p> <p>2. Kirjandus, muusika, kunst: olustik</p> <p><u>Pädevused:</u></p> <p>Võrdleb erinevate ajastute väärtushinnanguid, oskab neid aktsepteerida ning mõista tehnoloogiliste komponentide osa ühiskonna arengus.</p>

ERAKOOL INTELLEKT

				<p><u>Läbivad teemad:</u> Tervislik eluviis, tehnoloogia ja innovatsioon Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Rahvusvaheline olukord. Lääneriikide järeleandmised Saksamaale. München. MRP</p> <p><u>2 tundi</u></p>	<p>Iseloomustab, milline oli rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel ja toob esile Teise maailmasõja puhkemise põhjusi.</p>	<p>Vaata punkti: 2.3.3 9. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Geograafia: Euroopa poliitiline kaart. <u>Pädevused:</u> Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. <u>Läbivad teemad:</u> Ühiskonna jätkusuutlikkus. Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Sõjategevuse üldiseloomustus. 1. Sõja algus ja lõpp 2. Sõdivad pooled, rinded 3. Holokaust 4. ÜRO asutamine</p> <p><u>4 tundi</u></p>	<p>1. Teab, millal algas ja lõppes Teine maailmasõda. 2. Näitab kaardil muudatusi Teise maailmasõja järel. 3. Toob esile Teise maailmasõja tulemused ja tagajärjed. 4. Teab, mis riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ja mis riikidest moodustus Hitleri-vastane koalitsioon. 5. Näitab kaardil Teise maailmasõja sõjategevust Idarindel, Läänerindel, Vaiksel ookeanil ja Põhja-Aafrikas.</p>	<p>Vaata punkti: 2.3.3 9. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Geograafia: Euroopa ja maailma poliitiline kaart. <u>Pädevused:</u> Mõistab sõjaaegse inimese eluviisi ja väärtushinnanguid. <u>Läbivad teemad:</u> Ühiskonna jätkusuutlikkus, tehnoloogia ja innovatsioon. Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Eesti Teise maailmasõja ajal. 1. Baaside ajastu 2. Iseseisvuse kaotamine 3. Juuniküüditamine 4. Sõjategevus Eesti territooriumil 5. Nõukogude ja Saksa okupatsioon</p>	<p>1. Selgitab MRP ja baaside lepingu tähtsust Eesti ajaloos. 2. Iseloomustab Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotamist.</p>	<p>Vaata punkti: 2.3.3 9. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Kirjandus: elulood <u>Pädevused:</u> Peab lugu erinevate rahvaste traditsioonidest ning analüüsib põhjusi ja tagajärgi. <u>Läbivad teemad:</u> Ühiskonna jätkusuutlikkus Vaata punkti:2.3.2</p>

ERAKOOL INTELLEKT

<p><u>4 tundi</u></p> <p>Külm sõda. 1. Külma sõja põhijooned ja avaldumisvormid, kahepooluselise maailma kujunemine: Trumani doktriin, Marshalli plaan, Berliini blokaad ja Saksamaa lõhestamine 2. Kriisid ja sõjad: Kuuba kriis, Berliini müür, Vietnami sõda</p> <p><u>4 tundi</u></p>	<p>1. Iseloomustab külma sõja kujunemist ja olemust, toob esile selle avaldumise valdkonnad ning vormid. 2. Näitab kaardil olulisemaid külma sõja aegseid kriisikoldeid.</p>	<p>Vaata punkti: 2.3.3 9. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> 1. Geograafia: Euroopa ja maailma poliitiline kaart. 2. Kirjandus: inimene sõjas, valikute ees. <u>Pädevused:</u> 1. Mõistab erinevate keskkondade reegleid. 2. Analüüsib põhjusi ja tagajärgi. 3. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. <u>Läbivad teemad:</u> Jätkusuutlikkus, tehnoloogia ja innovatsioon. Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Läänemaailm USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel. 1. USA ühiskond: sisepoliitika, ühiskondlikud liikumised, välispoliitika 2. Saksamaa Liitvabariigi majanduse areng. Ida- ja Lääne-Saksamaa suhted</p> <p><u>4 tundi</u></p>	<p>Iseloomustab tööstusriikide arengut USA ja SLV näitel.</p>	<p>Vaata punkti: 2.3.3 9. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Kirjandus, muusika, kunst: elulaad <u>Pädevused:</u> Näeb probleeme ning analüüsib põhjusi ja tagajärgi. <u>Läbivad teemad:</u> keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Kommunistlikud riigid 1. Kommunistliku süsteemi teke 2. NSV Liit: stalinism, sula, stagnatsioon</p> <p><u>6 tundi</u></p>	<p>Iseloomustab kommunistlikku ühiskonda NSV Liidu näitel.</p>	<p>Vaata punkti: 2.3.3 9. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Kirjandus, muusika, kunst: elulaad <u>Pädevused:</u> Näeb probleeme, analüüsib põhjusi ja tagajärgi. <u>Läbivad teemad:</u> Ühiskonna jätkusuutlikkus. Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Eesti Nõukogude okupatsiooni all</p>	<p>Iseloomustab Eesti arengut NSV Liidu koosseisus.</p>	<p>Vaata punkti:</p>	<p>Vaata</p>	<p><u>Õppeained:</u> Kirjandus, muusika, kunst: elulaad.</p>

ERAKOOL INTELLEKT

<p>1. Piiride muutumine 2. Repressioonid 3. Kollektiviseerimine 4. Industrialiseerimine 5. Poliitiline juhtimine 6. Kultuur ja eluolu</p> <p><u>6 tundi</u></p>		<p>2.3.3 9. klassile</p>	<p>punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Pädevused:</u> 1. Väärtustab ühiskonnas toimunut. 2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. <u>Läbivad teemad:</u> Ühiskonna jätkusuutlikkus. Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Kommunistliku süsteemi lagunemine 1. Perestroika ja glasnost 2. M. Gorbatšov 3. B. Jeltsin 4. Saksamaa ühinemine</p> <p><u>4 tundi</u></p>	<p>Toob esile kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed.</p>	<p>Vaata punkti: 2.3.3 9. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Geograafia: Euroopa ja maailma poliitiline kaart. <u>Pädevused:</u> 1. Näeb probleeme ning analüüsib põhjusi ja tagajärgi. 2. Väärtustab ühiskonnas toimunut. 3. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. <u>Läbivad teemad:</u> Ühiskonna jätkusuutlikkus. Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamine 1. Laulev revolutsioon 2. Balti kett 3. Põhiseadusliku korra taastamine</p> <p><u>5 tundi</u></p>	<p>Analüüsib Eesti iseseisvuse taastamist ja Eesti Vabariigi arengut.</p>	<p>Vaata punkti: 2.3.3 9. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Kirjandus, muusika: elulood, ühislaulud. <u>Pädevused:</u> 1. Näeb probleeme ning analüüsib nende põhjusi ja tagajärgi. 2. Väärtustab ühiskonnas toimunut. 3. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. <u>Läbivad teemad:</u> Ühiskonna jätkusuutlikkus. Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Maailm 1990. aastatest alates 1. Üldülevaade</p>	<p>Näitab kaardil muutusi maailma poliitilisel kaardil 1990. aastatel.</p>	<p>Vaata punkti: 2.3.3</p>	<p>Vaata punkti:</p>	<p><u>Pädevused:</u> 1. Teeb koostööd ning peab lugu erinevate</p>

ERAKOOL INTELLEKT

<p>2. Euroopa Liidu laienemine 3. NATO laienemine 4. Uued vastasseisud</p> <p><u>2 tundi</u></p>		<p>9. klassile</p>	<p>2.1.3, III kooliaste.</p>	<p>rahvaste traditsioonidest. 2. Oskab võrrelda erinevate ajastute väärtushinnanguid, aktseptib neid ning mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> Ühiskonna jätkusuutlikkus, tervislik eluviis, tehnoloogia ja innovatsioon. Vaata punkti:2.3.2</p>
<p>Kultuur ja eluolu 20. sajandi teisel poolel 1. Teaduse ja tehnika areng: aatomiuringud, infotehnoloogia 2. Massikultuur 3. Naine ja ühiskondlik elu 4. Muutused mentaliteedis</p> <p><u>4 tundi</u></p>	<p>Iseloomustab kultuuri ja eluolu 20. sajandi II poolel.</p>	<p>Vaata punkti: 2.3.3 9. klassile</p>	<p>Vaata punkti: 2.1.3, III kooliaste.</p>	<p><u>Õppeained:</u> 1. Reaalained ja loodusained: muutused igapäevaelus 2. Kirjandus, kunst, muusika: eluolu</p> <p><u>Pädevused:</u> 1. Mõistab tehnoloogiliste komponentide osa ühiskonna arengus ning oskab rakendada teavet õppetöös. 2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> Ühiskonna jätkusuutlikkus, tervislik eluviis, tehnoloogia ja innovatsioon. Vaata punkti:2.3.2</p>

3. Õppeaine ühiskonnaõpetus

3.1 Üldalused

3.1.1 Õppe- ja kasvatusesmärgid

Põhikooli ühiskonnaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb huvi ühiskonna probleemide vastu, oskab neid märgata ja uurida ning oma seisukohti ja valikuid põhjendada;
- 2) oskab tulla toime tänapäeva ühiskonnas, lähtudes üldinimlikest väärtustest;
- 3) teab, kuidas osaleda poliitika kujundamises ja teostamises nii kohalikul kui ka Eesti riigi

tasandil;

- 4) väärtustab inimõigusi ja demokraatia põhimõtteid, nagu seaduslikkus, vabaduse ja vastutuse seos; arvestab teisi, väärtustab mitmekesisust, panustab ühiskonna jätkusuutlikku arengusse ja sidususse ning seisab vastu kesksete normide rikkumisele; on seadusekuulekas;
- 5) määratleb ennast ühiskonna liikmena, Eesti, Euroopa ja maailmakodanikuna.

3.1.2 Õppeaine kirjeldus

Ühiskonnaõpetusel on oluline koht õpilaste sotsiaalse kompetentsuse kujunemises.

Ühiskonnaõpetus aitab õpilasel kujuneda ettevõtlikuks, ennast teostavaks, kaasinimesi arvestavaks, sotsiaalselt pädevaks ja toimetulevaks ühiskonnaliikmeks.

Ühiskonnaõpetuse tunnis omandatud teadmised, oskused ning hoiakud seostuvad tihedalt teistes õppeainetes (ajaloos, geograafias, inimeseõpetuses jt) õpituga, olles aluseks elukestvatele õppele.

Esimeses kooliastmes on ühiskonnaõpetuse teemad lõimitud inimeseõpetuse ainekavva. Teises ja kolmandas kooliastmes õpitakse ühiskonnaõpetust eraldi aiena.

Põhikooli ühiskonnaõpetus käsitleb kõige üldisemal kujul ühiskonna toimimist, kodaniku seoseid ühiskonna põhivaldkondadega (majandus, poliitika, õigus), ent ka suhteid teiste sotsiaalsete rühmadega. Kodanikuna mõistetakse demokraatliku ühiskonna liiget, kes suhtleb ühiskonna institutsioonidega oma huvide ja võimaluste järgi.

Teises kooliastmes tutvub õpilane oma lähiümbruse sotsiaalsete suhete süsteemiga, keskendudes sotsiaalselt erinevate isiksuste ja rühmade koosseksisteerimisele. Käsitelu keskmes on inimesed meie ümber, kool ning õpilase kodukoht.

Kolmandas kooliastmes lisanduvad Eesti riigi funktsioneerimisega seotud institutsioonid.

Riigi valitsemisega tutvudes käsitletakse põhiseaduslikke institutsioone, nagu Riigikogu, valitsus, president, kohus, kohalik omavalitsus, riigikontroll, õiguskantsler.

Kuna osale õpilastest võib haridustee lõppeda põhikooliga, on rohkem pööratud tähelepanu poliitika avaldamisele igapäevaelus ning kodaniku rollile poliitikatulemite teadliku tarbijana (nt sotsiaalkaitse süsteemi kasutamine, valla/linna elukorralduses kaasäräkimine, e-teenuste tarbimine jne).

Majanduse käsitlemine kolmandas kooliastmes keskendub isiklikule majandamisele (ettevõtlikkus, kutsevalik, tulu tööst, eelarve, tarbimine ja toimetulek), ettevõtlusele (ettevõtte, ressursid, tootlikkus, kasum, konkurents), riigi majanduse reguleerimisele (majanduspoliitika, maksud, maksutulude kasutamine riigi arenguks; õigusrikkumisest tulenev kahju riigi majandusele) ja turumajanduse sotsiaalsetele mõjudele (tarbimisühiskond, tööturu tasakaal, varanduslik kihistumine). Ainet käsitletakse võimalikult igapäevaeluga seostatult.

Ühiskonnaõpetuse eesmärk on praktiliste ülesannete, probleemide analüüsimise ja ainealaste põhimõistete omandamise kaudu saada tervikpilt ühiskonna toimimisest. Olulisel kohal on igapäevaeluga seonduvate probleemide lahendamise ning asjatundlike otsuste tegemise oskuste omandamine, mis aitab kaasa õpilase toimetulekule ühiskonnas. Nii kujuneb õpilasel tervikpilt ühiskonnast, kus teadvustatakse inimtegevuse ja looduse vastastikust mõju ning väärtustatakse jätkusuutlikku eluviisi.

Aine käsitlemisel on oluline koht uurimuslikel õpivõtetel, mille toel omandavad õpilased probleemide seadmise, hüpoteeside sõnastamise, töö plaanimise ja korraldamise, kriitilise mõtlemise ning tulemuste tõlgendamise ja esitamise oskused, esitades materjale nii suuliselt kui ka kirjalikult ning kasutades näitlikustamiseks mitmesuguseid visuaalseid vorme.

Õppes pööratakse suurt tähelepanu õpilaste õpimotivatsiooni arendamisele. Olulisel kohal on aktiivõppemeetodid, nagu arutelud, juhtumianalüüsid, rollimängud, projektid ja õppekäigud. Tähtis on viia aine käsitlemine klassiruumist välja ning kasutada igal asjakohasel juhul elusituatsioone (nt demokraatia rakendamine koolis, kodanikualgatus ja vabatahtlik tegevus kodukohas).

Aktiivse kodaniku kontseptsioon käsitleb kodanike kaasatust laiemalt, mitte ainult kui

ERAKOOL INTELEKT

hääletamist valimistel. See avardab ka ühiskonnaõpetuse rakendussuuna võimalusi noorte jaoks, kes pole veel hääleõiguslikud (nt tarbijahariduses, kodanikualgatuses, koolielu korraldamises).

Ühiskonnaõpetusel on tähtis koht õpilaste väärtushinnangute ja hoiakute kujunemises, nagu ettevõtlikkus, seaduste austamine, töökus, sooline võrdõiguslikkus, kodanikualgatus, sotsiaalne õiglus ja kodanike võrdne kohtlemine, inimõiguste austamine, mõistev suhtumine erinevustesse, tauniv suhtumine eelarvamustesse, säästlik suhtumine keskkonnasse, lugupidav suhtumine teiste rahvaste ja maade kultuuritraditsioonidesse ning soov neid tundma õppida; oma maa kultuuripärandi väärtustamine; teadvustamine, et kõikjal ei elata ühtviisi hästi jne.

Kogu õppes kasutatakse nüüdisaja tehnoloogilisi vahendeid, sh IKT võimalusi, arvestades kasutatava tarkvara legaalsust, Interneti ja IT turvariske ning küberkuritegevust (riigiportaal, e-teenused, omavalitsus- ja riigiasutuste kodulehed, teabepäring, õigusaktid Internetis). Nii omandab õpilane teabe ja tehnoloogia kasutamise oskuse, mille vajadus tänapäeva maailmas pidevalt kasvab.

3.1.3 Hindamine

Hindamine on suunatud õpilase arendamisele. Hindamisprotsessil analüüsitakse teadmisi, oskusi, väärtushinnanguid, samuti õpilase käitumist, antakse tagasisidet õpilase saavutustest ja puudulikest teadmistest. Õpilast suunatakse ja innustatakse edasisele õppele, et peale seda teostada planeeritud edasiõppimisvõimalused. Õpilasi köidab hindamisprotsess, et arendada temas oskust püstitada eesmärgid ja nende alusel hinnata oma õppeedukust ja käitumist, samuti suurendada huvi õppimise vastu.

Hinnatakse nii õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel. Aineteadmiste ja -oskuste kõrval antakse hinnanguid ka väärtuselistes ning hoiakulistes küsimustes. Väärtuste ja hoiakute hindamist võimaldavad rollimängud, juhtumianalüüsid ning rühmatöö. Hinnanguid andes ja numbriliselt hinnates võetakse aluseks ainekavaga määratud õpitulemused. Hindamismeetodite valikul arvestatakse õpilaste vanuselisi iseärasusi, individuaalseid võimeid ning valmisolekut ühe või teise tegevusega toime tulla. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses õpitulemustega.

Aine pakub rohkesti võimalusi mitmekesiseks tööks erinevate allikatega (pildid, skeemid, tabelid, tekstid). Vanuseastmele vastavalt võib lihtsamaid ülesandeid anda mõne fakti või näite leidmiseks ning hinnata ülesande täitmise põhjalikkust ja täpsust. Praktiliste tööde puhul ei hinnata mitte ainult tulemust, vaid ka protsessi käiku. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpitulemuste hindamisel kasutatakse sõnalisi hinnanguid ja numbrilisi hindeid. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.

Alla 19% „1“	väga nõrk
20-49% „2“	nõrk
50 -74% „3“	rahuldav
75 -89% „4“	hea
90-100% „5“	väga hea

II kooliaste

Hinnatakse järgmiseid kontrollvorme:

Suuline küsitlus:

- oskus edastada selgelt teavet konkreetse küsimuse teemal,

ERAKOOL INTELLEKT

- jutustamisel on õpilase kõne seotud ja loogiline,
- ühiskonnaõpetuse sõnavara ja mõistete kasutamine,
- oskus tuua näiteid reaalelust,
- oskus suuliselt edastada lihtsamaid seoseid õpitud materjalist ,
- oskus esitada õpitud materjali alusel klassikaaslastele küsimusi ja kontrollida vastuste õigsust,
- oskus avaldada oma arvamust,
- oskus analüüsida õpetaja selgituste põhjal reaalseid fakte.

Kirjalik küsitlus:

- oskus lühidalt ja õigesti vastata antud küsimustele,
- oskus teha ainetunnis lihtsamaid katseid,
- oskus täita aktiivsel kuulamisel kirjalike ülesandeid,
- oskus teha ja täita tabeleid,
- oskus siduda illustratsiooni tekstiga,
- oskus teha lihtne ja loogiline skeem

Töö kaartidega:

- Oskus kanda ja näidata kaardil Eesti naaberriike,
- oskus täita kontuukaardi ülesandeid.

Töö allikate ja illustratsioonidega:

- oskus taastada teksti või illustratsiooni põhisisu
- oskus täita allika või illustratsiooni järgi ülesanne,
- oskus analüüsida allika või illustratsiooni usaldusväärsust,
- oskus võrrelda erinevaid allikaid ja leida neis erinevusi.

Loominguline töö:

- oskus kunstivahendite abil kajastada ainelisi teadmisi,
- oskus kasutada erinevaid esitusviise,
- oskus kujundada töö esteetiliselt,
- avaliku esinemise oskus,
- oskus vastata tööalastele küsimustele.

III kooliaste

Hinnatakse järgmiseid kontrollvorme:

Suuline küsitlus:

- oskus kasutada kronoloogilist raamistikku ja iseloomustada ajalooajalooperioodi ühiskonna arengus,
- oskus leida ja kirjeldada erinevusi ja sarnasusi,
- oskus eristada erinevaid seisukohti,
- oskus esitada küsimusi, järjestada ja süstematiseerida informatsiooni,
- teadmised Eesti ühiskonna arengu etappidest, osata seostada neid kodukandi, naaberriikide ja Euroopaga ajalooaga.
- oskab seletada ajaloolise sündmuste põhjuseid ning analüüsida tagajärgi erinevate teabeallikate abil;
- oskus põhjendada oma seisukohti .

Kirjalik küsitlus:

- oskus lühidalt ja õigesti vastata antud küsimustele,
- oskus teha ainetunnis teste (katseid),
- oskus täita aktiivsel kuulamisel kirjalike ülesandeid,
- oskus teha kronoloogilisi tabeleid,
- oskus teha loogiline skeem,
- oskus järjestada ja liigitada andmeid (plaan),
- oskus põhjendada kirjalikult oma seisukohti,
- oskus analüüsida tähtsamaid sündmusi,

ERAKOOL INTELLEKT

- oskus võrrelda,
- oskus teha järeldusi.

Töö kaartidega:

- oskab töötada maailma poliitilisel kaardil suuliselt ja kirjalikult: oskab näidata kaardil Euroopa Liidu riike ja linnu, teab Eesti poliitilist kaarti, oskab täita kontuurkaardil kirjalike ülesandeid.

Töö dokumentidega:

- oskus aru saada ja tõlgendada dokumendis olevat spetsiifilist informatsiooni,
- oskus võrrelda ja vastandada teavet kahes või enamas esitatud dokumendis,
- oskus analüüsida dokumentide sisu, kasutades oma teadmisi,
- oskus analüüsida dokumentides olevat teavet,
- oskab täita dokumendi alusel ülesannet,
- oskus põhjendada ja argumenteerida oma isikliku arvamust.

Töö allikate ja illustatsioonidega (fotod, karikatuurid...):

- oskus hinnata allikast tulenevat informatsiooni,
- oskus võrrelda allikast tulenevat informatsiooni,
- oskus vastata allikast tulenevatele küsimustele,
- oskus selgitada,
- oskus teha usaldusväärseid kokkuvõtteid,
- oskus luua seoseid ja teha järeldusi,
- oskus arutleda erinevate seisukohtade üle,
- oskus teostada iseseisvalt uurimust,
- oskus lugeda karikatuuri,
- oskus määrata karikatuuri seost sündmustega.

Essee koostamisel ja kaitsmisel hinnatakse:

- uurimustöö teema aktuaalsust,
- originaalsust ja iseseisvust probleemi sõnastamisel,
- oskus teha koostööd erinevate allikatega, süstematiseerida ja struktureerida materjali.
- autori esindatud seisukohti, sõltumatust ja otsuseid,
- essee teema kava koostamine,
- teema teadmise sügavus ja täiuslikkus,
- oskus teha üldistav kokkuvõte, teha järeldusi, võrrelda ühe küsimuse erinevaid seisukohti (probleemi),
- kasutatud kirjanduse hindamine: kasutada tuntud töid referaadi teema kirjutamisel (viimaste aastate ajakirjade väljaanded, viimased statistilised andmed, kokkuvõtted, päringud jne.)
- kuivõrd tõesed on viited kasutatud kirjanduse kohta, raamatute nimekiri, veebileht.
- kirjaoskuse ja kultuuri esitluse hindamine (ortograafia, stilistiline kultuur),
- terminoloogia valdamine,
- essee mahuliste nõudmiste järgimine,
- õiged vastused ja täiendavad küsimused.

Loomingulise töö hindamisel arvestatakse:

- esitletud teema kooskõla,
- esitluse loogilisust,
- esteetilist kujundust,
- probleemi esitust läbi erinevate vaatenurkade,
- oskus valida töö läbiviimiseks usaldusväärseid allikaid,
- oskus avalikkuse ees esineda,
- oskus vastata lisaküsimustele.

Essee (kirjalik arutelu):

- töö ehitus,
- faktide tasakaal,

ERAKOOL INTELLEKT

- ajaline kooskõla, tunnuste määramine,
- teema avamine,
- analüüs, võrdlemine,
- õpilase silmaring ja paljulugemus,
- isiklikud seosed, analüüsi järeldused, põhjendamine,
- nimede kirjutamise õigsus, kohanimed, esitlusviis, grammatilised vead.

3.1.4 Õpetamise diferentseerimise süsteem:

Õpiraskustega õpilaste õpetamine:

Eesmärk: luua tingimused mitmekülgsete võimete arenguks, kindlustada õpilastele ainealaste teadmiste omandamine.

1. Kindlustada ainealaste konsultatsioonide regulaarsus, tunnis arusaamatuks jäänud küsimustes
2. Süstemaatiliselt kontrollida õpilaste teadmiste taset
3. Kasutada individuaalset lähenemist tunnis
4. Kasutada doseeritud personaalseid koduseid ülesandeid
5. Pakkuda õpilastele erinevatasemelisi kontrolltöid

Andekate õpilaste õpetamine:

Eesmärk: luua tingimused võimete edasiseks arenguks, valmistada ette olümpiaadideks.

1. Kindlustada produktiivne õpetamise tase tunnis
Kasutada kõrgendatud raskusastmega ülesandeid
3. Süstemaatiliselt diagnoosida õpilaste teadmiste taset
4. Kasutada personaalseid koduseid ülesandeid, mis soodustavad süvendatud ainealaste teadmiste omandamist ja kinnitavad ainetevahelisi seoseid
5. Motiveerida õpilasi osalema klassivälises ainealases tegevuses

3.1.5 Füüsiline õpikeskkond

Ühiskonnaõpetus

1. Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus saab rühmatöö tegemiseks mööblit ümber paigutada, on internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus. Õppe sidumiseks igapäevaeluga võimaldab kool õpet väljaspool klassi.
2. Kool võimaldab kasutada klassiruumis Eesti Vabariigi põhiseadust, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsiooni ning ÜRO lapse õiguste konventsiooni.
3. Kool võimaldab ainekava eesmärke toetavaid õppematerjale (kontuur- ja seinakaardid, erialased teatmeteosed, ajalehed ja ajakirjad ning statistilised ja meetoodilised materjalid).

3.2. II kooliaste

3.2.1 Õpitulemused II kooliastme lõpuks

- 1) on viisakas, sõbralik, väarikas, vastutustundlik, töökas, täpne ja aus;
- 2) teab ja väärtustab demokraatia põhimõtteid;
- 3) mõistab, kuidas demokraatia põhimõtted saavad toimida koolis; märkab probleeme koolis, toetab oma käitumise ja osalemisega koolidemokraatiat;
- 4) loetleb Eesti riigi valitsemise põhilisi institutsioone ja kirjeldab nende ülesandeid (kohalik omavalitsus, Riigikogu, Vabariigi Valitsus, Vabariigi President, kohus);
- 5) teab, mis on põhiseadus ja teised seadused ning miks seadusi tuleb täita; teab, mis on lapse õigused ja vastutus;

ERAKOOL INTELEKT

6) selgitab näidetega, mis on kodanikuühendus, kodanikualgatus ja vabatahtlik töö; põhjendab vabatahtliku töö vajalikkust ning pakub abi abivajajatele; tunneb ära ebaõigluse ja oskab sellele vastu seista;

7) mõistab inimeste iseärasusi; teab, et inimesed erinevad rahvuse, soo, vaimse ja füüsilise suutlikkuse ning vaadete ja usutunnistuste poolest; on salliv erinevuste suhtes ning valmis koostööks; oskab vältida ja lahendada konflikte;

8) toob näiteid ühiskonna toimimiseks ja arenguks vajalikest elukutsetest ja ettevõtetest ning väärtustab töötamist kui peamist elatusallikat; tunneb oma õigusi ja vastutust omanikuna ning tarbijana;

9) oskab leida teavet oma eesmärkide ja huvide tarbeks ning seda kriitiliselt hinnata; esitab oma teadmisi ja seisukohti selgelt ja veenvalt ning suudab neid põhjendada; loob, kasutab ja jagab infot ning väärtustab enda ja teiste autorite tööd;

10) teab, et tal on õigus saada abi, ning oskab leida abi ettetulevates elusituatsioonides.

3.2.2 Läbivad teemad

1. Elukestev õpe ja karjääri planeerimine.

Aitab õpilast kujuneda isiksuseks, kes kujundab oma elukäiku tehes teadlike otsuseid. Ta on valmis õppima kogu elu täites erinevaid rolle muutavas situatsioonis.

Meetod: Integreeritud tunnid. Ainenädalad. Õppekursioonid, arendavad vestlused. Kooliajaleht, õpilaste loominguline tegevus. Osavõtt projektides.

2. Keskkond ja jätkusuutlik areng.

Kujundab õpilase sotsiaalset aktiivsust, vastutustundlikust ning keskkonnateadlikust, kes lahendab vastavaid kõsimusi pidades silmas jätkusuutlikust.

Meetod: Arendavad vestlused. Huviringid. Loominguline tegevus. Koolivälised üritused, tähtpäevad.

3. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus.

Kujuneb aktiivseks ja vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, on lõimitud ühiskonda toetudes riigi kultuuritraditsioonidele ja arengusuundadaele. Osaleb poliitiliste ja majandusotsuste tegemises.

Meetod: Integreeritud tunnid. Loominguline tegevus. Koolivälised üritused, tähtpäevad. Arendavad vestlused.

4. Kultuuriline identiteet.

Mõistab kultuuri osa inimese isiksuse kujundamisel, on teadlik kultuuride muutumisest ajaloo vältel. On ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja ta väärtustab seda. On kultuuriliselt salliv ning koostööaldis.

Meetod: Osalemine klassivälistes üritustes, mis on seotud eriliste kultuuritraditsioonidega. Võtma osa erinevates konkursides. Teemaatilised tähtpäevad ja kolivälised üritused: mardi- ja kadripäev, vastlad, jõulud, iseseisvuspäev jne. Koostöö teiste Eesti ja välismaailma koolidega. Huviringid. Integreeritud tunnid. Kooliajaleht.

5. Teabekeskkond.

On sinapeal ümbritseva infokeskkonnaga, suudab teda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida arvestades oma eesmärgi.

Meetod: Valikained, arvutiprogrammid. Arendavad vestlused e-kool, konkurssid, loominguline – ja projektitegevus, klassivälised üritused, kooli virtuaalne ajaleht.

6. Tehnoloogia ja innovatsioon.

Oskab kasutada tänapäevaseid tehnoloogiaid ja on suuteline ise muutuma kiiresti muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Meetod: Arvutiklass, integreeritud tunnid, ainenädalad, osalemine õpilasfirmade töös, tutvumine uute tehnoloogiatega linnaettevõtetes, loominguline – ja projektitegevus, klassivälised üritused, kooli virtuaalne ajaleht.

7. Tervis ja ohutus.

Kasvab vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks.

ERAKOOL INTELLEKT

Meetod: Klassivälised üritused, vabaõhu tunnid, arendavad vestlused, lastevanemate koosolekud, koostöö politsei- ja päästametiga.

8. Väärtused ja kõlblus.

Tunneb rahvusvaheliselt üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid oma elus ja kaitseb neid vajaduse korral oma võimaluste piires.

Meetod: Arendavad vestlused, integreeritud tunnid, õpilaste loominguline tegevus, kooliväliline töö, töö ringides, koostöö sõpruskoolidega.

3.2.3 Õppetegevus

Kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: rollimängud, arutelud, ühistegevus ja vabatahtlik töö; õpimapi ja uurimistöo koostamine (küsitluse korraldamine, viitamisreeglitega tutvumine, töö esitlemine jms); infootsing teabeallikatest, allikate kasutamine (nt temaatiline tekst, statistika, dokument, kaart jne); töölehtede täitmine, loovtöö kirjutamine; juhtumianalüüs; praktilised tööd: klassielu reeglite, päevaplaani ja isikliku eelarve koostamine jne; õppekäigud.

3.2.4. Õppesisu ja õpitulemused 6. klassis (1 tund nädalas, kokku 35 tundi)

Õppesisu	Õpitulemused	Õpitegevus	Hindamine	Märkused (läbivad teemad; lõiming, meetodika)
<p>Eestis ja õpilase kodukohas elavad rahvarühmad (sotsiaalsed, rahvuslikud, religioossed jm). Kultuur rahvusliku identiteedi kandjana</p> <p><u>2 tundi</u></p>	<p>1. Seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid kodukoha rahvas ja kodukoha rahvused. 2. Nimetab Eestis ja kodukohas elavaid rahvarühmi ning kirjeldab nende eluolu ja kultuuritraditsioone. 3. Nimetab Eestis esindatud peamisi usundeid ja kirjeldab nende kombeid.</p>	<p>Vaata punkt: 3.2.3</p>	<p>Vaata punkt: 3.1.3, II kooliaste.</p>	<p>1. Eesti keel ja kirjandus: teemad „Rahvaluule“, „Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus“ 2. Võõrkeeled: teema „Kodu ja lähiümbrus“ all kodu ning koduümbrus 3. Ajalugu: kogukonna identiteedi teke 4. Inimeseõpetus: teema „Suhtlemine teistega“ all eelarvamuste mõju 5. Matemaatika: statistilise materjali kasutamine <u>Läbiv teema:</u> „Kultuuriline identiteet“ Vaata punkt:3.2.2</p>
<p>Sooline võrdõiguslikkus</p> <p><u>1 tundi</u></p>	<p>1. Seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid sallivus, võrdõiguslikkus. 2. Toob näiteid meeste ja naiste</p>	<p>Vaata punkt: 3.2.3</p>	<p>Vaata punkt: 3.1.3, II kooliaste.</p>	<p>1. Inimeseõpetus: sugudevahelised erinevused, soorollid 2. Ajalugu: soorollide kujunemine ja</p>

ERAKOOL INTELLEKT

	võrdsete õiguste ning nende rikkumiste kohta. 3. Suhtub sallivalt erinevustesse.			muutumine 3. Eesti keel, kirjandus: soorollide kujutamine ilukirjanduses <u>Läbivad teemad:</u> Kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus. Vaata punkt:3.2.2
Pere ja suguvõsa. Naabruskond maal ja linnas. Sõpruskond. Koolipere <u>1 tundi</u>	Teab ja hoiab kogukonna traditsioone. Teab ohutusreegleid.	Vaata punkt: 3.2.3	Vaata punkt: 3.1.3, II kooliaste.	1. Inimeseõpetus: kogukonnasisesed suhted 2. Ajalugu: kogukondade kujunemine ja roll 3. Eesti keel, kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduslikes teostes 4. Kunstiõpetus: teema avamine omaloomingus <u>Läbivad teemad:</u> Elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng, väärtused ja kõlblus. Vaata punkt:3.2.2
Euroopa riigid, Eesti naaberriigid <u>2 tundi</u>	1. Seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõistet riik. 2. Nimetab ja näitab kaardil Eesti naaberriike ning toob näiteid, kuidas muu maailm mõjutab elu Eestis. 3. Teab, mis on isikutunnistus ja vajalikud reisidokumendid (pass, isikutunnistus).	Vaata punkt: 3.2.3	Vaata punkt: 3.1.3, II kooliaste.	1. Ajalugu: Euroopa tsivilisatsiooni kujunemine 2. Võõrkeeled: teema „Riigid ja nende kultuur“ all Eesti naaberriigid 3. Loodusõpetus: planeet Maa <u>Läbivad teemad:</u> Keskkond ja jätkusuutlik areng, kultuuriline identiteet. Vaata punkt:3.2.2
Kodukohas tegutsevate seltside, klubide ja	1. Seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid	Vaata punkt: 3.2.3	Vaata punkt: 3.1.3,	1. Matemaatika: statistilised materjalid

ERAKOOL INTELEKT

ühenduste tegevus <u>1 tundi</u>	kodanikuühendus, kodanikualgatus, vabatahtlik tegevus. 2. Nimetab kodukohas tegutsevaid seltsi, klubisid ja ühendusi ning kirjeldab nende tegevust.		II kooliaste.	2. Inimeseõpetus: suhted teistega 3. Eesti keel: teema „Kodanikuühiskond ja rahvussuhted“ <u>Läbivad teemad:</u> Keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, tervis ja ohutus. Vaata punkt:3.2.2
Noorte-organisatsioonid <u>1 tundi</u>	Nimetab kodukohas ja koolis tegutsevaid noorteorganisatsioone, kirjeldab nende tegevust ning osaleb neis võimaluse korral.	Vaata punkt: 3.2.3	Vaata punkt: 3.1.3, II kooliaste.	1. Eesti keel: teema „Mängiv inimene“ 2. Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses <u>Läbivad teemad:</u> Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskond, väärtused ja kõlblus Vaata punkt:3.2.2
Eakohased kodanikualgatuse võimalused <u>1 tundi</u>	Teab kodukoha kodanikualgatuse ning osaleb neis võimaluse korral.	Vaata punkt: 3.2.3	Vaata punkt: 3.1.3, II kooliaste.	1. Eesti keel: kodanikuühiskond ja rahvussuhted 2. Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses 3. Inimeseõpetus: suhted teistega <u>Läbiv teema:</u> „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus.“ Vaata punkt:3.2.2
Koostöö ja ühistegevus, kommunikatsiooni-võimalused <u>2 tundi</u>	Toob näiteid vabatahtliku töö kasulikkuse kohta; märkab probleeme ja pakub vajajatele abi. Seletab noorematele lastele liiklusohutuse reegleid	Vaata punkt: 3.2.3	Vaata punkt: 3.1.3, II kooliaste.	1. Eesti keel: teema „Mängiv inimene“ 2. Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses 3. Inimeseõpetus: suhted teistega. Liiklusohutuse reeglid 4. Ajalugu: eluolu erinevates tsivilisatsioonides 5. Muusika: kollektiivis koos musitseerimine <u>Läbivad teemad:</u> Keskkond ja

ERAKOOL INTELLEKT

				jätksuutlik areng, teabekeskond. Vaata punkt:3.2.2
Rahva osalemine ühiskonna valitsemises <u>2 tundi</u>	1. Seletab oma sõnadega ning kasutab kontekstis mõisteid demokraatia, valimised. 2. Iseloomustab ja väärtustab demokraatia põhimõtteid (arvamuste mitmekesisus ja sõnavabadus, osalus aruteludes ja otsustamises, õigus valida ja olla valitud).	Vaata punkt: 3.2.3	Vaata punkt: 3.1.3, II kooliaste.	1. Ajalugu: demokraatia kujunemine 2. Matemaatika: statistiline materjal 3. Eesti keel: teema „Kodanikuühiskond“ 4. Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses <u>Läbivad teemad:</u> Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskond. Vaata punkt:3.2.2
Võimude lahusus. Riigikogu, Vabariigi Valitsus, Vabariigi President, kohus <u>2 tundi</u>	1. Teab, et Eesti on demokraatlik vabariik. 2. Nimetab Vabariigi Valitsuse, Riigikogu ja Vabariigi Presidendi ning kohtu peamisi ülesandeid.	Vaata punkt: 3.2.3	Vaata punkt: 3.1.3, II kooliaste.	Ajalugu: erinevad riigiinstitutsioonid ajaloo vältel <u>Läbivad teemad:</u> Elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Vaata punkt:3.2.2
Kohalik omavalitsus <u>1 tundi</u>	Teab, mis on kohalik omavalitsus, ning toob näiteid oma valla/linna omavalitsuse kohta.	Vaata punkt: 3.2.3	Vaata punkt: 3.1.3, II kooliaste.	1. Loodusõpetus: asula elukeskkonnana 2. Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses 3. Kunstiõpetus: teema avamine omaloomingus <u>Läbivad teemad:</u> Keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Vaata punkt:3.2.2
Seaduse ülimuslikkus, seadus kui regulatsioon <u>1 tundi</u>	1. Seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõistet seadus. 2. Teab, et kõik on võrdsed seaduse ees	Vaata punkt: 3.2.3	Vaata punkt: 3.1.3, II kooliaste.	1. Inimeseõpetus: seaduskuulekus 2. Ajalugu: seaduste teke ja roll 3. Eesti keel: väärtus ja kõlblus

ERAKOOL INTELLEKT

	ja peavad seadusi täitma, ning toob näiteid seaduskuuleka käitumise kohta.			4. Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses <u>Läbivad teemad:</u> Elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, väärtused ja kõlblus. Vaata punkt:3.2.2
Peamised inimõigused (õigus elada, õigus vabadusele ja inimväarikusele jne) <u>1 tundi</u>	1. Seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõistet inimõigus. 2. Nimetab ja austab inimõigusi.	Vaata punkt: 3.2.3	Vaata punkt: 3.1.3, II kooliaste.	1. Inimeseõpetus: tervisekasvatus 2. Ajalugu: inimese õiguslik seisund ja kaitse 3. Eesti keel: teema „Kodus ja koolis“ 4. Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses <u>Läbivad teemad:</u> Keskkond ja jätkusuutlik areng, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, tervis ja ohutus. Vaata punkt:3.2.2
Õpilasmavalitsus, õpilaste osalemine koolielu korraldamises ja õpilasesinduses <u>1 tundi</u>	1. Kirjeldab demokraatia põhimõtete toimimist koolis. 2. Märkab ning arvestab erinevaid huve ja võimalusi ning on valmis koostööks ja kokkulepeteks.	Vaata punkt: 3.2.3	Vaata punkt: 3.1.3, II kooliaste.	1. Eesti keel: teema „Kodus ja koolis“ 2. Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses <u>Läbivad teemad:</u> Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, tervis ja ohutus. Vaata punkt:3.2.2
Kooli sisekord (kodukord) <u>1 tundi</u>	Toetab oma suhtumise ja tegutsemisega koolidemokraatiat.	Vaata punkt: 3.2.3	Vaata punkt: 3.1.3, II kooliaste.	Inimeseõpetus: suhtlemine teistega, konfliktide lahendamine <u>Läbivad teemad:</u> Keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskond. Vaata punkt:3.2.2
Lapse õigused (õigus saada	1. Tunneb ÜRO lapse õiguste	Vaata punkt:	Vaata punkt:	1. Inimeseõpetus: teema „Turvalisus

ERAKOOL INTELEKT

<p>haridust, õigus vanemlikule hoolitsusele jne). Õiguste, kohustuste ja vastutuse tasakaal</p> <p><u>2 tundi</u></p>	<p>konventsiooni põhimõtteid, nimetab lapse õigusi, tunneb õiguste ja vastutuse tasakaalu ning on viisakas, sõbralik ja väarikas.</p> <p>2. Oskab otsida ja pakkuda abi probleemide lahendamisel.</p>	<p>3.2.3</p>	<p>3.1.3, II kooliaste.</p>	<p>ja riskikäitumine“ all õnnetusjuhtumite ennetamine, abi kutsumine</p> <p>2. Eesti keel: teema „Kodus ja koolis“</p> <p>3. Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> Elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng. Vaata punkt:3.2.2</p>
<p>Aja ja kulutuste planeerimine ning raha kasutamine, laenamine ja säästmine</p> <p><u>2 tundi</u></p>	<p>1. Teeb vahet vajadustel, soovidel ja võimalustel.</p> <p>2. Oskab kulutusi tähtsuse järjekorda seada, koostada eelarvet oma taskuraha piires ning oma aega planeerida.</p> <p>3. Teab internetipanga ja pangakaardi (PIN-koodi) turvalise kasutamise reegleid.</p>	<p>Vaata punkt: 3.2.3</p>	<p>Vaata punkt: 3.1.3, II kooliaste.</p>	<p>1. Inimeseõpetus: teema „Tervislik eluviis“ juures päevaplaani koostamine</p> <p>2. Matemaatika: kulude planeerimine, kell ja kalender</p> <p>3. Eesti keel: väärtused ja kõlblus</p> <p>4. Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> Teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon. Vaata punkt:3.2.2</p>
<p>Elukutsed – teadmised ja oskused. Elukestev õpe. Elukutsed ja ettevõtted kodukohas. Töökultuur ja tööeetika</p> <p><u>3 tundi</u></p>	<p>1. Iseloomustab, milliseid isiksuse omadusi, teadmisi ja oskusi eeldavad erinevad elukutsed.</p> <p>2. Selgitab, miks on ühiskonna toimimiseks vaja erinevaid elukutseid.</p> <p>3. Väärtustab enda ja teiste tööd.</p>	<p>Vaata punkt: 3.2.3</p>	<p>Vaata punkt: 3.1.3, II kooliaste.</p>	<p>1. Inimeseõpetus: tervisenõuded</p> <p>2. Eesti keel: väärtus ja kõlblus</p> <p>3. Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses</p> <p>4. Võõrkeeled: teema „Kodu ja lähiümbrus“ all pereliikmete ametid, teema „Igapäevaelu, õppimine ja töö“ all ametid</p> <p>5. Ajalugu:</p>

ERAKOOL INTELLEKT

				<p>tööjaotus ühiskonnas 6. Kunstiõpetus: teema avamine omaloomingus 7. Tööõpetus: töökultuur, tööohutus <u>Läbivad teemad:</u> Elukestev õpe ja karjääri planeerimine, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus. Vaata punkt:3.2.2</p>
<p>Teadlik, säästev tarbimine <u>2 tundi</u></p>	<p>1. Oskab lugeda tooteinfot ja teab, kuhu kaebustega pöörduda. 2. Tunneb tarbija õigusi.</p>	<p>Vaata punkt: 3.2.3</p>	<p>Vaata punkt: 3.1.3, II kooliaste.</p>	<p>1. Inimeseõpetus: teema „Keskkond ja tervis“ all keskkonna turvalisus 2. Loodusõpetus: asula elukeskkonnana 3. Eesti keel: teema „Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“ 4. Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses 5. Võõrkeeled: teema „Igapäevaelu, õppimine ja töö“ all poeskäik 6. Kunst: ohutusnõuded, teema avamine omaloomingus 7. Tööõpetus: tootmise mõju keskkonnale <u>Läbivad teemad:</u> Keskkond ja jätkusuutlik areng. Vaata punkt:3.2.2</p>
<p>Raamatukogu, Internet <u>2 tundi</u></p>	<p>1. Tunneb Interneti võimalusi, kasutamise ohtusid ja informatsioonilise enesemääramise</p>	<p>Vaata punkt: 3.2.3</p>	<p>Vaata punkt: 3.1.3, II kooliaste.</p>	<p>1. Eesti keel: teabekeskkond 2. Inimeseõpetus: internetisuhtluse ohud ja võimalused</p>

ERAKOOL INTELLEKT

	võimalusi. 2. Oskab leida teavet oma eesmärkide ja huvide tarbeks.			<u>Läbivad teemad:</u> Elukestev õpe ja karjääri planeerimine, teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon. Vaata punkt:3.2.2
Ajalehed, ajakirjad, raadio, televisioon, meediakanalite integratsioon <u>1 tundi</u>	Oskab leida teavet oma eesmärkide ja huvide tarbeks, sh kasutab indekseid, sõnastikke, otsingumootoreid, entsüklopeediat.	Vaata punkt: 3.2.3	Vaata punkt: 3.1.3, II kooliaste.	Eesti keel: teabekeskond <u>Läbivad teemad:</u> Teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon. Vaata punkt:3.2.2
Autoriõiguste kaitse <u>1 tundi</u>	1. Väärtustab teiste autorite ja enda tehtud tööd; viitab teiste autorite loominguks; tunneb autorina vastutust oma teose eest. 2. Teadvustab intellektuaalse omandi kaitsega seotud probleeme Internetis.	Vaata punkt: 3.2.3	Vaata punkt: 3.1.3, II kooliaste.	1. Eesti keel: teabekeskond 2. Kirjandus: autori roll 3. Muusikaõpetus: autoriõigused 4. Kunstiõpetus: autoriõigused <u>Läbivad teemad:</u> Teabekeskond. Vaata punkt:3.2.2
Teadlik infotarbimine ja – edastamine <u>2 tundi</u>	1. Oskab esitada oma teadmisi ja seisukohti, luua kasutada ja edastada informatsiooni.	Vaata punkt: 3.2.3	Vaata punkt: 3.1.3, II kooliaste.	1. Eesti keel: teema „Teabekeskond“ 2. Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses 3. Inimeseõpetus: teema „Turvalisus ja riskikäitumine“ all meediaohud, vastutus oma sõnade ja tegude eest meedias <u>Läbivad teemad:</u> Teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon.

3.3. III kooliaste

3.3.1 Õpitulemused III kooliastme lõpuks

1) tunneb demokraatia toimimise põhimõtteid ning toob näiteid nende rakendamise kohta; toimib demokraatia põhimõtteid arvestades; on orienteeritud enesearendamisele;

ERAKOOL INTELLEKT

- 2) määratleb ja tunnetab end oma kogukonna ja Eesti ühiskonna liikmena; on valmis toimima vastutustundliku kodanikuna Eesti Vabariigis, Euroopa Liidus ning maailmas;
- 3) tunneb ja järgib inimõigusi, märkab nende rikkumist ning tegutseb inimõiguste kaitsel; tunnustab erinevaid inimrühmi võrdselt väärtuslikuna ning käitub sallivalt;
- 4) tunneb Eesti riigi põhiseadust ja ülesehitust ning halduskorraldust; oskab suhelda riigi- ja omavalitsusasutustega; oskab leida ning kasutada vajalikku õigusakti; järgib seadusi; kasutab kodanikuühiskonna tegutsemisvõimalusi; selgitab näidete kaudu vabatahtlike tegevuste toimimise põhimõtteid ja eesmärgi;
- 5) tunneb Euroopa Liidu ülesehitust ja väärtusi ning nimetab liikmesriike; nimetab teisi rahvusvahelisi organisatsioone ja selgitab nende tegevuse eesmärgi;
- 6) selgitab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid, üksikisiku, ettevõtja ja riigi rolli majanduses; mõistab riigi ja turu vahekorda, teab, mis on avalik ja erasektor; tunneb maksustamise eesmärgi ning üksikisiku õigusi ja kohustusi seoses maksudega;
- 7) hindab oma võimalusi, õigusi ning vastutust ettevõtjana ja tööturu osalisena, kavandab oma karjääri, teeb otsuseid enda suutlikkust ja ressursse adekvaatselt analüüsides ning tegevuse tagajärgi prognoosides;
- 8) hindab ressursside piisavust ning tarbib säästlikult; tunneb oma õigusi ja vastutust tarbijana;
- 9) analüüsib kriitiliselt infokeskkonda, arvestades autorikaitset; oskab leida vajalikku teavet ja vahendeid; kasutab lihtsamaid uurimismeetodeid;
- 10) teab, mis on üleilmastumine, ja toob näiteid üleilmastumise mõjude kohta majandusele, kultuurile, keskkonnale jne.

3.3.2 Läbivad teemad

1. Elukestev õpe ja karjääri planeerimine.

Aitab õpilast kujuneda isiksuseks, kes kujundab oma elukäiku tehes teadlike otsuseid. Ta on valmis õppima kogu elu täites erinevaid rolle muutavas situatsioonis.

Meetod: Integreeritud tunnid. Ainenädalad. Õppeekskurssioonid, arendavad vestlused.

Kooliajaleht, õpilaste loominguline tegevus. Osavõtt projektides.

2. Keskkond ja jätkusuutlik areng.

Kujundab õpilase sotsiaalset aktiivsust, vastutustundlikust ning keskkonnateadlikust, kes lahendab vastavaid kõsimusi pidades silmas jätkusuutlikust.

Meetod: Arendavad vestlused. Huviringid. Loominguline tegevus. Koolivälised üritused, tähtpäevad.

3. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus.

Kujuneb aktiivseks ja vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, on lõimitud ühiskonda toetudes riigi kultuuritraditsioonidele ja arengusuundadele. Osaleb poliitiliste ja majandusotsuste tegemises.

Meetod: Integreeritud tunnid. Loominguline tegevus. Koolivälised üritused, tähtpäevad. Arendavad vestlused.

4. Kultuuriline identiteet.

Mõistab kultuuri osa inimese isiksuse kujundamisel, on teadlik kultuuride muutumisest ajaloo vältel. On ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja ta väärtustab seda. On kultuuriliselt salliv ning koostööaldis.

Meetod: Osalemine klassivälistes üritustes, mis on seotud eriliste kultuuritraditsioonidega. Võtma osa erinevates konkursides. Teematilised tähtpäevad ja koolivälised üritused: mardi- ja kadripäev, vastlad, jõulud, iseseisvuspäev jne. Koostöö teiste Eesti ja välismaailma koolidega. Huviringid. Integreeritud tunnid. Kooliajaleht.

5. Teabekeskond.

On sinapeal ümbritseva infokeskkonnaga, suudab teda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida arvestades oma eesmärgi.

ERAKOOL INTELLEKT

Meetod: Valikained, arvutiprogrammid. Arendavad vestlused e-kool, konkursid, loominguline –ja projektitegevus, klassivälised üritused, kooli virtuaalne ajaleht.

6. Tehnoloogia ja innovatsioon.

Oskab kasutada tänapäevaseid tehnoloogiaid ja on suuteline ise muutuma kiiresti muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Meetod: Arvutiklass, integreeritud tunnid, ainenädalad, osalemine õpilasfirmade töös, tutvumine uute tehnoloogiatega linnaettevõtetes, loominguline –ja projektitegevus, klassivälised üritused, kooli virtuaalne ajaleht.

7. Tervis ja ohutus.

Kasvab vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks.

Meetod: Klassivälised üritused, vabaõhu tunnid, arendavad vestlused, lastevanemate koosolekud, koostöö politsei- ja päästametiga.

8. Väärtused ja kõlblus.

Tunneb rahvusvaheliselt üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid oma elus ja kaitseb neid vajaduse korral oma võimaluste piires.

Meetod: Arendavad vestlused, integreeritud tunnid, õpilaste loominguline tegevus, koolivälise töö, töö ringides, koostöö sõpruskoolidega.

3.3.3 Õppetegevus

Kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: rollimäng, arutelu, diskussioon, väitlus, ajurünnak; ühistegevus ja vabatahtlik töö, projektõpe (nt heategevusprojektid; referaadi, uurimistöö, arvamustöö, õpimapi koostamine (viitamisreeglitega tutvumine, töö esitlemine); temaatilised mängud, nt tarbijakaitse; infootsing teabeallikatest ja andmete töötlemine ning esitamine IKT võimalusi kasutades; statistika, allikate, sh juriidiliste tekstide ja kaardi analüüs; töölehtede täitmine; reklaami, teemakohaste filmide jms kriitiline analüüs; juhtumianalüüs; dokumendiplankide täitmine jne; õppekäigud.

3.3.4. Õppesisu ja õpitud tulemused 9. klassis (2 tund nädalas, kokku 70 tundi)

Õppesisu	Õpitud tulemused	Õpitegevus	Hindamine	Märkused (läbivad teemad; lõiming, meetodika)
1. Meedia ja teave 1.1 Ajakirjanduse roll ühiskonnas: informeerimine, tähelepanu juhtimine probleemidele, avaliku arvamuse kujundamine, meelelahutus jne. Teabe tõlgendamine ja kriitiline analüüs; fakti ja arvamuse eristamine <u>2 tundi</u>	1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid avalik arvamus, ajakirjandusvabadus. 2. Analüüsib ühe teema meediakäsitlust ning kasutab lihtsamaid uurimismeetodeid. 3. Orienteerub Eesti meediasüsteemis, suudab informatsiooni kriitiliselt hinnata ja kasutada. 4. Arutleb meedia rolli üle ühiskonnas eakohaseid näiteid kasutades.	Vaata punkt: 3.3.3	Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste	1. Eesti keel: meediatekstide kommenteerimine 2. Väärtuspädevus 3. <u>Läbiv teema:</u> Teabekeskond Vaata punkt: 3.3.2
1.2 Kommunikatsioon	1. Teab ja oskab	Vaata	Vaata	1. Eesti keel: suuline

ERAKOOL INTELLEKT

<p>oni-eetika, avaliku ja eraelu piir; suhtlemiskultuur</p> <p><u>2 tundi</u></p>	<p>kasutada kontekstis mõisteid avalik elu, eraelu, kommunikatsioonieetika.</p> <p>2. Tunneb autori (ka enda kui autori) õigusi ja vastutust erinevates suhtluskogukondades</p>	<p>punkt: 3.3.3</p>	<p>punkt: 3.1.3, III kooliaste</p>	<p>ja kirjalik suhtlus</p> <p>2. Inimeseõpetus: inimestevahelised suhtled</p> <p>3. Muusikaõpetus: muusikavahetus-programmid internetis, autoriõigused</p> <p>4. Kunstiõpetus: autoriõigused, sümbolid</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> Keskkond ja jätkusuutlik areng, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus</p> <p>Vaata punkt:3.3.2</p>
<p>1.3. Turundus-kommunikatsioon, selle funktsioon ja liigid: valimisreklaam, sotsiaalreklaam, kommertsreklaam jne.</p> <p>Meediamajanduse põhitõed (sisu ja reklaami vahetamine, tulud ja kulud meedias)</p> <p><u>1 tundi</u></p>	<p>1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid reklaam, valimisreklaam, sotsiaalreklaam, kommertsreklaam, tootepaigutus.</p> <p>2. Eristab infovoost reklaami erinevaid liike ja mõistab nende suhtluseesmärki.</p>	<p>Vaata punkt: 3.3.3</p>	<p>Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste</p>	<p>1. Eesti keel: reklaamtekstid</p> <p>3. Matemaatika: tulude ja kulude arvutamine, andmete teisendamine.</p> <p><u>Läbiv teema:</u> teabekeskond</p> <p>Vaata punkt:3.3.2</p>
<p>1.4. Autoriõigused ja -vastutus, teoste kasutamine: viitamine, tsiteerimine, allalaadimine. Plagieerimine</p> <p><u>2 tundi</u></p>	<p>1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõistet plagiaat.</p> <p>2. Kasutab töid vormistades nõuetekohast viitamist ja tsiteerimist.</p>	<p>Vaata punkt: 3.3.3</p>	<p>Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste</p>	<p>1. Eesti keel: viitamisreeglid</p> <p>2. Kirjandus: autorsus</p> <p>3. Kunstiõpetus: autoriõigused</p> <p>4. Muusikaõpetus: autoriõigused</p> <p><u>Läbiv teema:</u> Teabekeskond</p> <p>Vaata punkt:3.3.2</p>
<p>2.Ühiskonna sotsiaalne struktuur</p> <p>2.1. Sotsiaalsed rühmad ühiskonnas: soolised, ealised, rahvuslikud, usulised,</p>	<p>1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid sotsiaalsed erinevused, identiteet.</p> <p>2. Märkab erinevusi sotsiaalsete rühmade vahel ja mõistab nende põhjusi.</p>	<p>Vaata punkt: 3.3.3</p>	<p>Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste</p>	<p>Inimeseõpetus, Geograafia, Kirjandus</p> <p>Võõrkeeled: kultuuriline mitmekesisus</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> kodanikualgatus, teabekeskond</p>

ERAKOOL INTELLEKT

varanduslikud, regionaalsed jm <u>2 tundi</u>	3. Väärtustab soolist võrdõiguslikkust.			Vaata punkt:3.3.2
2.2. Sotsiaalne kihistumine ja selle põhjused. Sotsiaalne sidusus. Sotsiaalne tõrjutus <u>1 tundi</u>	1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid sotsiaalne kihistumine, sotsiaalne sidusus, sotsiaalne tõrjutus. 2. Väärtustab sotsiaalset sidusust.	Vaata punkt: 3.3.3	Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste .	Inimeseõpetus. Geograafia Matemaatika: statistika kasutamine. Kirjandus <u>Läbivad teemad:</u> väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus. Vaata punkt:3.3.2
2.3. Sotsiaalne õiglus ja võrdõiguslikkus. Solidaarsus <u>1 tundi</u>	Väärtustab sotsiaalset õiglust.	Vaata punkt: 3.3.3	Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste .	Inimeseõpetus, Ajalugu Kirjandus Väärtuspädevus <u>Läbivad teemad:</u> väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus. Vaata punkt:3.3.2
2.4. Väärtused ja identiteetid. Mitmekultuuriline ühiskond ja selle võimalused ning probleemid <u>2 tundi</u>	1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõistet mitmekultuurilisuus. 2. Mõistab kultuuride erinevusi ja oskab suhelda teiste kultuuride esindajatega.	Vaata punkt: 3.3.3	Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste .	Inimeseõpetus: inimene ja sotsiaalne käitumine Geograafia: teema „Rahvastik“ all erinevad rassid ja rahvad Kirjandus Võõrkeeled: kultuuriline mitmekesisus Kunst: teema avamine oma loomingus <u>Läbiv teema:</u> Väärtused ja kõlblus Vaata punkt:3.3.2
3.1. Avalik sektor ja selle institutsioonid (riigiasutused, kohalik omavalitsus, avalik-õiguslikud asutused) <u>1 tundi</u>	1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid avalik sektor, avalik-õiguslik asutus, riigiasutus. 2. Selgitab avaliku sektori spetsiifikat ja rolli ühiskonnas.	Vaata punkt: 3.3.3	Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste .	Ajalugu: riikluse kujunemine ja areng Matemaatika: statistiliste andmete kasutamine <u>Läbivad teemad:</u> keskkond jätkusuutlik areng Vaata punkt:3.3.2
3.2. Erasektor kui kasumile suunatud sektor	1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid erasektor,	Vaata punkt: 3.3.3	Vaata punkt: 3.1.3,	Geograafia: rahvusvaheline ja Eesti majandus

ERAKOOL INTELLEKT

<u>1 tundi</u>	eraettevõtte. 2. Selgitab erasektori spetsiifikat ja rolli ühiskonnas.		III kooliaste .	<u>Läbivad teemad:</u> keskkond jätkusuutlik areng Vaata punkt:3.3.2
3.3. Kolmas sektor kui mittetulundussektor. Sihtasutused, heategevus, vabatahtlik töö, kodanikualgatused <u>1 tundi</u>	1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid mittetulundussektor, sihtasutus. 2. Teab sotsiaalse ettevõtluse ja vabatahtliku töö võimalusi ning oskab neid kasutada.	Vaata punkt: 3.3.3	Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste .	Ajalugu: rahvuslik ärkamisaeg Geograafia: rahvastik Inimeseõpetus: altruism <u>Läbivad teemad:</u> keskkond jätkusuutlik areng Vaata punkt:3.3.2
4. Ühiskonnaliikmete õigused 4.1. Inimõigused meie igapäevaelus, riigi ja üksikisiku roll nende tagamisel <u>2 tundi</u>	1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõistet inimõigused. 2. Selgitab inimõiguste olemust. 3. Oskab nimetada tähtsamaid inimõigusi. 4. Märkab inimõiguste rikkumist ning astub samme, et edendada inimõiguste järgimist.	Vaata punkt: 3.3.3	Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste .	Inimeseõpetus: inimene ja sotsiaalne käitumine Ajalugu: ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioon Väärtuspädevus <u>Läbivad teemad:</u> väärtused ja kõlblus Vaata punkt:3.3.2
4.2. Põhiõigused; sotsiaal-majanduslikud, poliitilised ja kultuurilised õigused <u>2 tundi</u>	Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid põhiõigused, sotsiaal-majanduslikud õigused, poliitilised õigused, kultuurilised õigused.	Vaata punkt: 3.3.3	Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste .	Inimeseõpetus: inimene ja sotsiaalne käitumine Ajalugu: põhiseaduslikud tekstid, rahvusvaheliste organisatsioonide tegevus. Väärtuspädevus <u>Läbivad teemad:</u> väärtused ja kõlblus Vaata punkt:3.3.2
4.3. Lapse õigused, kohustused ja vastutus <u>1 tundi</u>	1. Tunneb lapse õigusi ja lastekaitse põhimõtteid. 2. Tunneb õiguste ja kohustuste ning vabaduse ja vastutuse seost.	Vaata punkt: 3.3.3	Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste .	Inimeseõpetus: inimene ja sotsiaalne käitumine Väärtuspädevus <u>Läbivad teemad:</u> väärtused ja kõlblus, tervis ja ohutus Vaata punkt:3.3.2
4.4. Lastekaitse rahvusvahelised	1. Tunneb riske ja oskab vältida ohte.	Vaata punkt:	Vaata punkt:	Inimeseõpetus: turvalisus ja

ERAKOOL INTELEKT

<p>probleemid. Inimkaubandus, tööorjus, seksuaalne eksploatatsioon, elundikaubandus jm. UNISEFi tegevus</p> <p><u>1 tundi</u></p>	<p>Teab liiklusohutuse reegleid 2. Teab, kust otsida abi.</p>	3.3.3	3.1.3, III kooliaste .	<p>riskikäitumine. Liiklusohutus. Ajalugu: orjakaubandus Kirjandus Väärtuspädevus <u>Läbivad teemad:</u> väärtused ja kõlblus, tervis ja ohutus Vaata punkt:3.3.2</p>
<p>1. Demokraatia 1.1. Demokraatliku ja mittedemokraatliku ühiskonna erinevused</p> <p><u>1 tundi</u></p>	<p>1. Eristab demokraatiat ja autokraatiat, tunneb ning selgitab demokraatliku, autoritaarse ja totalitaarse ühiskonna põhijooni ning annab neile hinnangu. 2. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid demokraatia, autokraatia, totalitarism, võimude lahusus ja tasakaal.</p>	Vaata punkt: 3.3.3	Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste .	<p>Ajalugu: demokraatia ja diktatuuri võrdlus Väärtus, - enesemääratluspädevused. <u>Läbivad teemad:</u> Keskkond ja jätkusuutlik areng, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Vaata punkt:3.3.2</p>
<p>1.2. Demokraatliku valitsemise põhijooned: võimuorganite valitavus ja aruandlus ning võimude lahusus ja tasakaal</p> <p><u>1 tundi</u></p>	<p>1. Selgitab demokraatia põhimõtteid ja nende rakendamist riigivalitsemises. 2. Iseloomustab ja väärtustab demokraatlikus ühiskonnas kehtivaid reegleid (nt kaasamine, enamuse ja vähemuse arvestamine, igatühe võrdsus seaduse ees, seisukohtade mitmekesisus). 3. Käitub demokraatia põhimõtete järgi.</p>	Vaata punkt: 3.3.3	Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste .	<p>Ajalugu: ühiskonnateooriate areng ja rakendumine Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses Matemaatika: statistika <u>Läbivad teemad:</u> Keskkond ja jätkusuutlik areng, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Vaata punkt:3.3.2</p>
<p>1.3. Õigusriik. Kodanikuvabadused ja -õigused</p> <p><u>1 tundi</u></p>	<p>1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid õigusriik, kodanikuõigused, kodanikuvabadused.</p>	Vaata punkt: 3.3.3	Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste	<p>Inimeseõpetus Ajalugu: õigusriigi kujunemine Kirjandus <u>Läbivad teemad:</u></p>

ERAKOOL INTELEKT

	<p>2. Selgitab õigusriigi toimimise põhimõtteid.</p> <p>3. Väärtustab demokraatlikke vabadusi ja tunneb demokraatlikus ühiskonnas kehtivaid reegleid (nt pluralismi, kaasamist, vähemusega arvestamist, igäihe võrdsust seaduse ees); käitub demokraatia põhimõtete järgi.</p>		.	<p>Keskkond ja jätkusuutlik areng, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus</p> <p>Vaata punkt:3.3.2</p>
<p>2. Eesti valitsemiskord</p> <p>2.1. Põhiseadus. Põhiseaduslikud institutsioonid. Riigikogu koosseis ja ülesanded. Valitsuse moodustamine ja ülesanded. Vabariigi President. Kontrollorganid: õiguskantsler, riigikontroll. Kohus. Kohalik omavalitsus (KOV)</p> <p><u>4 tundi</u></p>	<p>1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid põhiseadus, põhiseaduslik institutsioon, põhiseaduslikud õigused, seadusandlik võim, opositsioon, koalitsioon, täidesaatev võim, president, õiguskantsler, riigikontroll, kohalik omavalitsus.</p> <p>2. Tunneb ja oskab kasutada Eesti Vabariigi põhiseadust.</p> <p>3. Iseloomustab Eesti riigi poliitilist ja halduskorraldust (kaart).</p> <p>4. Suhtleb riigi- ja omavalitsusasutustega, sh riigi- ja omavalitsusasutuste portaale kasutades.</p>	<p>Vaata punkt: 3.3.3</p>	<p>Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste</p>	<p>Ajalugu: võimuinstitutsioonide kujunemine</p> <p>Matemaatika: statistiline analüüs</p> <p><u>Läbivad teemad:</u></p> <p>Keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskond</p> <p>Vaata punkt:3.3.2</p>
<p>2.2. Õigussüsteem: Eesti kohtusüsteem. Õigusaktide kasutamine. Alaealiste õiguslik vastutus</p>	<p>1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid kohus, kolmeastmeline kohtusüsteem, õigusakt.</p> <p>2. Mõistab seaduste</p>	<p>Vaata punkt: 3.3.3</p>	<p>Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste</p>	<p>1. Inimeseõpetus: riskikäitumine</p> <p><u>Läbivad teemad:</u></p> <p>Keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskond</p> <p>Vaata punkt:3.3.2</p>

ERAKOOL INTELEKT

<p><u>2 tundi</u></p>	<p>järgimise vajadust ja seaduste eiramise tagajärgi ning teab, kuhu oma õiguste kaitseks pöörduda. 3. Oskab leida vajalikku õigusakti ning kasutada elektroonilist Riigi Teatajat (eRT).</p>			
<p>2.3. Kodakondsus. Eesti kodakondsuse saamise tingimused. Kodanikuõigused ja -kohustused. Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikud, kodakondsuseta isikud ning kolmandate riikide kodanikud, nende õigused ja kohustused Eestis</p>	<p>1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid kodakondsus, kodanikuõigused, kodanikukohustused, kodakondsuseta isik. 2. Tunneb kodanikuõigusi ja -kohustusi; väärtustab Eesti Vabariigi ja Euroopa Liidu kodakondsust.</p>	<p>Vaata punkt: 3.3.3</p>	<p>Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste .</p>	<p>Ajalugu: kodaniku mõiste ajaloo kaudu <u>Läbivad teemad:</u> Keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskond Vaata punkt:3.3.2</p>
<p><u>2 tundi</u></p>				
<p>2.4. Erakonnad. Erakonna ülesanded demokraatlikus riigis. Eesti parlamendierakonnad</p>	<p>1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõistet erakond. 2. Nimetab Eesti parlamendi erakondi.</p>	<p>Vaata punkt: 3.3.3</p>	<p>Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste .</p>	<p>Ajalugu: erakondade kujunemine ja roll <u>Läbivad teemad:</u> Keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskond Vaata punkt:3.3.2</p>
<p><u>2 tundi</u></p>				
<p>2.5. Valimised. Valimiste üldine protseduur. Kandidaadid ehk valitavad ja hääletajad ehk valijad; nende rollid. Valimiskampaania. Teadlik hääletamine</p>	<p>1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid demokraatlikud valimised, valimisõigus, hääleõigus. 2. Selgitab valimiste üldiseid põhimõtteid ning kujundab oma poliitilisi eelistusi.</p>	<p>Vaata punkt: 3.3.3</p>	<p>Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste .</p>	<p>Ajalugu: valimisõiguse laienemine Matemaatika: statistiline analüüs Kirjandus. <u>Läbivad teemad:</u> Keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskond, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Vaata punkt:3.3.2</p>
<p><u>2 tundi</u></p>				
<p>2.6. Eesti Euroopa Liidu liikmena.</p>	<p>1. Oskab nimetada olulisemaid</p>	<p>Vaata punkt:</p>	<p>Vaata punkt:</p>	<p>Ajalugu: rahvusvaheliste</p>

ERAKOOL INTELLEKT

<p>Eesti rahvusvahelistes organisatsioonides</p> <p><u>1 tundi</u></p>	<p>rahvusvahelisi organisatsioone, mille liige Eesti on.</p> <p>2. Teab Euroopa Liidu liikmelisusest tulenevaid õigusi, võimalusi ja kohustusi.</p>	<p>3.3.3</p>	<p>3.1.3, III kooliaste .</p>	<p>organisatsioonide teke</p> <p>Geograafia</p> <p><u>Läbivad teemad:</u></p> <p>Keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon, kultuuriline identiteet.</p> <p>Vaata punkt:3.3.2</p>
<p>3. Kodanikuühiskond</p> <p>3.1. Kodanikuühiskonna olemus ja põhijooned. Vabariik ja MTÜd. Kirik ja usuriühendused</p> <p><u>6 tundi</u></p>	<p>1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid kodanikuühiskond, vabariik, mittetulundusühing.</p> <p>2. Mõistab kodanikuühiskonna ning vabariikude toimimise põhimõtteid ja eesmärke.</p> <p>3. Iseloomustab kodanikuühiskonna rolli demokraatia tagamisel.</p>	<p>Vaata punkt: 3.3.3</p>	<p>Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste .</p>	<p>Inimeseõpetus: grupikuuluvus</p> <p>Ajalugu: nt fosforiidikampaania</p> <p>Kirjandus</p> <p><u>Läbivad teemad:</u></p> <p>Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, väärtused ja kõlblus</p> <p>Vaata punkt:3.3.2</p>
<p>3.2. Kodanikuosalus ja kodanikualgatus. Kodanikuajakirjandus. Vabariiklik tegevus, kaasatus ühendustesse ja organisatsioonidesse. Noorte osalusvõimalused. Õpilasmavalitsus ja õpilasorganisatsioonid. Noorteprojektid</p> <p><u>6 tundi</u></p>	<p>1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid kodanikuosalus, kodanikualgatus.</p> <p>2. Oskab kasutada tegutsemisvõimalusi kodanikuühiskonnas.</p> <p>3. Analüüsib probleeme ja pakub lahendusi.</p> <p>4. Algatab ning toetab koostööd ühiste eesmärkide seadmisel ja elluviimisel.</p>	<p>Vaata punkt: 3.3.3</p>	<p>Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste .</p>	<p>Ajalugu: kodanikuühiskonna areng</p> <p>Kirjandus.</p> <p><u>Läbivad teemad:</u></p> <p>kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, väärtused ja kõlblus</p> <p>Vaata punkt:3.3.2</p>
<p>3.3 Käitumine kriisioludes</p> <p><u>3 tundi</u></p>	<p>Märkab abivajajat ja abistab võimaluse korral.</p>	<p>Vaata punkt: 3.3.3</p>	<p>Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste .</p>	<p>Inimeseõpetus: turvalisus ja riskikäitumine.</p> <p><u>Läbivad teemad:</u></p> <p>kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, väärtused ja kõlblus</p> <p>Vaata punkt:3.3.2</p>

ERAKOOL INTELLEKT

<p>4. Majandus 4.1. Turumajanduse põhijooned. Nõudmine ja pakkumine. Konkurents. Tootlikkus ja kasum. Ettevõtluse vormid: AS, OÜ, FIE. Ettevõtluse roll ühiskonnas. Ressursside jagunemine maailmas</p> <p><u>4 tundi</u></p>	<p>1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid turumajandus, turg ja turusuhted, nõudmine, pakkumine, konkurents, tootlikkus, kasum. 2. Iseloomustab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid.</p>	<p>Vaata punkt: 3.3.3</p>	<p>Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste .</p>	<p>Ajalugu: endiste sotsialismimaade üleminek turumajandusele Matemaatika: statistika kasutamine. <u>Läbivad teemad:</u> Kodanikualgatus ja ettevõtlikus, tehnoloogia ja innovatsioon Vaata punkt:3.3.2</p>
<p>4.2. Riigi roll majanduses: planeerimine ja regulatsioon. Riigieelarve. Maksud, maksustamise põhimõtted. Tulude ümberjagamine. Ühishüved ja sotsiaalne turvalisus. Aus maksumaksmine. Sotsiaaltoetused ja sotsiaalkindlustus</p> <p><u>5 tundi</u></p>	<p>1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid riigieelarve, maksud, tulude ümberjagamine, ühishüve, sotsiaalne turvalisus, vaesus, sotsiaalkindlustus, sotsiaaltoetus. 2. Iseloomustab ettevõtluse ja riigi rolli majanduses. 3. Tunneb eelarve koostamise põhimõtteid. 4. Selgitab maksustamise eesmärgid ja põhimõtteid. 5. Teab Eestis kehtivaid makse ning üksikisiku õigusi ja kohustusi seoses maksudega.</p>	<p>Vaata punkt: 3.3.3</p>	<p>Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste .</p>	<p>Ajalugu: majanduse areng 20. sajandil Matemaatika: statistilise materjali kasutamine <u>Läbivad teemad:</u> Kodanikualgatus ja ettevõtlikus, tehnoloogia ja innovatsioon Vaata punkt:3.3.2</p>
<p>4.3. Tööturg. Tööturu mõiste. Tööandja ja töövõtja rollid töösuhetes. Tööõigus. Hõivepoliitika, tööturu meetmed tööandjatele ja tööotsijatele. Erinevast soost,</p>	<p>1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõistet tööturg. 2. Tunneb erineva haridusega inimeste võimalusi tööturul. 3. Teab, mida tähendab olla omanik, ettevõtja, tööandja, töövõtja, töötu.</p>	<p>Vaata punkt: 3.3.3</p>	<p>Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste .</p>	<p>Geograafia: teema „Euroopa ja Eesti rahvastik“ Ajalugu: majanduskriisid Matemaatika: statistilise materjali analüüs Tööõpetus: ametid <u>Läbivad teemad:</u> Kodanikualgatus ja</p>

ERAKOOL INTELLEKT

erineva haridustaseme ning töö- ja erialase ettevalmistusega inimesed tööturul <u>3 tundi</u>	4. Analüüsib ja hindab oma huve, võimeid ning võimalusi edasiõppimise ja karjääri planeerimisel.			ettevõtlikus, tehnoloogia ja innovatsioon Vaata punkt:3.3.2
4.4. Isiklik majanduslik toimetulek. Eesmärkide seadmine ja ressursside hindamine. Palk ja palgaläbirääkimise d. Isiklik eelarve. Elukestva õppe tähtsus pikaajalises toimetulekus. Säästmine ja investeerimine. Laenamane. Tarbijakäitumine, säästlik ja õiglane tarbimine. Tarbijakaitse kaupade ja teenuste turul. Tootemärgistused. Isiklik ettevõtlus <u>5 tundi</u>	1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid brutopalk, netopalk, laen, investering, tarbijakaitse. 2. On orienteeritud enesearendamisele ning iseseisvale toimetulekule ühiskonnas. 3. Hindab ressursside piisavust ning enda oskusi ja võimeid tegutseda. 4. Oskab koostada isiklikku eelarvet. 5. Oskab arvutada netopalka. 6. Tunneb oma õigusi ja vastutust tarbijana. 7. Tarbib säästlikult.	Vaata punkt: 3.3.3	Vaata punkt: 3.1.3, III kooliaste .	1. Geograafia 2. Ajalugu: majanduskriisid 3. Matemaatika: statistilise materjali analüüs Tööõpetus: ametid <u>Läbivad teemad:</u> Kodanikualgatus ja ettevõtlikus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng. Vaata punkt:3.3.2

4. Õppeaine Inimeseõpetus

4.1 Üldalused

4.1.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid

Põhikooli inimeseõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpetaja:

- 1) väärtustab isiksuse arenemisele ning sotsialiseerumisele kaasa aitavate enesekohaste ja sotsiaalsete oskuste kujunemist;
- 2) suudab eristada ja mõista oma oskusi, võimeid ja emotsioone ning juhtida oma käitumist ja tegevust, sh tugineda eneseanalüüsile haridustee jätkamist kavandades;
- 3) loob ja hoiab kaaslastega sõbralikke ja hoolivaid suhteid ning käitub mõistvalt konflikte lahendades;
- 4) mõistab, et inimene ise vastutab oma füüsilise, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne arengu eest;
- 5) hoiab oma tervist, elades tervislikku eluviisi, ning käitub nii, et ei sea ohtu enda ega teiste inimeste ega keskkonna turvalisust;
- 6) suhtub lugupidavalt endasse ja teistesse ning järgib iga päev üldinimlikke väärtusi, nagu ausus, hoolivus, vastutustunne, õiglus jne.

4.1.2. Õppeaine kirjeldus

Inimeseõpetuse üldeesmärk on aidata kaasa õpilase sotsiaalses elus vajalike toimetulekuoskuste arengule, mille elluviimiseks kujundatakse õpilases terviklikku isiksust, sotsiaalset kompetentsust, terviseteadlikkust ja üldinimlikke väärtusi. Inimeseõpetuses käsitletakse inimest ja tema sotsiaalset keskkonda tervikuna, lõimides õppesisu kõigis kooliastmes. Väärtuskasvatus ja hoiakute kujundamine toimub vaimses õpikeskkonnas üksteist mõistvas õhkkonnas ning on suunatud õpilaste positiivse mõtlemise arendamisele oma arengu- ja toimetulekuvõimaluste üle. Soodne sotsiaalne õpikeskkond toetub eelkõige õpilaste isikupära ja isiklike seisukohtade austamisele, võimaluste tagamisele vabaks arvamusevalduseks, initsiatiiviks, osalemiseks ja tegutsemiseks nii üksi kui ka koos teistega. Õppetegevused muutuvad põhikooli kolme kooliastme jooksul lihtsamast keerukamaks, ent peavad aine eesmärkidest lähtuvalt olema õpilasele mõistetavad ja tähenduslikud ning toetama arusaama õpitava vajalikkusest. Inimeseõpetus on kontsentiline õppeaine, mille võtmeteemasid käsitletakse igal kooliastmel, arvestades arengulist käsitlust seoses 1) endasse positiivse suhtumise ja tervikliku mina kujundamisega ning 2) arenguülesannete ja nendega toimetulekuga. I kooliastmes on inimeseõpetuses rõhk õpilase enesekohasel pädevusel ning enese suhestamisel lähiümbrusega, lõimides ühiskonnaõpetuse temaatikat. II kooliastmes on keskmes õpilase sotsiaalne pädevus ja sotsiaalsete probleemide ennetamine ning õpilase tervist tugevdav ja väärtustav eluviis. III kooliastmes keskendutakse õpilase ealiste iseärasuste (murdeiga) ja arenguülesannetega toimetulekule, tervise tervikkäsitlusele ning enese- ja sotsiaalsetele oskustele. Inimeseõpetuses võib teemasid käsitleda nii üksteisele järgnevatena kui ka integreerituna, et saavutada oskuste, teadmiste ja väärtuste põhjal õpitulemused. Õpitavat käsitletakse võimalikult igapäevaeluga seonduvalt, kusjuures õppes on olulisel kohal aktiivõppemeetodid.

4.1.3. Õpitulemused ja õppesisu I kooliastmes

Inimene Mina Õpitulemused

Õpilane:

- 1) kirjeldab oma välimust, huve ja tegevusi, mida talle meeldib teha;
- 2) teab, mille poolest sarnanevad ja eristuvad erinevad sugupooled;
- 3) nimetab, mille poolest ta sarnaneb teistega ja erineb teistest;
- 4) väärtustab iseennast ja teisi;
- 5) mõistab viisaka käitumise vajalikkust.

Õppesisu Mina. Minu erinevused teistest inimestest ja sarnasused nendega. Iga inimese väärtus. Viisakas käitumine.

Mina ja tervis

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) kirjeldab, kuidas oma tervise eest hoolt kanda;
- 2) kirjeldab tervet ja haiget inimest;
- 3) teab, kas haigused on nakkuslikud või mitte;
- 4) teab, et ravimeid võetakse siis, kui ollakse haige, ning et ravimid võivad olla inimese tervisele ohtlikud;
- 5) mõistab ja kirjeldab tervise hoidmise viise: mitmekesine toit, uni ja puhkus, liikumine ja sport;
- 6) demonstreerib õpituatsioonis lihtsamaid esmaabivõtteid ja abi saamise võimalusi (nt haav, kukkumine, mesilase nõelamine, ninaverejooks, praht silmas, puugihammustus, põletus ja rästikuhammustus);
- 7) teab hädaabi telefoninumbrit ja oskab kutsuda abi.

Õppesisu Tervis.

Terve ja haige inimene. Tervise eest hoolitsemine. Ravimid. Tervislik eluviis: mitmekesine toit, piisav uni ja puhkus, liikumine ja sport. Abi saamise võimalused. Esmaabi. Mina ja minu pere

Õpitulemused Õpilane:

- 1) kirjeldab, mille poolest perekonnad erinevad ja sarnanevad;
- 2) väärtustab üksteise abistamist ja arvestamist peres;
- 3) selgitab lähemaid sugulussuhteid;
- 4) teab oma kohustusi peres ning pereliikmete erinevaid rolle kodus ja tööl;
- 5) kirjeldab ja eristab võimalusi, kuidas abistada pereliikmeid kodustes töödes;
- 6) jutustab oma pere traditsioonidest;
- 7) kirjeldab ohtlikke kohti ning olukordi kooliteel ja koduümbruses, oskab tänaval käituda ning valib ohutu tee sihtpunkti;
- 8) väärtustab toetavaid peresuhteid ja kodu.

Õppesisu Kodu. Koduarmastus. Perekond. Erinevad pered. Vanavanemad ja teised sugulased. Pereliikmete tegevus ja rollid. Vanemate ja teiste inimeste töö. Kodused tööd. Abivalmidus, kohuse- ja vastutustunne. Kodu traditsioonid. Koduümbrus. Naabrid ja naabruskond. Võõras ümbrus ja võõraga kaasaminek. Ohud kodus ja koduümbruses.

Mina ja kodumaa

Õpitulemused Õpilane:

- 1) tunneb ära Eesti Vabariigi lipu ja vapi;
- 2) oskab nimetada Eesti Vabariigi pealinna, sünnipäeva ja presidenti;
- 3) leiab Euroopa kaardilt Eesti ning Eesti kaardilt kodukoha;
- 4) tunneb rahvuslikku ja kodukoha sümbolikat;
- 5) nimetab oma kodukoha tuntud inimesi ja paiku ning väärtustab kodumaad;
- 6) kirjeldab rahvakombeid;
- 7) teab Eestis elavate rahvuste tavasid ja kombeid ning austab neid.

Õppesisu Eesti – minu kodumaa. Eesti teiste riikide seas. Naaberriigid. Kodukoht: küla, vald, linn, maakond. Eesti Vabariigi riiklikud, rahvuslikud ja kodukoha sümbolid. Rahvakalendri tähtpäevad. Erinevate rahvaste tavad ja kombed. Sallivus.

Mina: aeg ja asjad

Õpitulemused Õpilane:

- 1) eristab, mis on aja kulg ja seis;
- 2) oskab koostada oma päevakava, väärtustades aktiivset vaba aja veetmist;
- 3) väärtustab oma tegevusi, mis on positiivsete tunnete tekkimise allikaks;
- 4) selgitab asjade väärtust;
- 5) oskab eristada oma ja võõrast asja ning mõistab, et võõrast asja ei tohi loata võtta;
- 6) väärtustab ausust asjade jagamisel.

Õppesisu Aeg. Aja plaanimine. Oma tegevuse kavandamine. Täpsus, lubadused, vastutus ja ausus. Minu oma, tema oma, meie oma. Asja väärtus ja hind. Asjade väärtus teiste väärtuste seas.

4.1.4. Meie Mina

Õpitulemused Õpilane:

- 1) teab ja väärtustab igapäevast individuaalsust seoses välimuse, huvide ja tugevusega, õigust olla erinev;
- 2) selgitab endasse positiivse suhtumise tähtsust;
- 3) nimetab enda õigusi ja kohustusi;
- 4) teab, et inimeste õigustega kaasnevad kohustused.

Õppesisu Mina. Igaühe individuaalsus ja väärtuslikkus. Mina ja endasse suhtumine. Lapse õigused ja kohustused.

Mina ja tervis

Õpitulemused Õpilane:

- 1) kirjeldab tervet ja haiget inimest;
- 2) kirjeldab, kuidas oma tervise eest hoolitseda;
- 3) kirjeldab seoseid tervise hoidmise viiside vahel: mitmekesine toitumine, uni ja puhkus ning liikumine;
- 4) teab, et ravimeid võetakse siis, kui ollakse haige, ning et ravimid võivad olla inimese tervisele ohtlikud;
- 5) eristab vaimset ja füüsilist tervist;
- 6) kirjeldab olukordi ja toob näiteid, kuidas keelduda või hoiduda tegevusest, mis ohustab tervist;
- 7) demonstreerib õpituatsioonis lihtsamaid esmaabivõtteid ja abi saamise võimalusi (nt haav, kukkumine, mesilase nõelamine, ninaverejooks, praht silmas, puugihammustus, põletus ja rästikuhammustus);
- 8) nimetab, kelle poole pöörduda erinevate murede korral;
- 9) teab hädaabi telefoninumbrit ja oskab kutsuda abi;
- 10) väärtustab tervislikku eluviisi.

Õppesisu Tervis. Terve ja haige inimene. Tervise eest hoolitsemine. Vaimne ja füüsiline tervis. Tervislik eluviis: mitmekesine toit, piisav uni ja puhkus, liikumine ja sport. Ohud tervisele ja toimetulek ohuolukorras. Ravimid. Abi saamise võimalused. Esmaabi.

Mina ja meie

Õpitulemused Õpilane:

- 1) nimetab inimese eluks olulisi vajadusi ja võrdleb enda vajadusi teiste omadega;
- 2) kirjeldab omadusi, mis peavad olema heal sõbral, ning hindab ennast nende omaduste järgi;
- 3) väärtustab sõprust ja koostööd;
- 4) eristab enda head ja halba käitumist, kirjeldab oma käitumise tagajärgi ning annab neile hinnangu;
- 5) väärtustab leppimise, vabandust palumise ja vabandamise tähtsust inimsuhetes;
- 6) nimetab ja kirjeldab inimeste erinevaid tundeid ning toob näiteid olukordadest, kus need tekivad, ja leiab erinevaid viise nendega toimetulekuks;
- 7) demonstreerib õpituatsioonis, kuidas keelduda ennast kahjustavast tegevusest;
- 8) mõistab, et kiusamine ja vägivald ei ole aktseptitud ja lubatud käitumine, ning teab abi saamise võimalusi kiusamise ja vägivald korral;
- 9) kirjeldab oma sõnadega, mida tähendavad vastutustundlikkus ja südametunnistus;
- 10) väärtustab üksteise eest hoolitsemist ja üksteise abistamist;
- 11) kirjeldab oma tegevuse plaanimist nädalas, väärtustades vastutust;
- 12) nimetab üldtunnustatud käitumisreegleid ja põhjendab nende vajalikkust;
- 13) teab liiklusreegleid, mis tagavad tema turvalisuse, ning kirjeldab, kuidas käituda liikluses turvaliselt;
- 14) eristab tööd ja mängu;
- 15) selgitab enda õppimise eesmärgid ning toob näiteid, kuidas õppimine aitab igapäevaelus paremini hakkama saada;
- 16) teab tegureid, mis soodustavad või takistavad õppimist.

Õppesisu Minu ja teiste vajadused. Sõbrad ja sõpruse hoidmine. Sallivus. Üksteise eest hoolitsemine ja teiste abistamine. Ausus ja õiglus. Leppimine. Vabandust palumine ja vabandamine. Oma muredest rääkimine ja tunnete väljendamine. Oskus panna end teise inimese olukorda. Keeldumine kahjulikust tegevusest. Hea ja halb käitumine.

Südametunnistus. Käitumisreeglid. Käitumise mõju ja tagajärjed. Liiklusreeglid. Mäng ja töö. Õppimine. Kohusetunne ja vastutus. Meeskonnatöö. Tööjaotus.

Mina: teave ja asjad

Õpitulemused Õpilane:

- 1) kirjeldab eri meeltega tajutavaid teabeallikaid;
- 2) selgitab, kuidas võivad reklaamid mõjutada inimeste käitumist ja otsuseid ning mis on turvaline käitumine meediakeskkonnas;
- 3) teab, et raha eest saab osta asju ja teenuseid ning et raha teenitakse tööga;
- 4) selgitab, milleks kasutatakse raha ning mis on raha teenimine, hoidmine, kulutamine ja laenamine;
- 5) kirjeldab, mis vajadusi tuleb arvestada taskuraha kulutades ja säästes.

Õppesisu Teave ja teabeallikad ning nende kasutamine. Reklaami mõju. Turvaline käitumine meediakeskkonnas. Raha. Raha teenimine, kulutamine ja laenamine. Oma kulutuste plaanimine.

4.2. Õppe- ja kasvatuseesmärgid II kooliastmes 6. klassi lõpetaja:

- 1) väärtustab enda ja teiste positiivseid iseloomujooni ja omadusi ning sõprust ja armastust vastastikuse toetuse ning usalduse allikana;
- 2) väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet ning kirjeldab tõhusaid sotsiaalseid oskusi igapäevaelus: üksteise aitamist, jagamist, hoolitsemist ja koostööd;
- 3) kirjeldab uimastite tarbimisega kaasnevaid riske ja väärtustab tervislikku elu uimastiteta; demonstreerib õpituatsioonis, kuidas keelduda ennast ja teisi kahjustavast tegevusest;
- 4) kirjeldab, millised kehalised ja emotsionaalsed muutused toimuvad murdeas;
- 5) kirjeldab enesehinnangu parandamise ning enesekontrolli tegemise võimalusi ja tähtsust igapäevasuhtes, väärtustab inimeste erinevusi ning oskab teisi arvestada;
- 6) kirjeldab ja selgitab konfliktide võimalikke põhjusi ning oskab eristada tõhusaid ja mittetõhusaid konfliktide lahendamise viise; demonstreerib õpituatsioonis, kuidas aktiivselt kuulata ja kehtestavalt käituda;
- 7) väärtustab tervist ja tervislikku eluviisi ning arvestab tervisliku eluviisi komponente igapäevaelus;
- 8) teab, kuidas toimida ohuolukorras, ning oskab õpituatsioonis abi kutsuda;
- 9) kirjeldab tegevusi, mis muudavad tema elukeskkonna turvaliseks ja tugevdavad tervist.

4.2.1. Inimeseõpetuse õpitulemused ja õppesisu II kooliastmes

4.2.2.. Tervis

Tervis Õpitulemused Õpilane:

- 1) kirjeldab füüsilist, vaimset ja sotsiaalset tervist ning selgitab tervise olemust nendest mõistetest lähtuvalt;
- 2) teab enda põhilisi tervisenäitajaid ning oskab mõõta ja hinnata kehakaalu, kehapikkust, kehatemperatuuri ning pulsisagedust;
- 3) nimetab tervist tugevdavaid ja tervist kahjustavaid tegevusi ning selgitab nende mõju inimese füüsilisele, vaimsele ja sotsiaalsele tervisele;
- 4) kirjeldab üldisi stressi tunnuseid ja stressiga toimetuleku võimalusi.

Õppesisu Tervise olemus: füüsiline, vaimne ja sotsiaalne tervis. Tervisenäitajad. Tervist mõjutavad tegurid. Hea ja halb stress. Keha reaktsioonid stressile. Pingete maandamise võimalused.

Tervislik eluviis

Õpitulemused Õpilane:

- 1) oskab eristada tervislikke ja mittetervislikke otsuseid igapäevaelus;
- 2) kirjeldab tervisliku toitumise põhimõtteid ning väärtustab neid;

ERAKOOL INTELEKT

- 3) teab kehalise tegevuse mõju oma tervisele ja toob selle kohta näiteid;
- 4) oskab plaanida oma päevakava, lähtudes tervisliku eluviisi komponentidest;
- 5) väärtustab tervislikku eluviisi. Õppesisu Tervisliku eluviisi komponendid. Tervislik toitumine. Tervisliku toitumise põhimõtted. Toitumist mõjutavad tegurid. Kehalise aktiivsuse vormid ja põhimõtted. Päevakava ning töö ja puhkuse vaheldumine. Uni.

Murdeiga ja kehalised muutused

Õpitulemused Õpilane:

- 1) kirjeldab murdeiga inimese elukaare osana ning murdeas toimuvaid muutusi seoses keha ning tunnetega;
- 2) aktsepteerib oma kehalisi muutusi ja teab, kuidas oma keha eest hoolitseda;
- 3) teab, et murdeiga on varieeruv ning igaühel on oma arengutempo;
- 4) teab suguküpsuse tunnuseid ja esmaste sugutunnuste seost soojätkamisega.

Õppesisu Murdeiga inimese elukaares. Kehalised ja emotsionaalsed muutused murdeas. Kehaliste muutuste erinev tempo murdeas. Suhtumine kehasse ja oma keha eest hoolitsemine. Suguline küpsus ja soojätkamine.

Turvalisus ja riskikäitumine

Õpitulemused Õpilane:

- 1) kirjeldab olukordi, kus saab ära hoida õnnetusjuhtumeid;
- 2) selgitab, miks on liikluseeskiri kohustuslik kõigile, ning kirjeldab, kuidas seda järgida;
- 3) teab, et õnnetuse korral ei tohi enda elu ohtu seada, ning oskab abi kutsuda;
- 4) mõistab meedia kaudu suhtlemisel ohtusid oma käitumisele ja suhetele ning vastutust oma sõnade ja tegude eest;
- 5) demonstreerib õpituatsioonis, kuidas kasutada tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi tubaka, alkoholi ning teiste uimastitega seotud olukordades: emotsioonidega toimetulek, enesetunnetus, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine ja suhtlusoskus;
- 6) kirjeldab tubaka, alkoholi ja teiste uimastite tarbimise kahjulikku mõju tervisele;
- 7) väärtustab turvalisust ja ohutu käitumist.

Õppesisu Turvaline ning ohutu käitumine koolis, kodus ja õues. Eakaaslaste ning meedia mõju tervise ja ohukäitumise valikud tehes; iseenda vastutus. Vahendatud suhtlemine. Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused uimastitega seotud situatsioonides. Valikud ja vastutus seoses uimastitega. Tubaka, alkoholi ja teiste levinud uimastite tarbimisega seonduvad riskid tervisele.

Haigused ja esmaabi

Õpitulemused Õpilane:

- 1) oskab kirjeldada, kuidas hoida ära levinumaid nakkus- ja mittenakkushaigusi;
- 2) teab, mis on HIV ja AIDS ning kuidas ennast kaitsta HIViga nakatumise eest;
- 3) kirjeldab, kuidas hoida ära õnnetusjuhtumeid ning kuidas ennast ja teisi abistada õnnetusjuhtumite korral;
- 4) teab, kuidas ohuolukorras turvaliselt käituda ja abi kutsuda, ning demonstreerib õpituatsioonis lihtsamaid esmaabivõtteid (nt kõhuvalu, külmumine, luumurd, minestamine, nihestus, peapõrutus, palavik, päikesepiste jm);
- 5) nimetab esmaabivahendeid ja kirjeldab, kuidas neid kasutada.

Õppesisu Levinumad laste ja noorte haigused. Nakkus- ja mittenakkushaigused. Haigustest hoidumine. HIV, selle levikuteed ja sellest hoidumise võimalused. AIDS. Esmaabi põhimõtted. Esmaabi erinevates olukordades. Käitumine õnnetusjuhtumite korral.

Keskkond ja tervis

Õpitulemused Õpilane:

- 1) kirjeldab tervislikku elukeskkonda, lähtudes oma kodukoha loodus- ja tehiskeskkonnast;
- 2) toob näiteid tegurite kohta, mis mõjutavad elukeskkonna turvalisust ja tervislikkust;
- 3) kirjeldab õpikeskkonna mõju õpilase õpitulemustele.

Õppesisu Tervislik elukeskkond. Tervislik õpikeskkond. Tervis heaolu tagajana.

4.3.1. Suhtlemine

Mina ja suhtlemine

Õpitulemused Õpilane:

- 1) analüüsib enda iseloomujooni ja -omadusi, väärtustades endas positiivset;
- 2) mõistab enesehinnangut mõjutavaid tegureid ja enesehinnangu kujunemist;
- 3) mõistab enesekontrolli olemust ning demonstreerib õpituatsioonis oma käitumise kontrolli.

Õppesisu Enesesse uskumine. Enesehinnang. Eneseanalüüs. Enesekontroll. Oma väärtuste selgitamine.

Suhtlemine teistega

Õpitulemused Õpilane:

- 1) teab suhtlemise olemust ning väärtustab tõhusate suhtlusoskuste vajalikkust;
- 2) kirjeldab erinevaid mitteverbaalseid suhtlusvahendeid ning nende mõju verbaalsele suhtlemisele;
- 3) demonstreerib õpituatsioonis aktiivse kuulamise jt tõhusa suhtlemise võtteid;
- 4) mõistab eneseavamise mõju suhtlemisele ning demonstreerib õpituatsioonis, kuidas oma tundeid empaatiliselt ja suhteid tugevdavalt väljendada;
- 5) teadvustab eelarvamuste mõju suhtlemisele ja toob näiteid eelarvamuste mõju kohta igapäevasuhtluses;
- 6) eristab ning kirjeldab kehtestavat, agressiivset ja alistuvat käitumist ning mõistab nende käitumiste mõju suhetele;
- 7) teab, et ei ütlemine on oma õiguste eest seismine, ning demonstreerib õpituatsioonis kehtestava käitumise võtteid.

Õppesisu Suhtlemise komponendid. Verbaalne ja mitteverbaalne suhtlemine. Aktiivne kuulamine. Tunnete väljendamine. Eneseavamine. Eelarvamused. Kehtestav, agressiivne ja alistuv käitumine. Ei ütlemine ennast ja teisi kahjustava käitumise puhul.

Suhted teistega

Õpitulemused Õpilane:

- 1) kirjeldab tõhusate sotsiaalsete oskuste (üksteise aitamine, jagamine, koostöö ja hoolitsemise) toimimist igapäevaelus;
- 2) oskab abi pakkuda ning teistelt abi vastu võtta;
- 3) väärtustab hoolivust, sallivust, koostööd ja üksteise abistamist;
- 4) demonstreerib õpituatsioonis oskust näha olukorda teise isiku vaatenurgast ning väärtustab empaatilist suhtlemist;
- 5) väärtustab sõprust kui vastastikuse usalduse ja toetuse allikat;
- 6) kirjeldab kaaslaste mõju ja survet otsustele, mõistab otsuste tagajärgi;
- 7) mõistab isiku iseärasusi, teadvustab soolisi erinevusi ja inimeste erivajadusi;
- 8) nimetab ning väärtustab enda ja teiste positiivseid omadusi ning teadvustab soolisi erinevusi ja inimeste erivajadusi.

Õppesisu Tõhusad sotsiaalsed oskused: üksteise aitamine, jagamine, koostöö ja hoolitsemine. Sallivus enda ja teiste vastu. Hoolivus. Sõprussuhted. Usaldus suhetes. Empaatia. Vastutus suhetes. Kaaslaste mõju ja surve. Erinevuste ja mitmekesisuse väärtustamine. Isikute iseärasused. Soolised erinevused. Erivajadustega inimesed. Positiivsed jooned ja omadused endas ning teistes, nende märkamine.

Otsustamine ja konfliktid ning probleemilahendus

Õpitulemused Õpilane:

- 1) teab probleemide erinevaid lahendusviise ja oskab neid õpituatsioonis kasutada;
- 2) kirjeldab erinevate lahendusviiside puudusi ja eeliseid ning mõistab nende tagajärgi;
- 3) selgitab ja kirjeldab eri situatsioonidesse sobiva parima käitumisviisi valikut;
- 4) selgitab konflikti häid ja halbu külgi ning aktsepteerib konflikte kui osa elust;
- 5) teab konfliktide lahendamise tõhusaid viise ja demonstreerib neid õpituatsioonis.

Õppesisu Otsustamine ja probleemide lahendamine. Erinevate käitumisviiside leidmine probleemide lahendamises. Tagajärgede arvestamine probleemilahenduses. Vastutus otsustamisel. Konfliktide olemus ja põhjused. Tõhusad ja mittetõhusad konfliktide lahendamise teed.

Positiivne mõtlemine

Õpitulemused Õpilane:

- 1) nimetab ja väärtustab enda ning teiste positiivseid omadusi;
- 2) väärtustab positiivset mõtlemist.

Õppesisu Positiivne mõtlemine. Positiivsed jooned ja omadused endas ning teistes, nende märkamine.

4.4. Õppe- ja kasvatuseesmärgid III kooliastmes

9. klassi lõpetaja:

- 1) teab nimetada ja demonstreerib õpituatsioonis mõningaid enesekasvatuse viise;
- 2) teab, mis on tervislik eluviis, oskab igapäevaelus teha tervislikke valikuid ja analüüsida enda vastutust valikutes, sh tulevast haridusteed ja tööelu kavandades;
- 3) teab tervisliku toitumise ja kehalise aktiivsuse põhimõtteid ning mõistab nende rakendamise tähtsust igapäevaelus;
- 4) teab, mis arengumuutused toimuvad murdeas, ja mõistab murdeas eripära teiste eluperioodide seas;
- 5) mõistab seksuaalsuse olemust ja seksuaalse arengu individuaalsust ning teab turvalise seksuaalkäitumise põhimõtteid ja oma vastutust selles; väärtustab seksuaalõigusi;
- 6) analüüsib riskikäitumist mõjutavaid tegureid ja mõju inimese tervisele ning demonstreerib õpituatsioonis, kuidas kasutada tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi riskikäitumisega seotud olukordades;
- 7) kirjeldab rühma mõju inimese käitumisele ning demonstreerib õpituatsioonis oskust keelduda tegevusest, mis kahjustab teda ennast ja teisi;
- 8) teab kooselu reegleid ja norme toetavates inimsuhetes, mõistab nende vajalikkust rühmas ning väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet;
- 9) teab ning oskab otsida olulisi infoallikaid terviseteadete ja -abi saamiseks ning demonstreerib õpituatsioonis esmaabi põhilisi võtteid ja kirjeldab tõhusat käitumist olukordades;
- 10) teab, kuidas luua ja säilitada toetavaid ning lähedasi suhteid; väärtustab sõprust ja armastust vastastikuse toetuse allikana;
- 11) teab inimest abistavate elukutsete töö sisu ja eeldatavaid võimeid, isiksuseomadusi jms ning analüüsib enda sobivust selleks tööks.

4.4.1. Inimeseõpetuse õpitulemused ja õppesisu III kooliastmes

4.4.1.1. Inimene Inimese elukaar ja murdeas koht selles

Õpitulemused Õpilane:

- 1) iseloomustab murde- ja noorukiea arenguülesandeid üleminekul lapseast täiskasvanuikka;

ERAKOOL INTELLEKT

- 2) kirjeldab, kuidas mõjutavad inimese kasvamist ja arengut pärilikud ning keskkonnategurid;
- 3) toob näiteid inimese võimaluste kohta ise oma eluteed kujundada ning mõistab enda vastutust oma eluteed kujundades;
- 4) kirjeldab põhilisi enesekasvatuse võtteid: eneseveenmist, enesetreeningut, eneseergutust ja -karistust ning enesesisendust.

Õppesisu Areng ja kasvamine. Arengut ja kasvamist mõjutavad tegurid. Inimese elukaar. Murde- ja noorukiea koht elukaares. Inimene oma elutee kujundajana. Enesekasvatuse alused ja võimalused. Vastutus seoses valikutega

Inimese mina

Õpitulemused Õpilane:

- 1) selgitab, mis on minapilt ja enesehinnang;
- 2) kirjeldab positiivse endasse suhtumise kujundamise ja säilitamise võimalusi;
- 3) kasutab eneseanalüüsi oma teatud iseloomujooni, huve, võimeid ja väärtusi määrares;
- 4) väärtustab enesekasvatust ning toob näiteid enesekasvatuse võtete kohta;
- 5) kirjeldab suhete säilitamise ning konfliktide vältimise võimalusi;
- 6) demonstreerib õpituatsioonis tõhusaid konfliktide lahendamise viise.

Õppesisu Minapilt ja enesehinnang. Eneseanalüüs: oma iseloomujoonte, huvide, võimete ja väärtuste määramine. Konfliktide vältimine ja lahendamine

Inimene ja rühm

Õpitulemused Õpilane:

- 1) iseloomustab erinevaid rühmi ja toob näiteid enda kuuluvuse kohta erinevatesse rühmadesse;
- 2) võrdleb erinevate rühmade norme ja reegleid ning kirjeldab enda rolli, õigusi ja kohustusi erinevates rühmades;
- 3) mõistab normide ja reeglite vajalikkust ühiselu toimimisel ning korraldamisel;
- 4) kirjeldab rühma kuulumise positiivseid ja negatiivseid külgi;
- 5) demonstreerib õpituatsioonis toimetulekut rühma survega;
- 6) selgitab sõltumatus ja autoriteedi olemust inimsuhetes.

Õppesisu Erinevad rühmad ja rollid. Rollide suhtelisus ja kokkuleppelisus. Reeglid ja normid rühmas. Inimsuhteid toetavad reeglid ja normid. Rühma kuulumine, selle positiivsed ja negatiivsed küljed. Hoolivus rühmas. Rühma surve ja toimetulek sellega. Sõltumatus, selle olemus. Autoriteet.

Turvalisus ja riskikäitumine

Õpitulemused Õpilane:

- 1) demonstreerib õpituatsioonis, kuidas kasutada tõhusaid sotsiaalseid oskusi uimastitega seotud olukordades: kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine, ohuolukordade ärahoidmine, ei ütlemine, kehtestav käitumine, abi andmine ja abi kutsumine;
- 2) demonstreerib õpituatsioonis tõhusaid käitumisviise kiusamise ja vägivalda korral;
- 3) eristab legaalseid ja illegaalseid uimasteid ning tähtsustab seaduste rolli laste tervise kaitsel;
- 4) kirjeldab uimastite tarvitamise lühi- ja pikaajalist mõju tervisele.

Õppesisu Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused, et vältida riskikäitumist: emotsioonidega toimetulek, enesetunnetamine, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine, suhtlusoskus. Hakkamasaamine kiusamise ja vägivaldaga. Erinevad legaalsed ja illegaalsed uimastid. Uimastite tarvitamise lühi- ja pikaajaline mõju.

Inimese mina ja murdeea muutused

Õpitulemused Õpilane:

ERAKOOL INTELEKT

- 1) kirjeldab põhimuresid küpsemisperioodil ning nendega toimetuleku võimalusi;
- 2) selgitab, milles seisneb suguküpsus;
- 3) kirjeldab omadusi, mis teevad noormehe ja neiu meeldivateks suhtluskaaslasteks;
- 4) selgitab soorolli olemust ning kirjeldab soostereotüüpset suhtumist;
- 5) kirjeldab inimliku läheduse erinevaid avaldumisviise: vastastikust seotust ja meeldimist, sõprust ja armumist;
- 6) kirjeldab, milles seisneb inimese vastutus seksuaalsuhetes;
- 7) selgitab turvalise seksuaalkäitumise põhimõtteid.

Õppesisu Varane ja hiline küpsemine – igaihel oma tempo. Muutunud välimus. Nooruki põhimured küpsemisperioodil. Suguküpsus. Naiselikkus ja mehelikkus. Soorollid ja soostereotüübid. Lähedus suhetes. Sõprus. Armumine. Käimine. Lähedus ja seksuaalhuvi. Vastutus seksuaalsuhetes ja turvaline seksuaalkäitumine

4.4.2. Tervis

Tervis Õpitulemused Õpilane:

- 1) kirjeldab füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse tervise vastastikust mõju ning seost;
- 2) kirjeldab olulisi tervisenäitajaid rahvastiku tervise seisukohalt;
- 3) analüüsib tegureid, mis võivad mõjutada otsuseid tervise kohta, ning demonstreerib õpituatsioonis tõhusaid viise, kuidas langetada otsuseid tervisega seonduvate valikute puhul individuaalselt ja koostöös teistega;
- 4) analüüsib ja hindab erinevate tervise infoallikate ning teenuste kasutamise võimalusi ja usaldusväärust;
- 5) analüüsib enda tervise seisundit ning teab, mis tegurid ja toimetulekumehhanismid aitavad säilitada inimese vaimset heaolu;
- 6) analüüsib inimese kehalise aktiivsuse ja toitumise mõju tervisele;
- 7) analüüsib oma igapäevatoitu vastavust tervisliku toidu põhimõtetele;
- 8) selgitab kehalise aktiivsuse mõju inimese füüsilisele, vaimsele, emotsionaalsele ja sotsiaalsele tervisele;
- 9) oskab plaanida eri tüüpi kehalist aktiivsust oma igapäevaellu ning väärtustab kehalist aktiivsust eluviisi osana;
- 10) selgitab stressi olemust, põhjusi ja tunnuseid;
- 11) kirjeldab stressiga toimetuleku viise ning eristab tõhusaid toimetulekuvõimalusi;
- 12) kirjeldab kriisi olemust ning seda, kuidas käituda kriisiolukorras; teab abi ja toetuse võimalusi.

Õppesisu Tervis kui heaoluseisund. Terviseaspektid: füüsiline, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne tervis. Terviseaspektide omavahelised seosed. Eesti rahvastiku tervisenäitajad. Tervislik eluviis ning sellega seonduvate valikute tegemine ja vastutus. Tegurid, mis mõjutavad tervise seotud valikuid. 18 Tervisealased infoallikad ja teenused. Tervise infoallikate usaldusväärus. Kehaline aktiivsus tervise tugevdajana. Kehaline vormis olek ja sobiva kehalise aktiivsuse valik. Toitumise mõju tervisele. Toitumist mõjutavad tegurid. Vaimne heaolu. Vaimset heaolu säilitada aitavad tegevused ja mõttelaad. Stress. Stressorid. Stressi kujunemine. Stressiga toimetulek. Kriis, selle olemus. Käitumine kriisiolukorras. Abistamine, abi otsimine ja leidmine

Suhted ja seksuaalsus

Õpitulemused Õpilane:

- 1) kirjeldab viise, kuidas luua ning säilitada mõistvaid, toetavaid ja lähedasi suhteid sotsiaalse tervise kontekstis;
- 2) demonstreerib õpituatsioonis oskusi, mis aitavad kaasa suhete loomisele ja säilitamisele: üksteise aitamine, jagamine, koostöö, teineteise eest hoolitsemine;

ERAKOOL INTELEKT

- 3) väärtustab tundeid ja armastust suhetes;
 - 4) selgitab seksuaalsuse olemust ja seksuaalse arengu individuaalsust ning tunnete osa selles arengus;
 - 5) kirjeldab tunnete ja läheduse jagamise viise;
 - 6) selgitab, milles seisneb partnerite vastutus seksuaalsuhetes;
 - 7) selgitab soorollide ja soostereotüüpide mõju inimese käitumisele ning tervisele;
 - 8) kirjeldab tõhusaid rasestumisvastaseid meetodeid;
 - 9) kirjeldab seksuaalsel teel levivate haiguste ärahoidmise võimalusi;
 - 10) teab, mis on HIV ja AIDS; teab HIVi nakatumise teid ning nakatumise vältimise võimalusi;
 - 11) eristab HIVi ja AIDSi müüte tegelikkusest;
 - 12) väärtustab vastutustundlikku käitumist seksuaalsuhetes ning kirjeldab seksuaalõigusi kui seksuaalsusega seotud inimõigusi;
 - 13) nimetab, kuhu saab pöörduda abi ja nõu saamiseks seksuaaltervise küsimustes.
- Õppesisu** Sotsiaalne tervis ja suhted. Suhete loomine, säilitamine ja katkemine. Suhete väärtustamine. Armastus. Seksuaalsuse olemus: lähisuhted, seksuaalidentiteet, seksuaalne nauding, soojätkamine, seksuaalne areng. Seksuaalne orientatsioon. Soorollide ja soostereotüüpide mõju inimese käitumisele ning tervisele. Seksuaalvahekord. Turvaline seksuaalkäitumine. Rasestumisvastased meetodid. Seksuaalõigused. Seksuaalsel teel levivate haiguste vältimine. HIV ja AIDS. Abi ja nõu saamise võimalused.

Turvalisus ja riskikäitumine

Õpitulemused Õpilane:

- 1) kirjeldab levinumate riskikäitumiste tagajärgi, mõju inimese tervisele ja toimetulekule;
- 2) kirjeldab ja selgitab levinumate riskikäitumiste ärahoidmise ja neisse sekkumise võimalusi indiviidi ja rühma tasandil, lähtudes igapäevaelust, ning teadvustab ennetamise ja sekkumise võimalusi ühiskonna tasandil;
- 3) kirjeldab, mis on vaimne ja füüsiline uimastisõltuvus ning kuidas see kujuneb;
- 4) kirjeldab ja demonstreerib õpituatsioonis, kuidas käituda uimastitega seotud olukordades;
- 5) teab, kuidas käituda turvaliselt ohuolukorras ning kutsuda abi allergia, astma, diabeedi, elektrišoki, epilepsia, lämbumise, mürgituse, palaviku ja valu korral;
- 6) demonstreerib õpituatsioonis esmaabivõtteid õnnetusjuhtumite ja traumade korral (nt kuumakahjustus, teadvusekaotus, südameseiskumine, uppumine jne).

Õppesisu Levinumad riskikäitumise liigid. Riskikäitumise mõju inimese tervisele ja toimetulekule. Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused riskikäitumisega toimetulekul. Uimastid ja nende toime kesk närvisüsteemile. Uimastitega seonduvad vääruskumused. Uimastite tarvitamise isiklikud, sotsiaalsed, majanduslikud ja juriidilised riskid. Sõltuvuse kujunemine. 19 Esmaabi põhimõtted ja käitumine ohuolukordades.

Inimene, valikud ja õnn

Õpitulemused Õpilane:

- 1) analüüsib ennast oma huvide, võimete ja iseloomu põhjal ning seostab seda valikutega elus;
- 2) mõistab, et toimetulek iseenda ja oma eluga tagab õnne ning rahulolu.

Õppesisu Huvide ja võimete mitmekesisus ning valikud. Edukus, väärtushinnangud ja prioriteedid elus. Mina ja teised kui väärtus. Õnn. Toimetulek iseenda ja oma eluga õnne eeldusena.

4.2. Diferentseerimise süsteem

Erinevate eakohaste probleemülesannete lahendamisel saab kasutada individuaalset ja rühmatööd. Soovitav on kaasa haarata ka lapsevanemad. Koduülesannetena paluda esitada

ERAKOOL INTELLEKT

küsimusi oma vanematele või vanavanematele. Kasutada aktiivõppe meetodeid. Mängida rollimänge, eriti suhtlemis- ja käitumisoskuste harjutamiseks.

Madalatasemeliste võimetega laste õpetamine:

Eesmärk: luua õpilasele võimete arengu võimalusi oma võimete kohaselt, tagada õpilastel ainepädevus.

1. Kindlustada konsultatsioonitegevuse regulaarsust tunnis tekkinud küsimuste suhtes.
2. Süstemaatiliselt diagnoosida õpilaste teadmiste süsteemsust.
3. Tagada individuaalne lähenemine tunnis.
4. Kasutada doseeritud koduseid ülesandeid.
5. Pakkuda õpilastele erineva tasemelisi kontrolltöid.

Kõrgetasemeliste õpilaste õpetamine:

Eesmärk: luua tingimused mitmekülgsute võimete arenguks, valmistada ette osalemiseks kooliolümpiaadis.

1. Kindlustada produktiivset õpetamistaset tunnis.
2. Kasutada kõrgendatud raskusastmega ülesandeid.
3. Süstemaatiliselt diagnoosida õpilaste teadmiste süsteemsust.
4. Kasutada individuaalseid ülesandeid, mis süvendavad ainetelaseid teadmisi ja kinnitavad ainetevahelisi seoseid.

Motiveerida õpilasi osalema klassivälistes ainealastes üritustes.

4.3. Füüsiline õpikeskkond

1. Kool korraldab valdava osa õppes klassis, kus on mööbli ümberpaigutamise võimalus rühmatöök ja ümarlauavestluseks ning toetavad demonstratsioonivahendid, internetiühendus, arvutite, õppetehnika ja –seadmete ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus.
2. Kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus on turvaline ning vastab tervisekaitse- ja ohutusnõuetele.
3. Ruumid, sisseseade ja õppevara on esteetilise väljanägemisega.
4. Õppevara on eakohane ja vastab õpilase individuaalsele eripärale.
5. Õppe sidumiseks igapäevaeluga võimaldab kool õpet väljaspool klassi.